

משנת שמואל

זמן מיתן תורתנו

דברי חיזוק והתעוררות, פנינים והארות

מתורת רבינו הגדול

מרח דאש הישיבה

רבי שמואל אויערבאך זצוק"ל

בעניני קבלת התורה וחג השבועות

סיון תשפ"ה

כל הזכויות שמורות

בכל עניני הקונטרס:

י. ארלנגר

הרב דסלר 23 ב"ב

03.579.1140

עימוד ושערים:

עיטורים פלוס

עיטורי ספרים ומקונטרסים

053-3118179

0528596@gmail.com

מצבת זכרון

לאבינו דוענו מורנו ורבינו
אביהן וליבן של ישראל
מרא דכולה תלמודא
מדין ראש הישיבה
רבינו הגאון החסיד

רבי שמואל אויערבאך זצוקלה"ה
שוכן ערבות שש ושמוח בנפש נקי וצדיק
מנעוריו לא ימיש מתוך האהל
ונשגבן דרביו גבוה מעל גבוה
אלפי תלמידים כבנים הלילו מרה
לעת כבו המאורות ועלה השמימה בסעדה

...

אין לשער גודל תורתו ויראתו
קיים והעמיד שלושת עמודי עולם
עמל ויגע בתורת ד' ובכל מטמוני מכמניה
דבק בשלימות בכל מ"ח קניניה
מסר נפשו להעמיד תורה על תילה
עובד ד' מנעוריו בעוצם יראתו הנוראה
ובשגב תפילותיו ועבודתו בשמחה ובטהרת הלב
רב חסד להושיע, אבי כל שבורי לב
ניצב בעוז ובגבורה על משמר התורה
לנצור גדרי חוקותיה
והעמיד תלמידים הרבה
עלה השמימה בסעדה
במיתת נשיקה
בליל ש"ק ט' אדר תשע"ח
תחי נשמתו צדורה בצדור החיים
ותקום עם שוכני עפר במהרה

תוכן עניינים

6..... אקדמות מילין

משנת שמואל

21..... זמן מתן תורתנו

ערב שבועות (כתב יד) - 21 • כשדבק בתורה - מתדבק בקב"ה - 23 • מציאות מדי שנה בשנה - 26 • עיקר ההצלחה בעמל ובביקוש - 27 • לנצל את הזמן הגדול - 28 • וקרבתנו לשמך הגדול - בכל יום ויום - 28 • עצרת זמן מתן תורתנו - 31 • התורה למעלה מהזמן ומהמקום - 33 • קיום העולם - בזכות התורה - 36 • תורה - ביראה ובשמחה - 37 • מדוע לא נזכר בתורה ענין מתן תורה ביום הזה - 40 • ההכנה לקבלת התורה - ביקוש! - 42 • להתכונן לקבלת התורה - 48 • צורת קבלת התורה - 48 • ימי ההכנה - 50 • תמיד שייך להוסיף עוד ועוד - 54 • כי הם חיינו - 54 • להתחנן על הדעת - 55 • כתר תורה - 58 • לעשות שטייגען - 60 • קבלה בר קיימא - 62 • התביעה מיוחדת מבני התורה - 64 • ובחרת בחיים - 66 • סייעתא דשמיא לפי הנסיון - 67 • בעמל התורה קונים את היראה - 67 • התעוררות מידי שנה - 68 • ועשיתם - כאילו עשיתם עצמכם - 69 • קבלת התורה - בכל עת - 72 • מציאות מידי שנה - 74 • שתי בחינות בחג השבועות - 76

שיחות לחג השבועות

93..... וקרבתנו לשמך הגדול!

108..... כמקבלי מתן נחילאל

חבר אני לכל אשר יראוך - 108 • זמני ההכנה לקבלת התורה - 108 • פרשת התוכחה מאהבת ישראל - 109 • עמלים בתורה - 111 • הימים נזכרים ונעשים - 112 • לקבל בלי גבול - 114 • שבועות ושבת - 116 • אורח חיים למעלה למשכיל - 118 • כי רחוק מעלי - 119 • החובה בזמנים קשים - 120 • לא מאסתים ולא געלתים - 122

123..... שיחות ליל חג השבועות (מתוך דרכי שמואל על התורה)

123..... שיחה א'

130..... שיחה ב'

אקדמות מילין

אתה נגלית בענן כבודך. על עם קדשך לדבר עמם. מן השמים השמעתם קולך. ונגלית עליהם בערפלי טהר. גם כל העולם בלו חל מפניך, ובריות בראשית חרדו ממך, בהגלותך מלפנו על הר סיני ללמד לעמך תורה ומצות, ותשמיעם את הוד קולך, ודברות קדשך מלחבות אש. בקולות וברקים עליהם נגלית, ובקול שופר עליהם הופעת.

כך פתח ההוא ספדנא, בעת עצרות החיזוק לזכרו של רבינו הגדול: **“אם על רבי יחזקאל, המשגיח אמרו שהוא אחרון ה”יוצאים ממצרים” הרי שרבינו הגדול היה “אחרון מקבלי התורה”!** קבלת התורה שהיתה אצל רבינו הגדול זיע”א, שהיתה בכל יום, בכל עת, בקולות וברקים, ואש מתלקחת.

כי “בכל יום יהיו בעיניך כחדשים”!

זו הייתה התביעה הנוקבת והקיימת של רבינו הגדול זצוק”ל שאותה תבע שוב ושוב, בקהל עם ועדה, וכפי שחזר שוב ושוב על דברי חז”ל בפסיקתא הלשון הוא ‘חייב לראות את עצמו כאילו הוא קיבל את התורה מסיני’, הוא ממש, הוא בעצמו חייב, והם הדברים העיקריים לחיות את ‘אשר אנכי מצוך היום’, ואת ‘כל יום כחדשים’.

כל מי שנגע בדלת ביתו של רבינו ידע כי בשיחותיו ובמשאותיו, הוא היה מרבה לעורר על הענין הנשגב של קריאת התורה, ולהזכיר את דברי הפוסקים שצריך דווקא שלושה, כפי שניתנה התורה בסיני, ודבריו שנאמרו בשלהבת קודש דנפקו מפומיה, היאך קוראים את הקריאה בספר תורה כשר שנכתב לשמה עם התגים וכו', וצריך להרגיש בשעת קריאת התורה כנתינתה בסיני.

לא פעם הזכיר רבינו על המהרי"ל דיסקין זיע"א שהיה נוהג להקשיב לקריאת התורה דווקא מתוך חומש, שיש בו רק את הפרשיות עצמם ללא פירושים כלל, כדי שיהיה מרוכז כראוי בהקשבה לתיבות התורה בעצמם. כאשר כל הנוכח בעת הקריאה ראה את החרדה, והאהבה העצומה, כשעיניו היו נתונות ואזניו היו כרויות לדברי התורה בעצמם, אש - דת למו!.

המציאות של "מקבל התורה" בכל יום כחדשים ממש, ההסתערות על כל דף גמרא, כל רגע של תורה, אהבת התורה הנוראה, היתה מחזה שנשנה בכל עת, כל השנה כולה.

אך ימי הספירה הימים של ההכנה לקבלת התורה, היו הימים הנוראים, בהם ניכר מבין דברי רבינו את ההשגות הנוראות. כשהוא תובע מעצמו, יתר עמל ויגיעה, ללא שינה, ללא מנוחה לגוף החומר, בשעות ארוכות של עמל נורא, ובקול הרעש הגדול, האופף את מקום תלמודו, עמל בתורה ואש מלהטת סביבותיו, מלהיטה ברשפי אש אהבת התורה, כל מי שבא בדלי"ת אמותיו!

כך היה רבינו ראש הישיבה, תובע בימי הספירה, בימי ההכנה לקבלת התורה, וכדרכו, בדברים החצובים מליבו, וממקום עומדו, שהרי כל שומעיו יעידו ויגידו, כי זו היתה מהות הדברים אותם נשא או כתב, אמת לאמיתה, מהמקום בו הוא עומד, לא "רעיונות" גרידא, או "וורטים מוסרים" כי אם דרכי עבודת ד', אשר בהם הוא סלל את הדרך, חצב יגע ועמל, וממקום עומדו ועמלו, שם הוא שח ומדבר.

וכך בימים הללו, היה רבינו הגדול מבהיר את המושגים, מלמד מה היא התביעה, ובאלו עולמות הוא חי, והיה אומר: "אלו ימים מיוחדים ששייך לעורר בהם על תורה, ואף שצריך להדגיש שכל יום מימות השנה הוא זמן של התעוררות, ואין חס ושלום יום שלא שייך לעורר בו על תורה, אך אלו ימים שידועים כהכנה לקבלת התורה ומיוחדים להתחזק בזה, וכלשון המעשה רב על הגר"א, שהתחיל אחרי הפסח עד שבועות ללמוד בפרישות גדולה כהכנה לקבלת התורה."

השיחות של ימי הספירה, של ההכנה לזמן מתן תורה, הבהירו את ההכנה לימים הנוראים, הגדולים והמקודשים, הימים הנוראים הבודעים עד לב שמים וכפי שכתב רבינו הגדול במכתבים שנתלו באותם הימים, ובקעו מנהמת ליבו הגדול והטהור.

יום הדין, זמן מתן תורתנו קרב ובא, החרדה וההכנה, מלוים את כל אורחותיו של רבינו ראש הישיבה, שמביע רק מעט מרגשי הלב במילים הבאות אותם הוא כותב - חוצב בקול רעש גדול, על מודעה בהיכל הישיבה

הן זה עתה סמוך ונראה לזכרון יום המעמד הנורא קבלת התורה, וכבר הוזהרנו באזהרה נוראה על זה השמר לך פן תשכח וכו' וכו', אחים יקרים נא ונא לא להתרשל בבחינת "ויסעו מהר ד'" שזה הפורענות שבתורה כמבואר ברמב"ן, חזקו והתחזקו בעול תורה בשמחה באהבה בהתמדה, לייקר את הזמן העובר ופורח מעלינו, ובתעצומות עוז העיון והעמל בתורת חיים משיבת נפש, בל יראה ובל ימצא בבית המדרש הטומאה הנוראה של "דברים בטלים", ובפרט שלא להפסיק משנתו בתוך באמצע הלמוד הקדוש, וכל שכן וכל שכן שלא להיות חבר לירבעם בן נבט ח"ו להכשיל גם לאחרים חלילה וחלילה....

את התביעה היוקדת ניתן היה לשמוע בשיחות שנמסרו בהיכלי הישיבות, אליהם הטריח עצמו ראש הישיבה, שוב ושוב שנה אחר שנה, בימים שקודם זמן מתן תורתנו, והקריאה מתוככי הלב הגדול, של אוהב ישראל, שהתעצמה ככל שהתקרבו הימים הגדולים, ימי שלושת ימי ההגבלה... איש לרעהו יאמר חזק. כתב רבינו במכתב לבני הישיבה ומעורר עוד ועוד, מבקש הימים האלו נזכרים ונעשים להתעצם בעוז ובגבורה כפי רוממות הימים, להיות מוכנים בכל לב לקבלת התורה....

דומה שאין לב שישאר אדיש, נוכח המילים הלוהטות הבאות, אותם נשא רבינו שלושה ימים לפני חג השבועות, בכינוס אברכים בבני ברק, כשאת המשא הלא נשכח הוא מסיים בזעקת וברכת אוהב, המשלבת את הגילו ברעדה, את האהבה העצומה לתורה, את ה"חיות" הנוראה, ואת השאיפה הבלתי נדלית וכך סיים רבינו: # "שנזכה להתעצם בתורה בשמחה בגבורה, להיות מאושרים שזכינו לבוא לבית

המדרש, לא בישנוניות, אלא בשמחה אמיתית. לזכור תמיד ששלך גדול משלהם, אדם שישוב ליד הסוגיה. ולומד על מנת לעשות הוא במנוחת הנפש ובישוב הדעת הכי גדולים שבעולם, הוא שזוכה לכתר תורה שעולה על גביהן.&

#נקיים למעשה את זכירת מעמד הר סיני, בבין אדם למקום ובין אדם לחבירו. ובכל הדברים הגדולים שיש לנו, שיהיו הדברים חיים וקיימים ושמחים כנתינתם מסיני, אשרינו מה טוב חלקינו! זה תכלית כל האדם בעולמו!&

"מידי שנה" סיפר הרב פריזנט, ראש הישיבה הקטנה שהיתה בשע"ח "היינו עושים "סדר הכנה לקבלת התורה, לבני הישיבה הקטנה בבית המדרש הגר"א בשערי חסד, שלוש שעות של שקיעות בתורה בלהט ההכנה לקבלת התורה, כאשר זכינו רבינו ראש הישיבה היה משתתף עמנו בסדר, ואף מדבר דברי התעוררות לפני בני הישיבה.

זכורני באחת השנים, בימים הסמוכים לקבלת התורה, היה בחור שלמד מסכת זבחים על בוריה, והבטחתי לו, שכשיסיימה, אכנס אתו לרבינו ראש הישיבה כדי שיבחן אותו, ואכן סמוך לחג השבועות סיים הבחור את המסכת, גפ"ת, (בחור בישיבה קטנה!), ונכנסתי לבית רבינו ראש הישיבה, כשהוא שם כמה אנשים, ובימים הללו, כשיראת הימים מורגשת בבית, "הבחור הזה סיים מסכת זבחים" אמרתי, וראש

הישיבה האיר לו פנים, וברכו בחום, הבנתי כי הוא חושב שבודאי הוא למד קצת גמרא ורש"י, ואמרתי "הוא יודע זבחים, גפ"ת!",

רבינו ראש הישיבה הביט בו, ושאל שאלה, ואחריה עוד אחת, ולפליאה הייתה כי הוא ענה מידית מדברי התוספות בתוככי המסכת, "לא היה מראה אדם מאושר יותר ממראהו של רבינו ראש הישיבה נהרה עצומה התפשטה על פניו, והוא שמח שמחה עצומה, לאחר מכן בימים הבאים, שח לכל מי שנכנס לביתו על מה שראו עיניו, בחור בן ימינו ביש"ק, שיודע זבחים על בוריה!", זו היתה האהבה העצומה של רבינו לתורה וללומדיה

הוא המשיך ותיאר "בשעות הגדולות של לפני חג השבועות, ישב ראש הישיבה עם בני הישיבה ולמד, כשאימת היום הגדול ושעות ההכנה לקבלת התורה, ניכרות על פניו, ומקרינות על צעירי הצאן" זכורני שבאחת השנים, הגיע מנהל הישיבה מחדר האוכל לאחר שהטבח הכין את סעודות החג בשפע גדול, ובדרכו הוא פגש את רבינו ראש הישיבה שהיה בדרך ל"סדר ההכנה" בביהמ"ד הגר"א, הוא פנה לרה"י ואמר לו שזה עתה הוא שב מחדר האוכל וכי ראה ה"חציו לכם כבר מוכן"... רבינו הביט בו, ופניו לוהטות, "רוצה לראות חציו!" "בוא איתי לבית המדרש, ראה את בני הישי"ק, השקועים בהוויות דאביי ורבא, היש לך גדול מזה?... " ויהי לנס...

"עד היום חרותות בלב כל רואה אותן מילים הנפלאות שהיו תלויות במכתב על קיר הישיבה, ובה חרט ראש הישיבה את זהרורי הלב,

המודעה ובה שירת התורה ואהבתה מקולמוסו של רבינו הגדול בתוכחת אוהב, המקפלת בחובה את מהות הימים: ערב ערב יום מתן תורתנו, הימים הגדולים, אחים יקרים, נא ונא אל תלכו בקרי בקרירות חלילה וחלילה אם לא עכשיו... עכשיו... אימתי ואימתי, אנא נוליך את חרפתנו.. להתחזק ולהתעצם בסדרי הישיבה, התפילות... התפילות... וסדרי הלמוד ת"ת כנגד כולם, ולהזהר מאד מאד ביום ערב החג הקדוש להתפלל וללמוד בסדר הישיבה... וכל אחד ואחד יחשוב חשבונו של עולם, ולקבל למעשה ממש עול תורה באמת לטוב לנו כל הימים..."

שנה אחת, שהה רבינו ראש הישיבה בחג השבועות בבית החולים, תיאור נורא על אחד הלילות הסמוכים לחג השבועות שמענו מהרב ר.ש. ששהה לידו במשך הלילה:

"הייתי לידו באחד הלילות שקדמו לחג השבועות, ראש הישיבה סבל מדלקת ריאות קשה, וקיבל תרופות חזקות, כאשר התבקשתי להיות לידו במשך הלילה כדי להשגיח עליו, בשעת ליל מאוחרת" מספר אחד ממקורביו, "בשעת לילה מאוחרת הוא התעורר חלושות והביט בי, חיך ולחש "אינני צריך שומר, לך יש משפחה, תחזור הביתה מחכים לך", אני כמובן נשארתי, וראיתי מחזה נורא, שהבהיר לי, היכן שרוי ראשו של רבינו הגדול בימי ההכנה לחג השבועות" מספר עד הראיה.

”בכל הלילה מללו שפתיו דברי תורה, ומידי שמונה תשע דקות, הוא מתוך חומו וחוליו, החל קורא קריאת שמע, בהתלהבות ובריכוז עצום, מקבל עול מלכות שמים, מכין את עצמו ל”מעמד הר סיני”, לקבל עול מלכות שמים, ושוב נרדם באפיסת כוח, וכך מחזה נורא זה נמשך כל הלילה...”

את ההמחשה של קדושת הימים, וקדושת ערב חג השבועות, היה מזכיר רבינו ראש הישיבה בהגדרה שאותה תבע, ואמר כי ”שיש כוח של מעמד הר סיני, החובה מוטלת עלינו לקבל את התורה, ועיקר הקבלה הוא בשני האופנים - ביראה בפחד, ובאהבה ושמחה” תדיר הוא היה חוזר על דברי חז”ל המבהירים עד כמה המציאות של יום מתן תורה, חוזרת על עצמה מידי שנה בשנה, ואומר: ”וודאי זמן מתן תורתנו, שחוזר המציאות הזו של קבלת התורה מידי שנה בשנה, וכידוע דאף במציאות הטבעית אמרו חז”ל, שאין מקיזין דם בערב יו”ט גזרה משום ערב עצרת” דסכנתא דנפיק ביה זיקא ושמה טבוח דאי לא קבלו ישראל תורה - הוה טבח להו” וכו’ דגם זה חוזר בכל שנה עד שסכנה להקיז דם, כי יש מציאות של יום טבוח, יש מציאות של ההכנה, למציאות האמיתית של קבלת התורה מידי שנה בשנה!

ליל שבועות אתא ובא, חרדת היום הורגשה בחלל בית המדרש ”אגודה שול” מקום התפילה של בני הישיבה, חשובי התלמידים, ניסו לגשת אל הקודש אל רבינו השקוע בספריו, מראהו נורא הוד, לבקש

על נפשם, לעורר, שישא כמה מילות התעוררות לקראת התקדש יום מתן תורה, ורבינו הגדול מתרצה, ולוחש "הן עתה ימים ידברו, ומה שייך לדבר על חזוק, על הכנה לקבלת התורה כשכבר נמצאים ממש בתוך היום הגדול",

במשך השנים הרבה ראש הישיבה להבהיר באותו מעמד נורא ומרגש, את קדושת היום שהוא "גבוה מעל גבוה", בדבריו עמד על כך שבשבעות יש את אותיות "שבת", וכמבואר בחז"ל ובאר"י הקדוש, שדרגת השבת ושבעות קרובות זה לזה, עד שרבינו האר"י ז"ל, מתקשה מדוע הותרה מלאכת אוכל נפש בג השבעות, בו העולם מתעלה כמעט במעלת השבת, והאריך אז רה"י, בשעה הנוראה ההיא לבאר, היאך כל העליה הנוראה של היום היא בגלל התורה, אותה תורה חמדת שעשועיו של הקב"ה, והגילוי הגבוה ביותר, והיא לא שייכת לבחינה של הזמנים, שהרי "כל יום יהיו בעיניך כחדשים", כשבעינים עצומות ופניו לטהרות ובורקות, הוא מהאריך בדברים הגבוהים, במעלת היום, עד שהיו לבבות כל הנוכחים כמדורת אש, לאהבת התורה, וליבם מולהב בשלהבת ק-ה לגודל קדושת היום. "וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶה וְאֶת הַלְפִידִם וְאֶת קוֹל הַשֹּׁפָר, והלבבות נפתחים, לתפילת מעריב, בחיל וברעדה, ... והעינים דומעות, ומראהו של רבינו "אם הרב דומה למלאך ד'..."

ומייד אחרי תפילת מעריב, הסתופפו כל בני הישיבה סביב רבינו הגדול, ויצאו ללוותו בקול שירה וריקוד, עד לביתו ברחוב אבן שפרוט,

כאשר בימי חיי אביו, היה רבינו מתעכב בבית המדרש, מפני כובד אביו הגדול, ונשאר במקומו ללמוד, עד אחרי שאביו עלה לביתו, ואז יצא לביתו.

"ראש הישיבה ראה, את בעלי הבתים מביטים בהשתאות בבני הישיבה העוסקים בתורה צועדים בדרכם בשירת התורה וראה בזה מעמד של כבוד התורה" מספר הגר"א ויינר שליט"א, "ויחד עם בהני הישיבה יצא בקול רינה לביתו, הוא הקפיד לא להיות לבדו במרכז המעגל, אלא תמיד החזיק בידו עוד מהתלמידים," היה זה מעמד של "גילו ברעדה", כשכל בני השכונה מתלווים לבני הישיבה, בשירת התורה, עד לביתו של רבינו הגדול, "מעמד שלא ישכח כל מי שהיה בו אי פעם" מתארים תלמידים משנים רבות"

ברוב השנים, היה ראש הישיבה לומד בימים שבין פסח לעצרת, גם מסכתות שבועות וסוטה, (אם כי לא הקפיד לסיים בדוקא בליל שבועות אלא לעיתים בערב שבועות או יום ימים קודם לו), ובהגיע עת סעודת ליל יום טוב, ישב בסעודה, כשהאווירה הייתה של חרדת קודש, "ויחרד כל העם אשר במחנה", "בסעודה זו לא היה את ה"בעיני נמי לכם", היתה זו סעודה שכולה היתה ברצינות ובכבוד ראש "מספר הגר"א ויינר, כשלוכל מלבד דברי התורה, היה רבינו בוחן את היושבים על שולחנו על מסכת שבועות, כשהסעודה כולה היתה במהלך של רוממות נוראה, עם תחושה של חרדת יום הדין לתורה, וההכנה ללילה הגדול, לקראת קבלת התורה.

באותה סעודה הוא היה ממצט לשיר, ומזרז את היושבים "יש ללכת לבית המדרש וללמוד" זירז רה"י, שהרי "נהגו ישראל להיות ערים כל הלילה" ואף השתדל שלא יכבידו באכילה מרובה, שלא יפריע לסדר הלימוד בלילה.

במשך הלילה לאחר מכן, היה ראש הישיבה עוסק בלימוד ה"תיקון" ואחריו יושב ועוסק בלימוד בעיון כדרכו, "זכורני באחת השנים, ועודני נער צעיר, ניגשתי בליל שבועות לרבינו, באימה וביראה ובקשתי בפי, "הרי היום הוא יום הדין לתורה, וכידוע שהלימוד בלילה הזה, הוא משפיע על כל השנה כולה, ותורה כוללת כל עניני התורה, ואף את החברותות, האוכל לבקש שראש הישיבה ילמד איתי בלילה הזה" וראש הישיבה בענוותנותו, נענה מיד, וישב ללמוד איתי שעה ארוכה...

לאחר הלימוד בחברותא, הוא היה עובר ללימוד עניני הנסתר, עד סמוך לתפילת השחר, כשהיה הולך לביתו להיכון לקראת אלוקיך ישראל.

את האהבה הגדולה לכל ילד ונער, והשאיפה להצלחתו בתורה של כל יחיד ויחיד, ניתן היה לחוש, במה שהביע רבינו בכל שנה, כאשר היה ראש הישיבה מביע את התפעלותו, מה"איכשר דשרא" כאשר צעירים ומבוגרים, תלמיד חכמים ובעלי בתים, יושבים והוגים בתורה כל הלילה, והיה מספר איך בצעירותו, המצב היה "שרעקלך", כאשר היו הילדים מסתובבים ומשתובבים, ופשוטי העם היו יושבים בטל

ואוכלים ושותים, ועתה ב"ה, יושבים ולומדים ברצינות, ומידי שנה הוא חזר על כך בהתפעלות עצומה.

"קשה לתאר את שעות התפילה, כשנהרה של שמחה נוראה היתה על פני ראש הישיבה ביום חג השבועות, אחר קבלת התורה, ואמירת ההקדמות בקול נרגש, ועיניו להבה, ומילות ה"אקדמות כמו חיות הנה

רבות־חן דִּישְׂרָאֵל, קְרָאִי בְּשִׁמְעָתָא שְׁבַח רִיבּוֹן עֲלֵמָא,
אֲמִירָא דְכּוֹתָא, שְׁפָר עָלֶיהָ לְחַוְיָהּ, בְּאִפִּי מַלְכוּתָא, תֵּאִין
וּמִתְכַּנְּשִׁין, כְּחִיזוֹ אֲדוֹתָא, תִּמְחִין וְשִׁילִין לֵיהּ, בְּעֶסֶק
אֲתוּתָא..."

ובעת שעלה לתורה לקריאת עשרת הדברות, ובסוף התפילה, פרצה השמחה גבול, ובני הישיבה ליוו אותו שוב במעמד של כבוד התורה והדרה לביתו, שם ישב בסעודת חלב, והתלמידים לפניו עוסקים בדברי תורה...

גם אחרי התפילה היה ראש הישיבה ממשיך את לימודו "המחזה עומד לנגד עינינו" מספרים תלמידים מכל השנים, "איך מייד אחרי הסעודה, הוא היה חוזר לבית המדרש, לעוד שעה ארוכה של לימוד בחשק נורא, ובשמחה עצומה", כשלאחריו הוא הלך לנוח קמעא, עד סעודת יום טוב, שהייתה מייד לאחר תפילת המנחה בזמנה.

"היתה זו הסעודה של כולי עלמא מודים דבעינן נמי לכם" מתארים היושבים באותה סעודה, בשמחה עצומה, של "אי לאו האי יומא כמה

יוסף איכא בשוקא", זה היה זמן עידנא דחדוותא נדיר, כשרבינו היה מפליג בדברי תורה ובעובדות, במעמד נורא הוד.

שעות ארוכות אחרי הסעודה, היה ראש הישיבה הוגה בתורה, כאשר לקראת סוף היום החלו בני הישיבה ובני השכונה להתדפק על הדלת, בשירה וריקודים, של שמחת התורה, אשרי עין ראתה כל זאת!

ובעת הערב יום, נשא רבינו את השיחה, בה תמיד, בכל שנה ושנה, עמד על מהות חובת היום, על הזהירות הגדולה של היציאה מהיום הגדול הזה ותבע: "עיקר המבחן לאדם אם השריש בתוכו וקיבל באמת השפעה מהיום, הוא אחרי היום, עד כמה הוא נשאר במעלתו ובהשגות שהשיג ביום זה. וקשים הדברים לאומרם, אך כמעט אין מי שלא נכשל בזה ח"ו... ובדור המדבר הייתה התביעה עליהם "ויסעו מהר ד'" - "כתינוק הבורח מבין הספר" (שבת קטז. תוס' בשם המדרש), ורק משה רבינו ע"ה נשאר במעלתו ממש כפי שהשיג במתן תורה, "ואתה פה עמוד עמדי" (דברים ה, כח), כי ישראל אף שזכו לדרגה גבוהה כל כך, מכל מקום אחר שהרגישו איזו רווחה ושחרור ירדו ממעלתם ונצטוו "שובו לאוהליכם".

כי הייתה תביעה על זה! אף לפי מעלתם של בני דור המדבר, כאשר בקבלת התורה יש תביעה ודרישה מיוחדת מחמת עוצם קדושתה ומעלתה, וכשקצת הראו רפיון, מיד נתבעו. והוא גם פשר הביטוי הנורא שנאמר בחז"ל "כתינוק הבורח", הגם שהחטא היה בדקות, מכל מקום גילו לנו בזה רז"ל את תוקף התביעה בענין התורה.

ומידי שנה היה מסיים ראש הישיבה ומזכיר: "כלל הוא בידינו, כי אין הזמנים רק כזכר למאורעות אלא נשאר הרושם לדורות, וכשאנו מתפללים "ותתן לנו ... זמן מתן תורתנו" הוא כי באמת חג השבועות הוא זמן מתן תורה בשבילנו ובו הקב"ה משפיע עלינו ונותן לנו את התורה הקדושה יותר מבשאר ימים. ואחר שקיבלנו מתנה גדולה כל כך, יש תביעה נוראה לשמור בכל כוח על מה שקיבלנו, לא לחזור למצב הקודם אלא להשאר במצב של עליה, ולהתחזק בהתמדת התורה ובשמחת התורה.!

אין קולמוס שיוכל לתאר המית הלב, בזכרון דמותו של רבינו הגדול, בימי ההכנה לקבלת התורה, וביום זמן מתן תורתנו. במשך עשרות בשנים, נשא רבינו מרן בעל ה"דרכי שמואל", זיע"א שיחות חיזוק והתעוררות, שנחצבו מלהט ליבו הטהור ומוחו הכביר, שיחות שנמסרו לפני תלמידים מקשיבים, במעמדות ציבוריים, ומידי שבת קודש. לאחר הקמתה של ישיבת "מעלות התורה", החל רבינו מרן ראש הישיבה זיע"א, נושא שיחות ביישיבה, תמידין כסדרן מידי שבוע בשבוע, כשדבריו הנוקבים מהווים "ניתוח נפש פתוח", ובלולים מכל חלקי התורה.

במשאותיו ושיחותיו היה רבינו הגדול מעמיד על קומתן סוגיות והדרכות בדרכי עבודת ד' בדרכי המיוחדת, כשהוא מקיף למעשה את מהות עבודת האדם ועבודת הימים, ומשלב את התביעה הנוקבת לעליה רוחנית והתמודדות עם דרכי היצר, יחד עם יסודות המחשבה

והדעת במהות הזמנים והתקופות, סולל את הדרך והנתיב, בדרך העולה בית ק-ל.

לקראת זמן מתן תורתנו באנו בזאת לעורר הלבבות, מעט מאותם רשפי הא"ש של מרן זיע"א, שנאמרו לקראת זמן מתן תורה ובמהלך החג, קול גדול ולא יסף, לקבל את התורה באהבה. פעמים באו דברים בקצרה ופעמים בארוכה, ומשולבים הדברים בהליכות אגרות ומנהגים, ולהלהיט רשפי התעוררות אמרי רבינו זיע"א, במעלת הימים הגדולים לעורר חשקת התורה ואהבתה, עמלה ויגיעתה, לישר הלבבות ולטהר הנפשות, מתוך להט האש היוקדת בלבבות.

וזכות רבינו הקדוש תעמוד לנו ולזרעינו, שלא תמוש התורה מהם, ולשפע טובה וברכה כל ימיהם.

ויהי נועם ד' עלינו מעשה ידינו כוננהו.

זמן מתן תורתנו

ערב שבועות (כתב יד)

יציאת מצרים מעיקרי התורה והאמונה וכמה מצוות זכר ליצי"מ,
ובעשרת הדברות ההתחלה של גילוי ד', זה שנשמע לכל ישראל
אשר הוצאתיך וכו', וכבר האריכו באבן עזרא, ועוד.

יציאת מצרים במפורש בתורה זהו שלח עמי ויעבדוני, תעבדון את
האלוקים בחר הזה, כלומר שזה יסוד הענין של יצי"מ - וכידוע
שכל הזמן עד העצרת בגדר הכנה לקבלת התורה -

יצי"מ בידוע הלידה של כלל ישראל וגמר המציאות בשעת מתן תורה

הגמ' בשבת שהשטן בא לקב"ה ושאל תורה היכן היא וע"ש בתוס'
והמדרש שבשעת מתן תורה הטריד הקב"ה לשטן כדי שלא יקטרג
על מה שעתידים מיד לחטוא בחטא העגל,

ענין ההטרדה אף שהקב"ה ברצונו לתת ולא לשמוע לשטן, היינו ששעת
מתן תורה זה ההתגלות של הטוב וזה המצב הנכון והאמיתי של
הבריאה וכלל ישראל, וקטרוג השטן היינו שורש הרע, הוא שבשעת
מתן תורה, כח הרע שיך להרגיש את החסרון בשעת קבלת התורה מה
שיכול להגיע אח"כ לחטא -

הטרדת השטן היינו להשתיק כח הרע ולהטרידו שבשעת מתן התורה לא יהי שום כח של רע, וקטרוג השטן הינו שכוח הזה פועל בעולם, וההטרדה היינו שאין כח פועל של רע, ומה שנגלה לקב"ה שזה ידיעה שאינו פועלת על בחירה והנהגת האדם

בשעת מתן התורה זה המצב הנכון וההכרחי של הטוב בבריאה ובהמהר"ל שבעבור זה הי' כפי' הר כגיגית שהתורה כמו שהיא היא הכרח של"ש בלי זה, וזהו גם המצב שהתורה כמו שהיא, שכולה במצב של טוב ובהזמן של קבלת התורה הי' מוכרח ולעכובא שרק כח הטוב פועל ושולט בבריאה

לאחר מתן תורה ולאחר זמן ההטרדה כי הרי מוכרח שיהי' כח הרע בעולם שזה יסוד עבודת האדם, ולזה מיד בא השטן לשאול תורה היכן היא

התורה הביא שעשועיו של הקב"ה ומשמע שגם לפני מתן תורה לא בשמים היא, שהרי המלאכים בקשו תנה הודך על השמים, אלא היא מיוחדת להבורא, ורק בעת השתלשלות והתגלות של נתינת התורה היתה התביעה של תנה הודך על השמים.

השטן שהיה כח הרע הרגיש בהתגלות התורה כידוע שעמודי עולם היו רופפים עד זמן מתן תורה שאז נתחזק קיום העולם, וגם בתחילתו קיים עבור התנאי שיהי' אח"כ מתן תורה ולולא זה היה חוזר לתוהו ובוהו, וכח הרע שזה חורבן והרס הבריאה הרגיש מייד בתיקון הבריאה שזה ידוע ליצר הרע שזה רק ע"י התורה, וכידוע בראתי לו תורה תבלין וכדברי הרמח"ל במס"י ומייד שאל תורה היכן היא

הקב"ה השיבו שהם בארץ והשטן הולך לחפש שכח הרע חומד המקום שמוכן להתגלות התורה, וכל אחד דוחהו עד שחזור להקב"ה ועונה לו אצל בן עמרם

משה השיב להשטן שוכי הוא ראוי והקב"ה אומר לו בדאי, והוא משיבו שחמדה גנוזה שהקב"ה משתעשע וכו' והיינו שמשה יודע ומכיר ערך התורה ברום מעלתה שהיא חמדה גנוזה שעצמותה שייכת לקב"ה וכלפי התורה מצד שורשה היא שייכת להקב"ה ואין לנו רק אחיזה קטנה, והקב"ה אומר לו הואיל ומעטט עצמך, היינו שזה מעצם קבלת התורה כידוע שהעונה זה גרמה לקבלת התורה על ידו, וזהו שנשתייך להתורה עד שהוא יותר רוחני ואינו מרגיש עצמותו

ענינו גם שאינו מחזיק לעצמו, היינו שאף שלפי שעה על ידו נתגלה התורה להארץ, אבל לא רצה משה שהוא יקרא על שמו שהוא מקבל התורה שכל מציאותה חמדה גנוזה שהקב"ה משתעשע וא"כ רק באותו רגע הי' הוא הצינור אבל אינו נקרא על שמו והקב"ה שבחו שדוקא ע"י כך הוא שייך לקבלת התורה כמה ששייך לקבלה

תשובת משה לשטן זהו גופי' תשובה ודחי' להרע וקטרוגו שמה שיותר שאינו מחזיק טובה לעצמו אין מקום לקטרוג ולאחיזת כח הרע.

כשדבק בתורה - מתדבק בקב"ה

כידוע נקראת התורה "תורת משה", וכמבואר בחז"ל (שבת שם), שבשעה שניתנה תורה נשתתק כל העולם כולו, ואף השטן לא היה קיים במציאות. ומובא בחז"ל, בשעה שירד משה מלפני הקב"ה, בא שטן ואמר

לפניו: רבונו של עולם, תורה היכן היא וכו', אמר לו: לך אצל בן עמרם. הלך אצל משה, אמר לו: תורה שנתן לך הקב"ה היכן היא, אמר לו: וכי מה אני שנתן לי הקב"ה תורה, אמר לו הקב"ה למשה: בדאי אתה, אמר לפניו: רבונו של עולם, חמודה גנוזה יש לך שאתה משתעשע בה בכל יום, אני אחזיק טובה לעצמי, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: הואיל ומיעטת עצמך - תקרא על שמך, שנאמר: "זכרו תורת משה עבדי".

משה רבנו, עם כל עוצם נוראות מעלתו, שכבר הוריד את התורה לארץ, אם היה אומר 'בי היא', כי הרי באמת לא קם כמשה, אבל עם הרגשת "בי היא" - אין זה יכול להקרא בשמו. ע"י שמשה רבנו דבק עצמו בתורה עד שהגיע קרוב כביכול לתורה, שהקב"ה לומדה, זה כבר בהשגת "לא בי היא", זה רק תורת ד', שהתורה היא הגילוי הראשון של הקב"ה. אנו יכולים להתלבש ולהתדבק בתורה הקדושה כפי שנשתלשלה, אבל התורה בעצמותה שרשה "לא בי היא". ובהרגשה הנוראה של "לא בי היא" - אז התורה נקראת על שמו. ההשגה הזאת של "לא בי היא", זה עצמו חלק מעצם קבלת התורה, כי כך הוא נהיה רוחני יותר ומשתייך לתורה. ואף שבאמת נתגלתה התורה על ידי מרע"ה, מכל מקום הוא הרגיש שזו רק איזו בחינה בשבילנו שנתגלתה התורה על ידו. הוא לא החזיק טובה לעצמו ולא רצה שהתורה תקרא על שמו שחוא "מקבל התורה", כי כל מציאותה היא חמדה גנוזה, שעשועיו של הקדוש ברוך הוא, ומשה רבנו הגיע להשגת התורה עד שהיה באמת במצב של "לא בי היא", וזו ההשגה הגדולה שאז התורה שאנו שייכים לה היא "תורת משה".

וזה שייך לכל אדם; כשאדם מתעלה בתורה ובזמן שהוא עוסק בתורה הוא מגיע להשגה שהוא מתדבק בהקב"ה ומתבטל לפני ד', כך הוא מתקשר למעלה למעלה.

זו היא השמחה הגדולה והאמיתית, ואת זה מחויב לדעת כל אחד ואחד בשעה שהולך ללמוד תורה. וכמבואר ב'נפש החיים' הקדוש, שקודם

חיזוק לימוד התורה לקראת חג קבלת התורה

יום חמישי, שני לחודש שניתנה תורה לישראל

אל בני הישיבה היקרים שיחיו ויצליחו.

הן קרבו הימים הגדולים אשר נזכרים ונעשים, ואם לא עכשיו אימתי, עת לאזור בגבורה והחלש יאמר גבור אני לעשות רצון אבינו שבשמים, ולהתאמץ בעוז ובשמחה וברעדה בלימוד התורה, בבחינת שפכי כמים ליבך, ולקבל עול תורה באהבה וביראה ובשמחה.

להקפיד מאד, בסדר ראשון ושני, ולהתחזק ביותר בליל ששי, בלי שום אמתלא (ומי שאולי מוכרח, רק ברשות ראש הישיבה) וכן ביום הששי ושבת... שבת... שבת... ומוצש"ק, ולהזהר מאד ביום הראשון בערב החג הקדוש ללמוד בסדר הישיבה, גם כמובן להוסיף כח ואומץ בכל התפילות בסדרי ובתוככי הישיבה, והקב"ה ישפיע עלינו שפע קודש ממרומים לשוב לנו כל הימים.

ראש הישיבה

שלומד יפשפש במעשיו, ועל ידי כך יתדבק יותר בהקב"ה ויתעלה עוד ועוד.

מציאות מדי שנה בשנה

וידאי בזמן מתן תורתנו, חוזרת המציאות הזו של קבלת התורה מידי שנה בשנה. וכידוע דאף במציאות הטבעית אמרו חז"ל (שבת קכט:): שאין מקיזין דם בערב יו"ט גזרה משום ערב עצרת "דסכנתא דנפיק ביה זיקא ושמה טבוח דאי לא קבלו ישראל תורה - הוה טבח להו" וכו', דגם זה חוזר בכל שנה עד שסכנה להקיז דם.

חרדה מכל רגע

רגיל רבינו לחזור על המסופר על אדונינו הגר"א ז"ל שבימי הספירה היה מוסיף בשקידתו התורה ואכן נראה בחוש בימים הללו בישיבה, את החרדה מכל רגע של ביטול תורה ח"ו. ומרגישים את העול תורה באהבה ובשמחה ביתר שאת ועוז כל ימי הספירה עד לאחר שבועות. וזכורני פעם אחת עוד בחייו של אביו, מרנא הגרשז"א ז"ל, שהבחור שלמד עם ראש הישיבה סיפר באקראי להגרשז"א ז"ל, שבשבוע של בין הזמנים – אחר פסח עד תחילת הזמן – רבינו לא נשכב על מיטתו. ודבק בתורה בלי כמעט שום שינה לעיניו. ואמר הגרשז"א ז"ל בחיוך "נו, אני פטור מחינוך". שיעשה כפי חפצו. (רשימות תלמידים)

כולנו היינו שם במעמד הר סיני באותה שעה של קבלת התורה, ולשון רבנו הגר"א ששעת מתן תורה התקיים בה מאמר חז"ל "יפה שעה אחת וכו' מכל חיי העולם הבא", ומבואר בדברי הגר"א בפירושו ל'שיר השירים' וכן הכתיב הגאון הפלאה בהקדמתו, דלא בקש משה רבנו מחיצה לעצמו אלא גם עומד במקומו אליו כבר הכין עצמו ומשם לא יכל לזוז ולהגיע יותר, וככל שהכין את ליבו - כך הוא זכה להתקרב. כך היה גם אז, דהכל היה בתוקף הגילוי, בקולות וברקים, וכ"ש וכ"ש דכן הוא עכשיו, דהכל בהסתר ממש, דכל אחד משתייך למתן תורה לפי הכנת הלב ליום מתן תורתנו"

עיקר ההצלחה בעמל ובביקוש

"ידוע מה שמזכיר ה'תומים' בדרשות - ה'תומים' שבדורות קודמים שהכירו יותר היה הסמל של שכל תבונה, והוא היה גדול בדורו, והיה מקור הגאונות והשכל - והוא כותב: 'שווא ושקר מה שאומרים וחושבים שהחיפוש וחריפות השכל זו ההצלחה'. והוא מעיד על עצמו, שביום שהוא אמר 'אהבה רבה' בבכיה, אז הוא היה מחדש לאמיתה של תורה, ואם לא...

ונראה לבאר בזה, שהוא מעין מה שאמרו חז"ל במדרש על "הבל הבלים אמר קהלת", שראוי רק לשלמה לומר כן כי היה לו הכל, ואין זה כסתם אדם האומר "הבל". כן גם כאן, אין זה סתם אדם שלא כל כך הבין ואומר שצריך סיעתא דשמיא להבין בלימוד... זהו גאון הגאונים ממש, והוא מעיד ואומר שהכל הוא מפי ד', ואין ההצלחה בשכל וחיפוש.

והעיד תלמיד של הנצי"ב זצ"ל, שבאחד הימים לא מסר שיעור מאחר שאמר ש"לא הכין את השיעור". ולאחר מכן כששאלו, אמר שלא בכה באותו יום ב"אהבה רבה", ועל כן לא יכל למסור שיעור ביום כזה".

לנצל את הזמן הגדול

כתב הגר"א ב'שיר השירים', כאשר מבאר את מה שקרה בימים הללו של קבלת התורה באותו דור נורא, דור דעה. ואיתא בזה"ק שלא יהיה דור שכזה עד דאתי מלכא משיחא. ולפי דרגתם היו נתבעים בדקות על כל דבר.

ומפורש שבמציאות הנוראה של מעמד הר סיני, שהיה כעין עולם הבא, לא רק מרע"ה צווה "עמוד פה", אלא כל אחד ואחד יכל להתקרב להר סיני רק לפי מדרגתו, ואחריה היה כעין נכווה מחופתו של חבירו. כאן בעוה"ז החושך יכסה, לא ניתן לראות, אך לעתיד לבוא יש "ושבתם וראיתם". מי שכבר התעייף משהו, כבר לא יכל לגשת יותר. וזהו מצב שמוטל עלינו לזכור תמיד. "השמר לך פן תשכח" הוא קאי גם על זה. לדעת מה מפסיד כשהוא נשאר מאחור, כשלא מחיה את עצמו עוד ועוד.

וקרבתנו לשמך הגדול - בכל יום ויום

המשנ"ב מביא את המג"א שכתב, שבכל יום בשעה שאומרים "וקרבתנו מלכנו", צריך לזכור את מעמד הר סיני. לחיות את הדברים ולדעת איך הם שייכים לכל אחד לפי מצבו הרוחני ומדרגתו. הקב"ה רוצה שאנחנו נגביה את עצמנו, שכל אחד יגיע להשגות.

ומבאר הגר"א זיע"א, שבתחילה היו כל העשר דיברות בדיבור אחד, וכלל ישראל לא השיגו בזה ופרחה נשמתם, ורק מרע"ה שמע, ואחר כך חזרו לחיים בטל של תחיה. ואחר כך החל לפרט, וגם אז, "אנוכי" ו"לא יהיה לך" בדיבור אחד נאמרו. ומיד פחדו ממה שקרה ואמרו "דבר אתה עמנו ונשמעה", ואז אמרו "דבר אתה".

חיזוק יום השישי ושב"ק לקראת יום חג מתן תורתנו

בסיעתא דשמיא, ערב שבת קדש, השבת האחרון לקראת יום מתן תורתנו

הודעה ואזהרה

בני הישיבה היקרים שיחיו מתבקשים ומוזהרים למאד לא לזלזל ח"ו בימי השבת, והן עתה השבת האחרון בימי המטמונים, החובה ביתר שאת וביתר עוז, להתאמץ להיות בקביעות בישיבה הק' עם כל סדרי התפילות וסדרי הלימוד בישיבה במקום רינה, בלי שום הוראת היתר כלל [למי שיש צורך, רק ברשות ראש הישיבה].

ואזהרה חמורה ביותר לא לזלזל בימי הששי ערב שבת קודש, וגם להתחזק בכל עוז בכל ימי השבוע, בכל סדרי הישיבה, הלימוד והתפילה בימים ובלילות, בלי שום הוראת היתר כלל וכלל.

והזמן גרמא ביותר, לחשוב חשבוננו של חיי עולם, להתנער מן השפלות, ולהתעלות ברוממות בכל אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, ביראה ובאהבה ובשמחה רבה לשוב לנו כל הימים.

ואמרו חז"ל שמרע"ה תש כוחו כנקבה. מרע"ה, רעיא מהימנא, הוא תש כוחו כנקבה. הוא רצה שכל ישראל יהיו במדרגה יותר גבוהה. ובמדרגתם הגבוהה, היה בזה ירידה, וזו היתה תחילת הפורענות שאחריה מיד "ויסעו מהר ד'" ופרשה של פורעניות. והגר"א ז"ל מביא מחז"ל שכשאמרו "דבר אתה" חזר יצר הרע לליבם.

ומבאר הגר"א ז"ל על דברי ישעיה בזמן החורבן, בעת החורבן הנורא כאשר הוא מעורר ותובע "נזורו אחור". הנביא תובע על שורש החטא, ומה הוא "נזורו אחור", בעת מתן תורה, בשעה שאמרו "דבר אתה עמנו" - אז נזורו אחור. כאשר כלל ישראל הגיעו לדרגה ששומעים מפי הקב"ה בעצמו, ובאותה עת ביקשו לירד מהמדרגה הגבוהה ואמרו "דבר אתה עמנו", וכמו שביארנו. ידע האדם שהוא תמיד בסכנה של "למען סור משאול מטה" ואינו עומד, אלא או עולה או ח"ו יורד לשאול מטה.

מושבע ועומד

זכורני, שכל השנים רגיל רבינו קודם שבועות ללמוד מסכתא שבועות. ואין מקפיד ללמוד בדוקא דף ליום שהוא מ"ט דפים, רק לומדים קודם שבועות. וכידוע מה שמוכא בספרים הקדושים, שהוא על ענין של מושבע ועומד מהר סיני. ובכלל מסכתא שבועות חביבה מאד על רבינו זיע"א וכמה פעמים למדו זאת בישיבה. ופעם למדוה שנה שלימה. שיעורים עד סוף המסכתא.

(רשימות תלמידים)

וכשירדו, כשלא רצו להשאר במעלתם לשמוע דבר ד' - שם נכנס יצרא דע"ז, שם מונח שורש החטאים הגדולים.

עצרת וזמן מתן תורתנו

בהג' השבועות יש שתי בחינות, וכנגדן קרבנות נפרדים; בפרשת אמור נזכרים שתי הלחם והקרבנות שבאים איתם, ובפרשת פנחס נזכרים המוספים, ושם לא נזכרים הקרבנות שעל שתי הלחם.

[ומש"כ שם (במדבר כח, כו) "בחקריבכם מנחה חדשה", לכאורה אינו נזכר בתור קרבן היום כשאר הקרבנות בפרשה, הבאים ללמד אילו קרבנות מקריבים בכל רגל, אלא נזכר בקביעה באיזה יום מדובר].

רוממות שלשת ימי ההגבלה

בסיעתא דשמיא [סיון תשע"ז]

שלשת ימי הגבלה

איש לרעהו יאמר חזק.

הימים האלו נזכרים ונעשים להתעצם בעוז ובגבורה כפי רוממות הימים, להיות מוכנים בכל לב לקבלת התורה.

ראש הישיבה

ובתפילה אנו מזכירים רק את המוספין ולא את שתי הלחם [ובברכ"י דן במי שמזכיר את שתי הלחם], והוא בחינת הרגל וקדושת היום

כשאר ימים טובים, שבהם יש קרבנות מוספים.

הבחינה השניה היא זו שגילו לנו רז"ל במטבע התפילה "זמן מתן תורתנו" [וכידוע שכל נוסח התפילה וכל תיבה בה יש בזה משמעות גבוהה,

וכדכתב בנפה"ח שכל תיבה מהתפילה או של איזה ברכה היא העולה למעלה...

לפעול פעולתה בשרשה העליון המיוחד לה וכו'], ושתי הלחם הם קשורים לענין הזה, כי מנחת העומר, ספירת העומר ושתי הלחם הם מקשרים בין

יציאת מצרים לתכליתה, מתן תורה.

ושני הענינים הללו הם ענינים נפרדים באותו יום, ולכך בתפילת המוסף נזכרים רק קרבנות המוספים, כי הם מוקרבים מצד קדושת וחובת

סיפוק ושמחה בתורה

לפני כמה שנים בימים שלפני שבועות דברתי עמו על בחור שקצת היה קשור עמו ולמד בישיבה אחרת, ואמר לי לומר לאותו בחור שמי שעסוק בחשבונות של יום הדין על התורה כמה הוא לא למד עד היום הוא מובטח שלא יקבל את התורה, כי הכלי קיבול של תורה הוא השמחה והסיפוק, ועליו להתבונן כמה הוא כן למד עד היום ואיך יוכל להרבות זאת יותר. ושאלתיו אם זה נכון רק לאותו בחור, אמר לי, מה פתאום, צריך לפרסם זאת לכל אחד, שבלי סיפוק ושמחה אין כלי קיבול לקבל את התורה.

(רשימות תלמידים)

היום בתמידין ומוספין, [אך שתי הלחם אין בהם מצד חובת היום טוב שבשבעות, אלא שזה הוא הזמן שקבעה תורה להקריב את קרבן הלחם, ולהתיר חדש במקדש, וכן הוא במנחת העומר שמובאת ביום שני של חג הפסח, וזמן "יום מתן תורתנו" הוא היום שבו ניתנה תורה, (וקשור יותר למנחה חדשה שתי הלחם ואכמ"ל)].

התורה למעלה מהזמן ומהמקום

בתפילת היו"ט, לבד מהזכרת יום מתן תורתנו, הרי שלא נקבעה תפילה מיוחדת על ענין התורה, שלא כבשאר המועדים שבהם יש מצוות ותפילות היום ששייכות למהות החג - יציאת מצרים בפסח, מחילה וכפרה ביום "כ וכו'.

וטעם הדבר הוא, כי אף שיש ליום חג השבועות מעלה מיוחדת ונתינה מיוחדת, ובו ניתן להשיג ולקבל יותר תורה - מכל מקום, מהות התורה היא בכל מקום ובכל זמן, ובכל יום שייך לקבל תורה. וגם החיוב הוא שיהיה בעיניך כאילו היום ניתנה, והוא קאי על כל יום ויום.

וכמו שמצינו שיש קשר מיוחד בין התורה למקדש, "כי מציון תצא תורה" (ישעיה ב, ג) [וכדביאר הגר"א ז"ל עה"פ "מלכה ושריה בגוים אין תורה" (איכה ב ט) שחורבן הבית גורם גם לחורבן חלקי בתורה, וההשגה בתורה מוגבלת יותר מאשר בזמן היות הבית על מכונן], אך כל זה הוא תוספת, והתורה עצמה היא מעל כל מגבלה של מקום וזמן.

ולכן ניתנה התורה במדבר, וכמו בהר סיני שהיה מקודש ביותר ולא נשאר לתמיד במצבו הזה אלא רק בזמן מתן התורה, וככתוב "במשוך היובל המה יעלו בהר" (שמות יט, יג), וכל קדושתו היתה רק לזמן ולפי שעה, כי אין גבול זמן ומקום להשגת התורה והיא מעל לכל, ובכל מקום וזמן שייך לקנות כתר תורה, שהלא תורה מונחת בקרן זוית וכל הרוצה ללמוד יבוא וילמוד (קידושין סו.).

ואף שמיד אחר מתן תורה נצטוו כלל ישראל על בניית המשכן, מכל מקום משמע בחז"ל (כתובות סב:) שלא היה צריך להיות כך, דכתיב "תביאמו ותטעמו", היינו שבנין בית המקדש היה אמור להיות רק אחרי

"הימים הנוראים הבוערים עד לב השמים"...

ב"ה, ירושלים, הימים הגדולים לקראת מתן תורתנו

הנני בזה לקראת הימים הנוראים הבוערים עד לב השמים, אשר בהם כל יסוד קיומנו אשר בחר בנו מכל העמים וכו', אין לנו שיעור אלא התורה הזאת, והפך בה והפך בה דכוליה בה, להתחזק להתחזק בהתמדת התורה בישיבה הקדושה, להתחזק לקום להתעורר לתפילות בסדרי הישיבה.

ולהתעצם בכל הכח וגבורה להרגיש רוממות הימים הגדולים לקבל עול מלכות שמים בשמחה ובאהבה.

דורש שלומכם וטובתכם

שמואל

שיבואו לארץ ישראל, ובמדבר יהיו בלא משכן [ורק מתוך חיבה יתירה - כמבואר בגמ' כתובות שם - הקדים הקב"ה ונתן להם את המשכן]. וטעם הדבר, כי בפועל צריך להיות מצב שהתורה תהיה בלי קשר למקום מיוחד, כי כן היא מהות התורה, למעלה מכל זמן ומקום, ותמיד ניתן לקנותה. ולכך לא נזכר במפורש יום חג השבועות כיום המיוחד לקבלת התורה.

אך בודאי ביום מתן תורה עצמו אפשר לזכות ולקבל בו באופן מיוחד, להיות מקבל התורה בפועל, ולדבקה בו לטוב לנו כל הימים.

שמחת התורה

בליל שבועות לאחר מעריב היו ממתינים ליציאתו מבית המדרש ומלווים אותו לביתו בשירה ובזמרה, ושנה אחת התעכב הרבה והיה נראה כמתחמק מזה, ויצא מביהמ"ד רק אחרי הרבה זמן. אבל כשהגענו לרחוב קק"ל התחיל לעודד את השירה והתעכבו שם דקות ארוכות בריקודים על פני הכביש. ואמרו אז משמו שאמר, שכאן יש כאילו שאינם שומרי תורה ומצוות וכדאי שיראו כמה אננו אוהבים את התורה ושמחים בה. ואז ניגש אליי בחור ושאל אם אין זה ביטול תורה בליל שבועות, ותפס בידו לרקוד עמו. [לעומת זאת לא נתן בשום פנים ואופן להפסיק את הלימוד בלילה בשירה (כנהוג במק"א) וכשהיו כאלו שניסו לשיר היה משתיקם בתוקף]. אמר לי פעם, שצריך ללמוד בליל שבועות בדרך 'יומטובדיג'. (רשימות תלמידים)

קיום העולם - בזכות התורה

כשקיבלו ישראל את התורה אמרו "נעשה ונשמע", ובחז"ל (שבת פח.) הוא לשון "עמא פזיזא", שלא חשבו ובחנו מה הם מקבלים על עצמם, כי היתה בליבם תשוקה עצומה לקבל את התורה הקדושה, וכדאיתא בחז"ל (ע"ז ב:) שהקב"ה הציע את התורה לכל הגוים ורק ישראל חפצו בה.

ותשוקה זו היא ענין הספירה, שכל יום ספרו וציפו אימתי יבוא היום הגדול שבו יזכו ל"תעבדון את האלוקים על ההר הזה" (שמ ות ג, יב).

"לא להכנס לחג כשהוא מתנבל מבטול תורה"...

בסיעתא דשמיא ערב חג השבועות [תשע"א]

אל בני הישיבה היקרים והחביבים שיחיו ויצליחו.

באתי בזה להזכיר ולעורר ולהזהיר, השמר לך פן תשכח, לא לזלזל ח"ו גם בערב החג הקדוש הממשמש ובא, ולא להכנס לחג כשהוא מתנבל מבטול תורה, חלילה וחלילה, ונשמרתם מאד לנפשותיכם, אשר כתוב בתורה על זכירת מעמד הר סיני, ואילו קרבנו וגו'.

בני הישיבה מתבקשים ומוזהרים כאיש אחד בלב אחד ללמוד בליל החג הקדוש אך ורק בביהמ"ד "אגודה", ונזכה לקבלת התורה בעוז ובגבורה לטוב לנו כל הימים.

ראש הישיבה

וכל זה הוא קודם מתן תורה, אך בשעת מתן תורה עצמה היתה התחלה של מצב חדש. התורה ניתנה בדרך של "כפה עליהם הר כגיגית" (שבת שם), התורה ניתנה בדרך של יראה ופחד, וכל נתינתה היתה מצד הנתינה מהקב"ה, ולא היתה תלויה כלל ברצון ובתשוקה של ישראל [וכמו שביאר במהר"ל על ענין "כפה עליהם הר כגיגית"].

וטעם הדבר, כי כל קיום העולם תלוי רק בקיום התורה, ובתחילת בריאת העולם "עולם חסד יבנה", קיום העולם היה רק בחסד הקב"ה ולא היה תלוי כלל במעשי בני אדם.

ורצונו ית' היה שהעולם לא יהיה קיים רק בחסד, אלא במצב של "מידך הכל ומידך נתנו לך", על ידי מעשיהם של ישראל, ודרשו חז"ל (ע"ז ג.) על הפסוק "יום הששי" - "מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם, אם ישראל מקבלין את התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו". והוא מה שכתב בנפח"ח "ואילו היה העולם מקצהו ועד קצהו פנוי אף רגע אחד מעסק והתבוננות בתורה הקדושה היו חוזרים כל העולמות לתוהו ובוהו" (א, טז ועוד).

כל קיומם וחיותם של העולמות הוא רק על ידי התורה הקדושה, וכיון שקבלת התורה היא תנאי הכרחי לקיום הבריאה, הרי שמתן תורה היה מוכרח להיות מתוך יראה וכפיה, ולא בגלל רצונם של ישראל.

תורה - ביראה ובשמחה

התורה היא קיום העולם, וכמו שהקב"ה "מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", כך יש נתינת התורה מחדש בכל יום ויום. אך

ביום חג השבועות יש התגברות מיוחדת של הנתינה, נתינה נוספת של התורה עם אותו רושם ממעמד הר סיני, שכוחה נשאר עד היום.

וכידוע מהגמ' (שבת קכט:) על המקיז דם, "מעלי יומא דעצרתא סכנתא, דנפיק ביה זיקא ושמיה טבוח דאי לא קבלו ישראל תורה הוה טבח להו לברייהו ולדמייהו", ואף הכוח הזה נשאר ופועל בעולם.

וכשיש כוח של מעמד הר סיני, החובה מוטלת עלינו לקבל את התורה, ועיקר הקבלה הוא בשני האופנים - ביראה בפחד, ובאהבה ושמחה.

חיוב זה של העבודה בשמחה, אין בו ענין של שמחה רוחנית לבדה, ו"בעצרת כולי עלמא מודו דבעי נמי לכם" (פסחים סח:), וביאור ה"לכם" הוא, כי נתינת התורה היתה לקרוצי עפר ולא למלאכים [וזו היתה תביעתם של המלאכים "תנה הודך על השמים"], והחיוב הוא לעבוד את הבורא עם חגוף וכוחותיו, עם החלב והדם [וכדמבואר במס"י בקדושה].

תכלית עבודת האדם היא להיות כל כולו תורה, כל אכילתו ושתייתו, כל כוחות גופו שיהיו תורה, ולא שיהיו סתירה לרוחניות. והוא שאמרו חז"ל "עד שיתפלל על דברי תורה שיכנסו לתוך מעיו יתפלל על

קדושה נוראה

אמר באחת השיחות בערב שבועות, שהלב של עבודת הספירה, הוא להאמין שרושם ועוד רושם ועוד רושם, יום ועוד יום, מצטרפים יחד לקדושה הנוראה של עצרת יום מתן תורתנו.

(רשימות תלמידים)

אכילה ושתייה שלא יכנסו" (כתובות נד: בתוס'), כי אכילת תענוג היא סתירה לעליה ולקניני התורה, ואין ענין התורה רק השגה בשכל, אלא "תורתך בתוך מעי" (תהילים מ, ט), שכל רצונו וחיותו ומה שמשיבוע אותו הם הדברי תורה ולא המעדרנים. וב"חציו לכם" מונח הביטוי הגופני של כולו לד', השמחה הרוחנית שיש ביום קבלת התורה.

במטבע התפילה של ימים טובים - "ותתן לנו ד' אלוקינו מועדים לשמחה", הוא לשון "תתן", כי הימים טובים הם מתנה גדולה מאת ד', ואף שודאי צריך לקיים את מצות היום ולא לחללו ח"ו, אך מכל מקום אין זה די, כי החיוב ועיקר עבודת היום הוא "השכילו נפלאותיך" (תהלים קו, ז), להתבונן על מה שהיה ומה שיש גם היום, ביום הזה.

חיזוק לימוד התורה בערב חג השבועות

בסיעתא דשמיא, ערב ערב יום מתן תורתנו [תשס"ט]

הימים הגדולים

אחים יקרים, נא ונא, אל תלכו בקרי בקרירות חלילה וחלילה, אם לא עכשיו... עכשיו... אימתי ואימתי, אנא נוליך את חרפתנו... להתחזק ולהתעצם בסדרי הישיבה, התפילות... התפילות... וסדרי הלימוד ת"ת כנגד כולם, ולהזהר מאד מאד ביום ערב החג הקדוש להתפלל וללמוד בסדר הישיבה... וכל אחד ואחד יחשוב חשבוננו של עולם, ולקבל למעשה ממש עול תורה באמת לטוב לנו כל הימים.

ובעיקר להפעיל את הדעת, ובלי זה אין תקוה להשיג רוחניות ולהתעלות בתוך החושך החומרי, להתעורר ולהרגיש יראה ושמחה כמבואר, ועם כל הכוחות שבו לשוב בתשובה שלימה, והתשובה היא התורה, כדתקנו חז"ל "השיבנו אבינו - לתורתך", בקבלת עול תורה. וכל המנהגים ביום החג הם דברים הסובבים סביב לעיקר הזה, ולהתעוררות מהדברים, כדי לזכות לקבל את התורה ולהידבק בחיים.

מדוע לא נזכר בתורה ענין מתן תורה ביום הזה

"גדול יום ד' ומי יכילנו" (יואל ב, יא), היום הזה, יום שניתנה בו תורה לישראל, הוא יום גדול ונורא מאד.

אמנם התורה עצמה הסתירה לגמרי את העובדה שביום הזה ניתנה תורה, ורק חז"ל גילו לנו זאת, ונזכר במטבע התפילה "זמן מתן תורתנו", והוא מפורש בגמ' (פסחים סח:): דבעצרת, יום שבו ניתנה תורה לישראל, כולי עלמא מודים דבעינן 'לכם'. אך בתורה שבכתב, יום החג אינו מפורש, רק נרמז ממה שכתוב "וספרתם לכם" וכו', ובלי תורה שבעל פה אינו מובן ולא ידוע מתי מתחילה הספירה.

ויש לבאר זאת ע"פ הגמ' (שבת פט:). שבשעת מתן תורה הקב"ה גירש את השטן, וכשחזר וראה שירדה תורה לארץ, חיפשה ואמר לו "לך אצל בן עמרם" וכו', וכששאל את משה רבנו השיב "וכי מה אני שנתן לי הקב"ה תורה". ומבואר שם כי רק משום זה זכה שתיקרא התורה על שמו, "זכרו תורת משה עבדי".

ומצב זה היה אחר שמשה רבנו ע"ה כבר הגיע לדרגתו כאדון הנביאים וכבר עלה לשמים והוריד את התורה לארץ, ומכל מקום לא זכה

שתיקרא התורה על שמו, עד שהגיע למצב של הענוה הנוראה הזאת וההכרה שעם כל ההשגות הנוראות עדיין לא מחזיק טובה לעצמו, כי התורה היא תורת ד', ומה שהאדם מסוגל להבין ולהשיג ממנה הוא רק כטיפה מן הים.

ההכרה הזו שייכת גם לכל כלל ישראל, שהרי יציאת מצרים, הלידה של כלל ישראל, הזמן של התחלת התיקון אחרי הקלקול של אדה"ר, אע"פ שזו היתה גם התגלות גדולה של הקב"ה בכבודו ובעצמו, 'אני ולא מלאך' וכו' - מכל מקום יש לישראל מספיק שייכות בזה שניתן לפרש בתורה את זמן החג שנמסר לנו לקדש ולקבוע את קדושת

להכין עצמו

שנה אחת ליווייתי אותו בליל שבועות לביהמ"ד, ודיבר על הט"ז שבשבועות אין תוספת יו"ט והזכיר את דברי המשך חכמה בזה, ואמר שיש מזה לימוד גדול, שעניין התוספת הוא לחבר את היום עם מה שקדם לו וזה עניין 'ערב שבת' להכין את אשר יביאו ומלשון ערבוב להכניס את השבת לחול, אבל בשבועות עד כמה שאמנם צריך בכל ימי ספירת העומר להרבות בהכנה לקבלת התורה, אבל אחרי הכל, יום קבלת התורה עומד לעצמו ואינו מחובר לימים הקודמים, 'בעצם היום הזה', ועדיין אפשר לזכות ולקבל גם מי שלא זכה להכין עצמו כדבעי, על אף שבוודאי שאי אפשר להשוות עם מי שזכה להכין עצמו לקבלת התורה, מה שאין כן בשבת שאפשר לקבלה רק לפי ההכנה אליה. ואמר שזה מאד מעודד ומעורר. (רשימות תלמידים)

המועדים - "אפילו שוגגין אפילו מזידין אפילו מוטעין" (ר"ה כה.). הנה, בקידוש החודש יש דין מיוחד שהדבר תלוי רק בחכמי התורה, ומובא ברמב"ם, שיש כאן ביטוי מיוחד לכוחם של חכמים ושל תורה שבע"פ. ודוקא בקידוש החודש, שהוא דין שגופי תורה תלויים בו, בזה יש כוח מיוחד שניתן לנו בתוך חשכת מצרים שכלל ישראל הם המקדשי חודשים.

אך בחג השבועות, אף שהוא ככל המועדים, שקדושתו תלויה בנו, לא מפורש בגלוי שיש שייכות לעם ישראל בקביעת היום הגדול והנורא של זמן מתן תורתנו. דוקא בזה מחוייבים להכיר ש"לא בי היא", והתורה נשארת תורת ד'.

ועוד יש לבאר על פי מה שהאריך המהר"ל לבאר ענין "כפה עליהם הר כגיגית", שנתנית התורה היא דבר הכרחי לגמרי, "שלא יאמרו ישראל אנחנו קיבלנו התורה מעצמנו, ואם לא היינו רוצים לא היינו מקבלים התורה, ודבר זה לא היתה מעלת התורה, כי התורה כל העולם תלוי בה, ואם לא היתה התורה - היה העולם חוזר לתוהו ובוהו, ולפיכך אין ראוי שתהיה קבלת התורה בבחירת ישראל, רק שהיה הקדוש ברוך הוא מחייב ומכריח אותם לקבל התורה, שאי אפשר זולת זה שלא יחזור העולם לתוהו ובוהו". ובה נמי יש לבאר מה שהסתירה תורה את הידיעה שזמן קדושתו של זמן מתן תורתנו תלוי בספירה של כלל ישראל.

ההכנה לקבלת התורה - ביקוש!

"וְחָנּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אִישׁ עַל מַחְנֵהוּ וְאִישׁ עַל דָּגְלוֹ, לְצַבְּאֹתָם". - דברי חכמינו ז"ל במדרש על מהות ה"דגלים", מבהירה ומלמדת עד כמה

נתאוו ישראל לקבל את אותם דגלים, (כאשר בהזדמנות אחרת האריך רבינו זצוק"ל במהות משמעות הדגלים וחשיבותם וענינם ואכמ"ל).

חז"ל מדגישים, את הרצון העז של כלל ישראל לקבל את אותם הדגלים, שהיו שייכים עד אז רק למלאכים. וכפי שאמרו "בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים שנאמר (תהלים סח) "רכב אלהים רבתיים אלפי שנאן" והיו כולם עשויים דגלים דגלים שנאמר (שיר ה) דגול מרבבה כיון שראו אותן ישראל שהם עשויים דגלים דגלים התחילו מתאווים לדגלים אמרו הלואי כך אנו נעשים דגלים כמותן" (במדבר רבה ב ג).

שמירת סדרי הישיבה בחג השבועות ובשב"ק

בסיעתא דשמיא, ערב שבת קדש וחג השבועות זמן מתן תורתנו [תשע"ב]

בני הישיבה שיחיו מתבקשים ומוזהרים לקראת הימים הגדולים הבאים עלינו לטובה, שבת קדש קדשים וחג השבועות זמן מתן תורתנו - להיות בצותא יחד, בלי שום יוצא מן הכלל, ביום השבת ובחג השבועות לשמור מאד על התפילות וסדרי הלימוד בישיבתנו הקדושה.

ולהתאמץ בכל עוז וגבורה דקדושה ולהתנער מן השפלות, ולהתעלות ברוממות בכל אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, ביראה ובאהבה ובשמחה רבה לטוב לנו כל הימים.

ראש הישיבה

יסוד גדול, למד רבינו זצוק"ל, מדברי חז"ל אלו, יסוד בסיסי הנוגעות לכל אדם, בכל עת, ובודאי בעומדו בערב יום מתן תורתנו הקדושה.

כאן מבואר, שבני ישראל קבלו את הדגלים, רק לאחר שהם רצו אותם וביקשו אותם, כי כלל הוא בעבודת ד', כלל יסוד בסיסי: השגת החכמה תלויה ברצון האדם #ושאיפתו &.. ככל שאדם ישאף, כך הוא יזכה!

רבינו ראש הישיבה הביא רבות דוגמאות לכלל זה, המלמד עד כמה האדם יכול להשיג, לפי ה"ביקוש" שיש בו, וכפי שפרשו ז"ל עה"פ

זמן מתן תורתנו

מרגליה בפומיה דרבינו מרן זצוק"ל לשון ה'מעשה רב' על הגר"א, שהתחיל אחרי הפסח עד שבועות ללמוד בפרישות גדולה כהכנה לקבלת התורה. ואף שאין לנו שום ציור על עמלו של רבינו הגר"א ז"ל, מכל מקום רואים שתמיד שייך תוספת וחזיון.

וכך מתאר תלמיד ותיק: "אין לתאר את ההתעוררות מהמציאות בישיבה שרואים בחוש את רבינו ויגיעת התורה העצומה בימי הספירה. ולאחר מכן ביום חג השבועות, איך שיושב ולומד בלהב אש קודש, כאשר בליל חג השבועות חוץ מאמירת התיקון ולימוד גמרא, השתדל וסרח ללמוד עם תלמיד סוגיה חמורה, ובכל השנים כתב רבינו מכתב לבני הישיבה על קדושת לילה זה, שלא ידברו דברים בטלים, ואחר התפילה והקידוש בשחרית רבינו חוזר ולומד עוד שעות רבות, בחשקה עצומה..."

"פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון" לכל אחד ואחד רצונו לפי מה שהוא מבקש (שמות רבה כה ג), וקבע - תבע כי כלל הוא ככל שהאדם מבקש יותר, כשהוא מרגיש את החסרון ומשתוקק, כך הוא זוכה ליותר לקבל מידו יתברך..

ככל שהוא שואף להגיע לחכמה כך הוא משיג יותר, והוא שאמרו חז"ל (ברכות נה.) "אין הקב"ה נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה שנאמר ובלב כל חכם לב נתתי חכמה, יהיב חכמתא לחכמין" (דניאל ב) כי הקב"ה נותן חכמה במידה שאדם שואף ומבקש את זה..

והוא לשון הכתוב: "אם תחפשנה ככסף וזהב" (משלי ב ד), כי יש בביקוש הרוחניות דמיון למתנת בשר ודם, כי מי שאין חשקו בכסף וזהב, ואינו תאב להם במיוחד, לא שייך לתת לו מתנה שאין לו חפץ בה, רק המתאווה לחכמה זוכה לקבל את הסיעתא דשמיא לכתר תורה ולמעלות הרוחניות.

זו גם היתה הדרך בה זכה אאע"ה למעלתו על ידי ש"הכיר את בוראו", על ידי התבוננות וחיפוש [ראה עשב ושאל וכו'], מכיון שביקש ורצה "הציץ עליו בעל הבירה ואמר לו אני הוא בעל הבירה" (בר"ר לט א) נגלה אליו ד', כי הכלל אחד הוא, כשמבקשים באמת אז הקדוש ברוך הוא מתגלה ומסייע. וזו גם הכוונה במה שכתבו חז"ל ש"נעשו כליותיו כשני רבנים" (בר"ר סא א), כלומר, על ידי תשוקתו והביקוש שהיה בו כאשר הוא חיפש את מנהיג הבירה נעשו כליותיו כשני רבנים זוכה לגילוי ד' ולסיעתא דשמיא הגדולה.

כך גם משבח הקב"ה את החכם מכל אדם ואומר "יען אשר היתה זאת עם לבבך... ותשאל לך חכמה" (דה"ב א), כלומר: בגלל הרצון והביקוש הוא קיבל!

והדגיש רבינו זצוק"ל, ש'אף שמסתמא גם אנחנו במצבנו, אם היה הקב"ה שואל מאתנו, היינו בושים לבקש דבר אחר ומבקשים רק חכמה, אך אצל שלמה, הקב"ה שהוא בוחן כליות ולב, הוא ראה את רצונו האמיתי ובקשתו לחכמה ורק לחכמה, בלי שום תערובת של רצונות ושאיפות אחרות ולכן הוא זכה למעלתו העצומה.

וכאשר האדם כבר במצב שהוא משתדל ומכין את לבבו, הוא כבר נכלל בגדר של "מבקש", וזוכה להיות נכלל ב"ישמח לב מבקשי ד'", כי כבר על ידי הביקוש מגיע השמחה ללב.

והאריך עוד רה"י והסביר, ששם "אדם" הוא הרצון והתשוקה הטבעית שקיימת, שכן הלב שלנו מלא סתירות שונות, ויצר הרע מכוון את האדם ל"רק רע כל היום", ולכן בלי שהאדם יעורר את עצמו שוב ושוב, ויהיה "מבקש" הרי שהרצון והצמאון יגיעו ח"ו לדברים אחרים,

וסיפר רה"י, כי שמע פעם מאדם גדול שאמר תוכחה בשמחת תורה, ואמר שמה שאינו רואה שמחה זה חסרון במדריגה, אבל הוא מודאג יותר איפוא השמחה כן נמצאת ח"ו...

זו היא עיקר העבודה, להיות מבקש, לטהר את הלב וליתנו לד' וכלשון הכתוב "תנה בני עינך ולבך לי" (משלי כ"ג כ"ו). וככל שאדם משקיע בזה, כך הוא זוכה לקבל יותר ויותר!

באהבתה תשגה תמיד

וזכורני פעם אחת והי' ימים ספורים קודם חג השבועות אני הייתי בחור בישיבה הק', והיתה חתונה מסויימת במלון המרכז (כרבע שעה הליכה משערי חסד) שרבינו זיע"א ידע שגם אני הולך לשם.

היה זה באמצע סדר שלישי, וראש הישיבה היה ספון בתלמודו בעוז ובחדוה. מוקף בתלמידים. ולפתע ניגש אלי ואומר לי, יש היום חתונה במלון המרכז, והאלמנה (אם הכלה) באה פעמיים להזמינני. אבל מה אעשה לא למדתי די היום. כל היום היו אנשים, ועכשיו אני קצת לומד, אבל מצד שני האלמנה, ומה אעשה. לאחר רבע שעה שוב חוזר רבינו אלי, מה אעשה חייבים לילך אבל לא למדתי היום, ואחר כך פעם שלישית היה נראה כמעט בבכי על שצריך לצאת מבית המדרש. וחוזר ואומר לי אין ברירה הולכים לחתונה.

בישיבה עסקו אז בלא יחפור סוגיית חרדל ודבורים. עמוק עמוק בדברי בעל המאור וברמב"ן [ומקובל אז ביטוי שהיו אומרים תלמידים. דע לך על סוגי' שיש בה בעל המאור ורמב"ן, דברים מורכבים ומסועפים. וודאי על זה הראש ישיבה יגיד שיעור. שזה סוד העונג בסוגיות הסבוכות והעמוקות..] וכל הדרך — הלכנו רגלית — לחתונה כל הזמן רק ורק בעל המאור רמב"ן, חרדל דבורים, ר' יוסי ורבנן, דבוק מאוד בתוה"ק, ונכנס לחתונה היה כמה דקות וכך כל הדרך חזור. רק עמוק בסוגיה. עד שזכה לחזור למקומו בבית המדרש. מקור החיים. (רשימות תלמידים)

להתכונן לקבלת התורה

כידוע שאין יום מסוים בחודש ל"חג העצרת", אלא אחרי חמישים יום הנמשכים מחג הפסח. חמישים יום שבהם בני ישראל ציפו והכינו עצמם בזיכוך למתן תורה, אשר זה תכלית יציאת מצרים, כדבר ד' אל משה בתחילת ההתגלות, תעבדון את האלוקים על ההר הזה, וכדברי מרע"ה מתחילה, "שלח עמי" כדי שיגיעו ל"ויעבדוני". כי כל העניין ביציאת מצרים היה הכנה למתן תורה, וקדושת הזמן הזה התחילה מיוצאי מצרים שהלכו לקראת ד', "לכתך אחרי במדבר", וכמבואר במדרש שהיו מונים וסופרים כל היום, כמה ימים שכבר הוציאים הקב"ה ממצרים, וזכו לדורות לספירת הימים האלה, והוא העניין שפועל גם אצלנו. על ידי ההכנה ניתן לקבל, כי האדם אינו מקבל מתנות, אלא בפעולה ממש, ובלי התכוננות ועבודה בזמנים אשר הקב"ה משפיע עלינו בטוב ובחסד, דוחה ממנו את האור הגדול שהקב"ה מאיר עלינו.

צורת קבלת התורה

התורה היא קיום העולם, וכמו שהקב"ה "מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", כך יש נתינת התורה מחדש בכל יום ויום, אך ביום חג השבועות יש התגברות מיוחדת של הנתינה, נתינה נוספת של התורה עם אותו רושם ממעמד הר סיני, שכוחה נשאר עד היום.

ומובא בגמ' (שבת קכט:) על המקיז דם, "מעלי יומא דעצרתא סכנתא, דנפיק ביה זיקא ושמיה טבוח דאי לא קבלו ישראל תורה הוה טבח להו לברייהו ולדמייהו", ואף הכוח הזה נשאר ופועל בעולם.

וכשיש כוח של מעמד הר סיני, החובה מוטלת עלינו לקבל את התורה, ועיקר הקבלה הוא בשני האופנים - ביראה בפחד, ובאהבה ושמחה.

חיוּב זה של העבודה בשמחה, אין בו ענין של שמחה רוחנית לבדה, ו"בעצרת כולי עלמא מודו דבעי נמי לכם" (פסחים סח:), וביאור ה"לכם" הוא, כי נתינת התורה היתה לקרוצי עפר ולא למלאכים [וזו היתה תביעתם של המלאכים "תנה הודך על השמים"], והחיוּב הוא לעבוד את הבורא עם הגוף וכוחותיו, עם החלב והדם [וכדמבואר במס"י בקדושה].

תכלית עבודת האדם היא להיות כל כולו תורה, כל אכילתו ושתייתו, כל כוחות גופו שיהיו תורה, ולא שיהיו סתירה לרוחניות. והוא שאמרו חז"ל "עד שיתפלל על דברי תורה שיכנסו לתוך מעיו יתפלל על אכילה ושתייה שלא יכנסו" (כתובות נד: בתוס'), כי אכילת תענוג היא סתירה לעליה ולקניני התורה, ואין ענין התורה רק השגה בשכל, אלא "תורתך בתוך מעי" (תהילים מ, ט), שכל רצונו וחיותו ומה שמשיבוע אותו הם הדברי תורה ולא המעדרנים. וב"חציו לכם" מונח הביטוי הגופני של כולו לד', השמחה הרוחנית שיש ביום קבלת התורה.

ובחז"ל (ירושלמי ר"ה) דרשו על ר"ה שנאמר בו (במדבר כט, ב) "ועשיתם" ולא והקרבתם, שהאדם יראה עצמו כאילו מקריב עצמו ונעשה בריה חדשה, וכן מובא שם לענין עצרת, מכיון שקבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו נעשיתם בריה חדשה¹, והוא הענין, שיקבל את התורה בכל גופו ונפשו וכנ"ל.

ובמטבע התפילה של ימים טובים "ותתן לנו ד' אלוֹקינו מועדים לשמחה", הוא לשון "תתן", כי הימים טובים הם מתנה גדולה מאת ד', ואף שודאי צריך לקיים את מצות היום ולא לחללו ח"ו, אך מכל מקום אין זה די, כי החיוּב ועיקר עבודת היום הוא "השכילו נפלאותיך" (תהלים קו, ז), להתבונן על מה שהיה ומה שיש גם היום, ביום הזה.

ובעיקר להפעיל את הדעת, ובלי זה אין תקוה להשיג רוחניות ולהתעלות בתוך החושך החומרי, להתעורר ולהרגיש יראה ושמחה כמבואר, ועם כל הכוחות שבו לשוב בתשובה שלימה, והתשובה היא התורה, כדתקנו חז"ל "השיבנו אבינו - לתורתך", בקבלת עול תורה. וכל המנהגים ביום החג הם דברים סביב לעיקר הזה, ולהתעוררות מהדברים, כדי לזכות לקבל את התורה ולהידבק בחיים.

ימי ההכנה

אנו נמצאים בסוף זמן ההכנה לקראת היום הגדול "יום מתן תורתנו", וידועים דברי הרמב"ן על החומר שהחמירה תורה בעונשי חילול שביעית ויובל, אף שהם רק מצוות עשה ואין הם מאיסורי כריתות ומיתות בית דין, ומבאר הרמב"ן שהם מצוות עיקריות המעידות על יסודות האמונה והבריאה, על עולמו של הקב"ה וכלשון חז"ל "לעולם עולמו של יובל" כאן טמונים נסיונות האמונה של ישראל בקב"ה, ולכן התורה מקפידה יותר משאר דברים, וכאומר הרמב"ן ש"כל השביעין חביבין" כי בשביעי כלול הכל, וכאן במצוות השביעית יש את היסודות של האמונה.

וכן שבת קודש שהיא ביום השביעי יש בה כללות של כל הימים, וכן הוא בימים האלו ימי הספירה כעת כשמתקרבים לשבוע האחרון, אף שלכל שבוע יש את היחוד שבו ובכל יום יש היחוד מיוחד, הרי שבשביעי יש ריכוז של כל הכוחות יחד, וכך היא דרכה של תורה כאשר מבררים ומלבנים כל כוח וכוח ואחר כך מגיעם לשלימות של כלל הכוחות יחד, וזהו גם שמה של התורה שנקראת תפארת, היינו שכוללת את כל הדברים ביחד.

כל היחוד והמעלה של תורה הוא עד כמה שהדברים קרובים יותר לשורש יותר שייכים ל"נתינתה מסיני". להשתייך יותר לשורש השורשים, לא לדברים ולסיבות אחרות, אלא להיות קשורים רק לקב"ה ולמתן תורה.

כידוע החג הגדול שאנו עומדים לפניו, לא נתפרש בתורה כ"יום מתן תורה", בתורה נזכר רק "עצרת". ואמנם בתפילה שיסדו בתפילה שנתסד על ידי אנשי כנסת הגדולה שם נזכר "חג מתן תורתנו" וכידוע מה שכתב נפש החיים על תקנת אנשי כנה"ג שהיו ק"כ זקנים ומהם כמה נביאים ולא איתי אנש על יבשתא שיוכל לתקן תקון נפלא ונורא כזה. לכלול ולגנוז במטבע תפלה קבועה וסדורה בנוסח אחד שמעת שתקונה עד ביאת הגואל לא היה ולא יהיה שום תפלה בפרטות דומה לחברתה שקודם לה ואחריה כלל. ואכן בתפילה שייך להזכיר את ענין "מתן תורתנו" אבל, אבל בתורה לא נתפרש ענין קבלת התורה ביום הזה.

והרגלים שנוכחים בתורה הם מגיעים בדרך כלל עם מאורעות גופניים כי גם יציאת מצרים עם כל הלידה של כלל ישראל והדברים הנוראים שיש בזה, הרי שזה גם יציאה מהשיעבוד הנורא הגופני שבלעדיו הרי אנו ובנינו ובני בנינו עבדים לפרעה.

אבל המאורע הרוחני הגדול ביותר שהיה לכלל ישראל יום העצרת, ומייד ממחרת השבת כשיצאו התחילו לספור כדי להתכונן ולהגיע לאור הגדול, וכלל ישראל היו צריכים הכנה כהמשך ליציאת מצרים, כאשר יצאו ממצרים מן הגלות ובמצב שבו נולדו מחדש אחרי קריעת ים סוף, עם ההכנות הגדולות של ראתה שפחה על הים, שגם זה היה הכנה גדולה להיות שייכים לאכילת המן.

ואני רגיל לומר רגיל לומר שאין זה סתם "לא ניתנה תורה לאוכלי המן" אי אפשר להבדיל לקחת בהמה לתת לה אוכלי אדם ולהפוך אותה לבן אדם, אלא לכל מדריגה צריך שייכות מסוימת, וכאן לקחו בני אדם ונתנו להם מאכל של מלאכים וברמב"ן כתוב את הסוד הזה, ש"ראתה שפחה על הים" אותה דרגה שמבואר ברמב"ן וכן הוא ברמב"ם שנשארה

להישאר בישיבה בשבת שלאחר שבועות

בסיעתא דשמיא, [תשע"ג]

אל אחי ורעי בני הישיבה שיחיו ויצליחו.

הן זכינו ועבר עלינו יום החמשים, הימים הנזכרים ונעשים, "ודבריו שמענו מתוך האש וגו' זכור ואל תשכח יום אשר עמדת וגו'".

ושאלתי ובקשתי כי טוב ומה נעים, אשר בני הישיבה היקרים שיחיו יתעכבו ליום השבת קודש קדשים הממשמש ובא, סמוך ונראה למתן תורתנו בימי התשלומין וכו', ולשמור מאד להשתתף בסדרי התפילה והלימוד.

והזמן גרמא להתחזק בעוז ובגבורה לשמור תמיד על סדרי הלמוד והתפילות בישיבה ביום הששי ערב ש"ק ובש"ק ומוצש"ק, ולרבות הימים והלילות בכללות כי זה כל האדם.

דורש שלומכם וטובתכם כל הימים

שמואל

לכלל ישראל ועשה מהפכה בכל הדור דעה זוה, ורק אחרי זה הוכשרו לאכילת מן. ואז עם הספירה וההכנה הם הגיעו להיות כמלאכים שראויים לקבל תורה עם כל כוחה ותפארתה

כדי להגיע לזה הם התחילו סופרים מייד ממחרת השבת, [ואף ל"ממחרת השבת" צריך תורה שבע"פ כי יש שטועים בזה ותושבע"פ היא שמסבירה לנו מה זה ממחרת השבת] ואז אחרי כל ההכנות הגדולות הם הגיעו למציאות של מתן תורה שזו היא המציאות של כלל ישראל.

וממילא לא שייך שהתורה תכתוב שזהו החג שבו קבלו את התורה, ביום העצרת הם השלימו וקבלו את דרגתם, וממילא זוהי המציאות של כלל ישראל, רק שבפועל מצטרף ומתלווה לזה עצם הדבר שבאותו יום הם קבלו את התורה, ולכן "הכל מודים דבעצרת בעינן לכס" מכיוון שסוף סוף זה חל ביום הזה וזה הוא היום הגדול של כלל ישראל.

כידוע ענין הזמנים שבכל שנה ושנה הוא שכל הכוח וההשפעה חוזר על עצמו ומבואר בהגר"א שהכל חוזר עד לפרטי פרטים ואף שאדם לא רואה הרי הקב"ה רואה ויודע את זה וכן הוא במאורע הגדול של מתן תורה שמתחדש בכל שנה.

אהבת תורה

היה רגיל לומר: הרבה אוהבים גם את התורה, אבל לאהוב תורה הפירוש רק את התורה. וכמה פעמים שהראה בזה את הדברים שנדפסו בריש ברכת שמואל ח"ב. (רשימות תלמידים)

וכל השאיפה היא לקבלת התורה ששייכת לשרשי הדברים ששייכת למקור ולדרך רבותינו, בלי לסטות עם הזמן שעובר, זה יחודם של בני הקהילה שמשתייכים לכל עולם התורה ממשיכים ונשארים במצב של כנתינתה מסיני.

תמיד שייך להוסיף עוד ועוד

מרגליה בפומיה דרבינו ראש הישיבה על לשונו של ה"מעשה רב" על הגאון ז"ל אשר מאחרי הפסח ועד שבועות היה לימודו בפרישות גדולה כהכנה וחיזוק לקבלת התורה. והוסיף רבינו כי: אף שאין לנו שום ציור על עמלו של הגאון ז"ל, הרי מ"מ רואים שתמיד בכל דרגה, גם בענקי ענקים, שייך להוסיף עוד ושייך בזה חיזוק. וכבר אמר אחד הגדולים (ויש בזה מכמה מגדולי הדורות), מה שכולם מבינים בפשטות שהיום זה דבר רחוק להגיע למצב גבוה ומרומם כמו אמוראים וכמו דורות קודמים, ואמר אותו גדול, שהרי אם אדם יחיה בשכונה שכולם שם עמלים ויגיעים באופן נורא כאמוראים, וודאי שהוא לא יוכל להשלים עם המצב שהוא שונה, שהוא לא כמו כולם, ויתאמץ ויעמול להשיג ולהיות כמו כל השאר. ולכאורה מאיפה יש לו פתאום הכוחות לזה? אלא, האמת היא שאדם יכול להגיע לדרגות בלי גבול, ועד כמה ש"יגבה לבו" כך יוכל להגיע ולהשיג...

כי הם חיינו

"והיא שעמדה לאבותינו ולנו, בכל הזמנים, וזכינו שהקב"ה שותל בכל דור את הצדיקים, וגם אחרי החורבן הגדול השואה הנוראה, דאג לנו הקב"ה והשאיר לנו לפליטה עמודי עולם שהאירו לעולם, החזו"א, הבריסקר רב וכו', ועם כל מה שהנהיגו והחזיקו את הכלל, זה בכה וזה

בכה, עיקר הדבר היה בעמל שעמלו בתורה. אנחנו עוד זכינו לראות קצת מהנהגתם, אי אפשר לתאר את עמלם בתורה, את האושר הגדול שהם הרגישו בלימודם, שחשו שזה החיים שלהם ממש, שהרגע שלומדים זה הרגע שחיים, וכלשון ר' זונדל מסלנט שכתב לעצמו: "ברגע שקמים מן הגמרא מרגישים שפורשים מן החיים!"

להתחנן על הדעת

בדורות קודמים שהכירוהו יותר, היה הגאון בעל ה"תומים" הסמל של שכל ותבונה ומקור הגאונות והשכל, והוא היה בדורו ראש הישיבה הגדול (הגאון רבי מאיר שמחה היה משבח את סבו שלמד אצל התומים וישב "בתוך הישיבה", כי היו רבים שהיו בישיבה וישבו בחלונות או מחוץ לביהמ"ד, והוא למד בפנים), והתומים כותב כי שווא ושקר מה שאומרים וחושבים שהחיפוש וחרیפות השכל זה יסוד ומקור ההצלחה, והוא מעיד על עצמו כי ביום שהוא בירך "אהבה רבה" בבכייה, אז היה מחדש לאמיתתה של תורה ואם לא ...

והעיד תלמיד של הנצי"ב זצ"ל, שבאחד הימים לא מסר שיעור מאחר שאמר ש"לא הכין את השיעור", ולאחר מכן כששאלו, אמר שלא בכה באותו יום ב"אהבה רבה", ועל כן לא יכול היה למסור שיעור ביום כזה!

הכל בעסק התורה

שח אחד מן התלמידים הותיקים שליט"א: היה זה כמה ימים קודם חג השבועות בסדר שלישי בישיבה והיה חתונה של קרובים לרבינו מרן רה"י, ורבינו ידע שגם אני הולך לשם, החתונה היתה במלון המרכז [מרחק של כרבע שעה הליכה

מהישיבה] ורבינו עסוק בלימוד הסוגיא, ויוצא באמצע מחוץ לביהמדר"ר ואומר לי יש לי חתונה היום צריך ללכת אבל....

וחוזר ללימודו לאחר רבע שעה שוב קם ואומר יש לי חתונה וחייבים ללכת, האלמנה [אם הכלה] באה כמה פעמים להזמין אותי אבל מה אעשה לא למדתי היום כלום, כל היום היה אנשים ואנשים מה אעשה ושוב חזר ללימודו...

ואחר כרבע שעה שוב אומר לי מה אעשה צריך ללכת אבל אבל.. והוא בצער רב, עד שבסוף הוא מחליט אין ברירה צריך ללכת וכך הלכנו רגלית כל הדרך עד מלון המרכז וכל הדרך אני שומע חרדל ודבורים, בעל המאור ורמב"ן ר' יוסי ורבנן על הניזק להרחיק, על המזיק להרחיק ושוב חרדל ודבורים, ורבינו רה"י מדבר אלי וכאילו דן איתי כך כל הדרך חרדל ודבורים עד שמגיעים לאולם, שם הוא יושב כמה דקות וכו' וכך כל הדרך חזור....

ושוב פ"א התלוייתי לרבינו רה"י באחת מהשעות הסוערות מבחינה ציבורית, ומה היו דבריו בכל הדרך? רק פותח טפח, טומאה רצוצה, סוף טומאה לצאת, רמב"ם, גאון... ותמיד זהו כל שיגו ושיחול!"

ומסיים התלמיד הותיק שליט"א:

"כל אחד רואה כי יכולים להכנס בזמנים הכי סבוכים שכל כלל ישראל על כף המאזנים עולמות רועשים כך וכך, ובכל העולם ר' שמואל אומר כך ור' שמואל אומר כך לעשות, וכשבאים לרבינו עצמו הוא כולו עמוק עמוק בתוככי הסוגיא אם בזרעים ואם בבא מציעא..."

ומה נפלאו דבריו של רבינו רה"י שנוהג לספר על מרן הגאון רבי איסר זלמן זצ"ל, שהיה מתלונן איך שפעם היה כל אחד עושה

'שטייגען', וממשיך עוד ועוד עד יום מותו. והוסיף רבינו רה"י "והנה היום אנו רואים שכל אלה שהגיעו לאיזה דרגה, הגיעו לאיזה השגה, וכבר עוצרים, ולכל היותר שומרים על מה שהשיגו. די להם במה שהשיגו!

וסיפר מרן זצוק"ל: "גדולי ישראל, תמיד, עד יומם האחרון, רצו עוד גישמק ועוד חבנה... אבי מורי זצ"ל כשהיה בביקור אצל רבי איסר זלמן מלצר, והיה אז הגרא"ז בן למעלה משבעים שנה, ואמר לאבי שהוא לומד כעת "זבחים", כי הוא מרגיש שחסר לו קצת בשטייגן!... וכך היה אצל כל הגדולים, תמיד עם כל הכוחות."

ומוסיף תלמיד ומתאר: "ומי לא יזכור באותו שבוע שנפלה הרבנית ע"ה שרבינו היה איתה בחדרה באיכילוב כל השבוע, והג"ר ד. ר. שליט"א, בשובו מביקור אצל רבינו בבית החולים, ואמר: רואים את רבינו יושב בתוך החדר באיכילוב עם דפים וספרים וכותב "קונטרס ברירה" בסוגיות העמוקות של ברירה, אשרי עין ראתה זאת."

תלמיד אחר מתאר ומספר: "זכורני בהלויה של הרב שבתאי פרנקל ז"ל שהיה בצום גדליה, וחיכו להלוויה ברח' רלב"ח בגאולה ליד ביהמ"ד גור, וכשראה רבינו שיש זמן עד שתתחיל ההלויה שהגיעה מב"ב נכנס לביהמ"ד גור כאחד הלומדים עם חברותא ושעה ארוכה לומד כהרגלו עד שיצאה ההלוויה, וזה כל דרכו של רבינו בכל אופן ובכל מקום ולמשל כשהיה במירון יושב בתוך המערה עם חברותא עם גמרא גדולה, ואף שמסתובבים מסביב כל סוגי האנשים והוא יושב עם חברותא בצד ועוסק שעות בתוך כאילו כעת בביתו ובבית מדרשו..."

כתר תורה

הייחוד שרואים מפרשת קבלת התורה הוא של "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", התורה הקדושה ניתנה לממלכת כל כלל ישראל ממלכת כהנים וגוי קדוש,

ומבין שלושה כתרים של המשנה באבות תכתר תורה וכהונה ומלכות כתר תורה הוא הכי נעלה, וכתר שם טוב העולה על גביהם זה תורה עם מעשים טובים אבל תורה היא מעל הכל ובאמת לאמיתה התורה היא הכתר הכי גדול למעלה מכהונה ומלכות.

ואני רגיל להזכיר את הגמרא ביומא, כשיצא הכהן גדול ביום כפור מבית קדשי הקדשים והייתה שם שמחה נוראה אשרי עין ראתה, מראה כהן, שמחה שעד היום כל יום כיפור מזכירים את זה את ה"אשרי עין ראתה מראה כהן" את השמחה העצומה שהייתה, ובכל זאת כשראו כלל ישראל ואף העמא דארעא את חכמי התורה את שמעיה ואבטליון הם עזבו את הכהן גדול והלכו אחריהם, כי זה שכתר תורה הוא מעל הכל, נכנס בכל ישראל גם בפשוטים שבהם שאם אינם נביאים הם בני נביאים הם.

אנו מחויבים להתעורר להכיר ולהעריך את מה שקבלנו, וזו הייתה הטענה על קורח בקנאתו ומחלוקתו על כהונת משה ואהרן, מרע"ה מדבר עליהם תובע מהם, וכמפורש במדרשים ובפסוקים, "המעט מכם כי הבדיל אתכם", אתם קיבלתם דברים גדולים ומעלות עצומות ואתם לא מעריכים מספיק את מה שקיבלתם, ועל אחת כמה וכמה יש את אותה תביעה בעניין כתר תורה שניתן ממש לכל אחד ואחד, ומובא בחוה"ל שיש לנו ללמוד מהמוסר שיש בתורה ובנביאים, מוסר בפרטות לכל אחד

ואחד בפרטות וכאן היא התביעה שמשה רבינו ע"ה תבע "המעט מכם" תראה מה קבלת, מה נתנו לנו, להעריך את מה שקבלנו.

ואיתא במדרש על הארון "ועשו הארון עצי שיטים" שבעשיית הארון כולם היו שותפים כי זה שייד לכולם, ולא ככלים האחרים והמיוחדים לבצאל כי פה לכתחילה התורה שייכת לכל אחד ואחד.

זו הכוונה בחז"ל שכל אחד כל תלמיד חכם יש לו חדרי חדרים בלבן, היינו שאין גבול לרוחב התורה ולעומק התורה בדקות ובעוד, כל אחד יש לו את חלקו, יש לו איזה מידה וחלק מיוחד ואפילו אחד שלא מגיע לקרסוליו של מי שיותר גדול ממנו יש לו חלק משלו וטעם המיוחד לו.

ויש בלשון הזוהר על מעלת תפילת רבים, כי כל אחד מהמתפללים יש לו את הכוח משלו ויחודיות משלו בתפילה בגוונים שונים, כמראה התכלת כמראה אדום כמראה לבן, כל אחד יש לו את הכוח שלו, וודאי שכך הוא בתורה שקראוה חז"ל חיי עולם כנגד תפילה שהיא חיי שעה, אף שאנחנו ודאי חייבים תפילה ותורה ביחד, ומכל מקום יש כוח מיוחד לכל אחד ואחד מהתחלה ממש ועד עומק ועומקין לאין גבול למה שיש לו.

כל אחד יודע בעצמו בזמנים שהוא לומד יותר ושקוע יותר כשהוא עולה, הרי הוא מלא יותר עם הרגשה מיוחדת והבנה מיוחדת, אין שום ספק שכל אחד ואחד יש לו את הכוח שלו, וכל אחד ששומר על זה ומתחזק בלימוד התורה עם תפילה ותורה קניני התורה, כשהוא לא נאבד ח"ו כשלא מסתכל ונדמה לו שזה לא כמו שהוא חשב בהתחלה, שיהיה כך ויהיה כך, אלא הוא מתחזק ומקבל מצליח וזה סוד ההצלחה שהקב"ה מבטיח לכל אחד ואחד ואסור לנו לזלזל בזה.

בזמנים מיוחדים האלה ודאי שהקב"ה נותן ומשפיע ואם אנחנו פועלים במשהו כחודו של מחט הקב"ה נותן בכפל כפלים לעין ערוך, וזה כלל אם רואים שהקב"ה לא נותן שפע גדול סימן שלא התחלנו אפילו כחודו של מחט.

ובפרט בזמנים האלו שהם שעה של צרה היא ליעקב וצריכים הרבה להיוושע ואמרו חז"ל אין ישראל נגאלים אלא מתוך שיושבין וקורין ושונים, ובזה שאנו נתחזק בלימוד התורה יתקיים ומלאה הארץ דעה את השם, וככל שנראה שאנו מיקרים ומצפים למלאה הארץ דעה את השם, כך נזכה להגיע לעת"ל לימים ולזמנים הגדולים שלהם אנו מצפים, ימים של "ישקני מנשיקות פיהו" ושל "טובים דודיך מיי"ן" שאמרו חז"ל במדרש שיר השירים שהם על לעתיד לבוא כשכלל ישראל יתבעו לשמוע שוב תורה מפי השם, וזו היא התכלית ללמוד כמה שיותר תורה, ולהגיע למלאה הארץ דעה את השם, יתרבו מחזיקי התורה ולומדי התורה ונגלה כבוד השם במהרה כי פי השם דיבר, במהרה בימינו.

לעשות שטייגען

כתב הגר"א ז"ל בביאור הפסוק "אורח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה" (משלי טו כד) שלמה המלך כתב כאן את שני הקצוות, ומבאר הגר"א ז"ל שרק מלאכים הם "עומדים" ונתתני לך מהלכים בין העומדים האלה". כי מלאכים עומדים כל אחד במקומו. כשהאדם לא עולה הוא יורד כי אדם אינו כמלאך, הוא יכול להיות יותר או ח"ו להפך... וכשאנו מוסיף תורה כשהוא לא במצב של "שמן על ראשך לא יחסר" הרי שהוא מתמעט והולך ואם לא יעלה למעלה ירד מטה מטה חס ושלום כי אי אפשר שיעמוד בדרגה אחת.

אם אברך מגיע למצב בו הוא מרגיש, שזהו! הוא כבר עשה שטייגען כמה שנים, עכשיו הוא רק צריך "לשמור על הקיים" הוא לא חושב על עוד להתעלות, הרי שזו ירידה גדולה!

אמנם מחד אדם צריך להיות בר דעת להכיר מה מצבו האמיתי, ומאידך במצבו שלו לזכור שתמיד חייב להמשיך ולהמשיך, להתעלות ולשרש את היצר מקרבו, תמיד לזכור את ההתחלה של "משכו וקחו לכם". כי אם לא מתאמץ להתחדש ולהתעלות, הרי אז יש מקום ליצר להכנס. וכדברי רש"י על הפסוק "נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים" (ירמיה ד') "הוו למידין מעובד אדמה ואל תהי צעקתכם לפני מתוך הרשע כי אם מתוך תשובה שלא היו דומים לזרע בלא ניר והיא נהפכת לקוצים". ולבני תורה שיושבים בבית המדרש, הרבה יותר קל, יש להם את ה"תורתו אומנותו" ליישר את הלב. אך בלא זה, הקוצים אינם נשחתים מעצמם. ודואג ואחיתופל יוכיחו, אף שהיו במדרגה גבוהה ומיוחדים בתפילה כפי שאמרו חז"ל, אך עם כל מעלתם, נכנס בליבם רוח קנאה.

כל אחד, לפי מצבו, מחוייב תמיד להיות על המשמר, לעקור מהלב את הקוצים, כל ה"פן יפתה" שיש כיום ה' ישמרנו. וכשאדם נמצא בבית המדרש, "אם פגע בכ מנוול זה משכהו לבית המדרש", כאן יש לו יותר אפשרויות, מחד הוא נתבע יותר אך מאידך הוא מסוגל יותר להשחית את הקוצים.

אדם שיושב בבית המדרש, יותר מחוייב לזכור תמיד לפני מי אתה עמל, בלי להסיח דעת, וזו גם היתה חלק מהתביעה ב"שלא ברכו בתורה תחילה"

קבלה בר קיימא

זה הזמן להכין את עצמינו, לקבוע את עצמינו לחטוף, ולקבל על עצמינו עול תורה.

והכוונה בלקבל, הוא להיות "בר קיימא", איזהו חכם הרואה את הנולד", לא שתהיה התעוררות בר חלוף, אלא לראות איך הדברים יהיו עומדים וקיימים, לימי התשלומין ולאחרי החג, להשאר עם ההתעוררות למעשה. לא להתעורר לרגע, שהרי אין חפץ ד' בכסילים, שימשך בקביעות וישאר ולא לצאת ידי חובתו בהתעוררות בלבד.

והוא שאמרו חז"ל "טוב שלא תידור משתידור ולא תשלם", ובודאי אין הכוונה שנודר על מגת שלא לשלם, אחרת הדבר פשוט, רק כשנודר, וכן הוא לכל דבר שמתעורר לעבודת ד', יש לו התעוררות הלב ובאמת רוצה, רק שזה לא ממשיך אחר כך בפועל. וזהו שמזהירים חז"ל להיות חכם, לראות את הנולד, ולקבל על עצמו התעוררות שתמשיך בפועל גם לאחר זמן. ולא שכאשר הוא מתעורר הוא לא מספיק מחשבן איך שיעמוד בזה לאחר זמן ואיך שישאר למעשה, וזו היא ה"כסילות".

עלינו להתחזק בשני המישורים, בין אדם למקום ובין אדם לחבירו, כשתי הלוחות, ובכל קניני התורה, ב"ואהבת לרעך כמוך" וב"ואהבת את ד' אלוך", שתיים עבודות גדולות ובשתי הדברים צריך האדם להתרומם ולהגביה את עצמו למעלות הגדולות.

ובמיוחד בזמנים הגדולים הללו, שהרי לא כל הזמנים שווים, ואף שתמיד אני רגיל להזכיר את שאמרו חז"ל בילקוט ש"בהיותו קרוב" הוא

כל זמן שאתה חי, והביאו בחבריו של ריש לקיש שראו את גודל שכרו לעוה"ב וביקשו גם כן להגיע לחלקו, והשיבום שרק הוא זכה מחמת שעשה תשובה בזמן שהיה שייך, כל זמן שהיה חי, ולכן זכה לחלק שכזה, ואילו חבריו כבר לא יכולים להשיג משהו בזמן של עולם האמת, שם זה כבר לא "בהיותו קרוב".

חיזוק ליום איסרו חג "היום זמן מתן תורתנו"

בסיעתא דשמיא, אסרו חג זמן מתן תורתנו

אזהרה נוראה

אל בני הישיבה שיחיו ויצליחו.

כאשר עומדים היום בזמן מתן תורתנו [עיין מג"א] ודברי תורה צריכים חיזוק, באתי בזה בכל לשון של אזהרה, אשר היות והיום תלי"ת תתקיים בשעטו"מ נשואין של אחד הבחורים שליט"א בישיבה.

לזה הנני חוזר ומזהיר, שלא יהא שום זלזול בסדרי הלמוד בישיבה, ושלא ישתתפו בשמחת הנשואין רק המוזמנים וכפי שנקבע בתקנות הישיבה, ושלא יהא שום פורץ גדר חס ושלום. לנצל הזמן הזה בכל צורה שהיא לבטול הלמוד ח"ו בישיבה, ושלא יהא בכלל חוטא ומחטיא חבר לירבעם כו' חלילה וחלילה, ואיש לרעהו יאמר חזק להגדיל תורה ולהאדירה.

בכל חותמי ברכה והצלחה ובקשה ואזהרה

ראש הישיבה

אבל בתוך ה"בהיותו קרוב" הכללי, יש "קרוב בתוך קרוב", זמנים מיוחדים, וכעת בזמנים הללו שלפני קבלת התורה, אם מנצלים אותם כראוי, הרי ניתן להשיג ולהגיה גבוה מעל גבוה, להתעורר בבין למקום ובבין אדם לחבירו, זה חלק מהחיוב של זכירת מעמד הר סיני, וכפי שכותב הרמב"ן שזו מצות עשה, לא לשכוח את המעמד, אלו הם גופי תורה ויסוד התורה ממש.

תמיד אנו מחייבים לזכור, וזוכרים את זה בברכת התורה ובאהבה רבה ובאהבת עולם, וכשמתפללים יש חיוב של "כל יום יהיו בעיניך כחדשים", והוא חיוב יותר בתפילה, שכן בלימוד התורה אף שיש מחד "יהיו בעיניך כחדשים" מחויבים לחזור שוב ושוב ולשנן, יש חובה של עמל בתורה בהבנת עומקא דשמעתתא, וגם חובה של עמל לחזור עוד ועוד, שיהיו הדברים קבועים בליבו "כתבם על לוח ליבך".

התביעה מיוחדת מבני התורה

כאשר מדברים לפני בני תורה, צריכים תמיד לזכור לתבוע מעמינו לזכור מה הטרדה האמיתית, לא לשכוח את עיקר העיקרים.

אני רגיל להזכיר מה שכתב הגר"א בשיר השירים. כאשר מבאר את מה שקרה בימים הללו של קבלת התורה. באותו דור נורא, דור דעה. ואיתא בזה"ק שלא יהיה דור שכזה עד דאתי מלכא משיחא. ולפי דרגתם היו נתבעים בדקות על כל דבר.

ומפורש שבמציאות הנוראה של מעמד הר סיני, שהיה כעין עולם הבא, לא רק מרע"ה צווה "עמוד פה" אלא כל אחד ואחד יכול

להתקרב להר סיני רק לפי מדרגתו, ואחריה היה כעין נכוה מחופתו של חבריו. כאן בעוה"ז החושך יכסה, לא ניתן לראות אך לעתיד לבוא יש "ושבתם וראיתם". מי שכבר התעייף משהו. כבר לא יכל לגשת יותר. וזהו מצב שמוטל עלינו לזכור תמיד. "השמר לך פן תשכח" הוא קאי גם על זה. לדעת מה מפסיד כשהוא נשאר מאחור, כשלא מחיה את עצמו עוד ועוד.

המשנ"ב מביא את המג"א לזכור בכל יום בשעה שאומרים "וקרבתנו מלכינו", לזכור את מעמד הר סיני. לחיות את הדברים ולדעת איך הם שייכים לכל אחד לפי מצבו הרוחני ומדרגתו. הקב"ה רוצה שאנחנו נגביה את עצמינו, שכל אחד יגיע להשגות.

ומבאר הגר"א זיע"א, שבתחילה היו כל העשר דיבורות בדיבור אחד. וכלל ישראל לא השיגו בזה ופרחה נשמתם, ורק מרע"ה שמע ואחר כך חזרו לחיים בטל של תחיה. ואחר כך החל לפרט, וגם אז אנוכי ולא יהיה לך בדיבור אחד נאמרו. מייד פחדו ממה שקרה ואמרו "דבר אתה עמנו ונשמעה" ואז אמרו "דבר את".

ואמרו חז"ל שמרע"ה תש כוחו כנקבה. מרע"ה רעיא מהימנא הוא תש כוחו כנקבה הוא רצה שכל ישראל יהיו יותר במדרגה גבוהה. ובמדרגתם הגבוהה, היה בזה ירידה. וזו היתה תחילת הפורענות שאחריה מייד "ויסעו מהר ד' ופרשה של פורעניות", וכתב הגר"א ז"ל שכשאמרו "דבר אתה" חזר יצר הרע לליבם.

ומבאר הגר"א ז"ל על דברי ישעיה בזמן החורבן, בעת החורבן הנורא כאשר הוא מעורר ותובע "נזורו אחור". הנביא תובע על שורש

החטא ומה הוא "נזורו אחר", בעת מתן תורה, בשעה שאמרו דבר אתה עמנו, אז נזורו אחר. כאשר כלל ישראל הגיעו לדרגה ששומעים הקב"ה בעצמו, ובאותה עת, ביקשו לירד מהמדרגה הגבוהה ואמרו "דבר אתה עמנו", וכמו שביארנו ידוע האדם הוא תמיד במצב של "למען סור משאול מטה" ואינו עומד, אלא או עולה או ח"ו שאול מטה, וכשירדו, כשלא רצו למעלתם לשמוע דבר ד', שם נכנס יצרא דע"ז, שם מונח שורש החטאים הגדולים.

וזה מקור לדברי חוה"ל, שמעורר על מלחמת היצר, כי היצר אורב לכל מקום שיש חלל פנוי, אין שטח הפקר. או שמלא במקום לד', או ח"ו מקום ליצר. אם מתחיל הנהגה טובה, לא לעזוב לא לסגת. אלא אדם תמיד נתבע לעלות עוד ועוד. בשמחת הלב.

ובחרת בחיים

אדם אינו יכול להתעלם מכך שבכל רגע ורגע הוא נמצא במצב של "בחירה". אם בוחר בחיים אזי הוא "למעלה למשכיל", הוא מתרומם מעלה מעלה בתורה ובתפילה, וכשח"ו אם אינו חי את זה - אזי בטבע הוא נמשך אחר דברים בטלים ואסורים.

וזכורני שהמשגיח רבי יחזקאל זלל"ה, היתה לו חלישות הדעת מזה שמתעסקים ומתעניינים במה שקרה וכדו', ואמר שהדבר מגיע מכך שחושבים שרק זה מה שיש וזה הוא העולם, וממילא אדם מתעניין ומדבר וחי את זה. ובאמת כשאדם חי את הדברים הקטנים, הרי זה הדבר השפל ביותר. יש לו אפשרות לחיות חיים מאושרים, לברור לו מנה יפה,

אך הוא מתעסק באשפתות, וזה יותר גרוע מאשפה. הוא מגלה בעצמו שהחיים לא מענינים אותו כלל.

כשאנחנו נחיה את הדברים הגדולים - נלמד תורה בחשק ובשמחה ובעמל העיון - אי אפשר יהיה לפגוע בנו מבחוץ.

סייעתא דשמיא לפי הנסיון

בדורות האחרונים יש לנו יותר אפשרות לקבל סייעתא דשמיא, לפי קושי הנסיון. זכורני מה שמפורסם היה בשם ה"חזון איש" זצ"ל שהתבטא, כי אם היה בדורינו היום אדם שעמל ויגע בתורה כמו שיגע בזמנו המהרש"א ז"ל, הוא היה מגיע לדרגת פי אלף מהמהרש"א, כי לפי מצב הדורות יש יותר סייעתא דשמיא, ובוודאי כשאדם יתאמץ יותר הוא יגיע ויזכה .

בעמל התורה קונים את היראה

בזה שאדם דבק בתורה, עמל ויגע, הוא מתדבק בבוראו ומזה מגיעה היראה. אני רגיל לחזור על דברי הב"ח. באו"ח סימן מז, על הכוונה הרצויה בעסק התורה "כדי שתתדבק נשמתינו וגופינו וכו'" ... ועולה בזכרוננו מעשה שהיה עם יהודי שהיום הוא ת"ח ומרביץ תורה, יהודי שהגיע מארצות אירופה ולא חונך בדרך הישיבות והיה באיזה אוניברסיטה באירופה, וכדי לקרבו הביאוהו לאחת הישיבות לראות קצת מה זה ישיבה. והיה אצלי בשבת קודש, ואף שלא היה שייך לדברים מכל מקום הקראתי לפניו את דבריו הקדושים של הב"ח, ואז לא נראה שום השפעה עליו כלל.

אחרי יותר מחצי שנה, אותו בחור הגיע ללמוד ישיבה מהמפורסמות ביותר, ועמל בתורה וכיום הוא מרביץ תורה בישראל. ולימים, שאלתי אותו, מה הביאו לבית המדרש, וכיצד התעורר לעזוב את המקום שהיה ולהתמסר ללימוד התורה.

והוא אמר לי, שבשעה שלמד את דברי הב"ח, הוא לא הרגיש קשר לדברים, אלו היו מושגים שהוא לא גדל והתחנך עליהם, אך אחרי חצי שנה לפתע פתאום ביום שבת קודש האירו למול עיניו דבריו הקדושים של הב"ח זיע"א ועוררו אותו ממש ממש, עד שהחליט מייד לעזוב הכל וללכת ללמוד בישיבה והוא עצמו הפך להיות ת"ח חשוב!

הכוונה בסיפור הוא, שנזכור ונדע שהדברים הם חיים וקיימים, התורה מתחדשת בכל יום. ומעוררת את הלומדים בה. (בשיחה בפני בני תורה בב"ב)

התעוררות מידי שנה

ובכל שנה מתעוררת שוב אותה התגלות שהיתה בפעם הראשונה, ושייכת שוב אותה יראה. וכידוע מהגמ' (שבת קכט:) ונפסק בשו"ע שאסור להקיז דם כמה ימים לפני עצרת (עי"ש). ועיקר התביעה והעמל הוא להשיג את היראה, כי בלא זה לא שייך להשיג שום דבר, כי היראה היא ההתחלה של כל המצוות. [וכן הוא בקדושת השבת קודש שמתחילה מתוך היראה, ומחויבים להפסיק בזמן ממלאכה, כדי לא להתקרב יותר מדי ולהיכשל ח"ו]. וכן הוא בלימוד התורה שחייב לבוא ולהיות מתוך יראה, שאם ילמד בלא יראה הרי זה נשאר תורה מן השפה ולחוץ ח"ו, וכמובא גבי דואג (סנהדרין קו:). וזו היא השאיפה להגיע ל"תורתך בתוך מעי" ולחפנים את התורה כמה שיותר, לחיות אותה בחוש, וכמו שנאמר על משה רבינו ע"ה "לחם לא אכל", הא תורה אכל. וזה אפשר רק ע"י הלימוד ביראה.

ועשיתם - כאילו עשיתם עצמכם

יש להרגיש שמחה עצומה על מה שזכינו. והיראה אינה סתירה לשמחה, כי "יראת ד' תוסיף ימים" (משלי י, כז). היראה מגרשת את טומאת הגוף, ועד כמה שהאדם זוכה להרגיש את היראה, הוא זוכה לדעת שהוא חי חיים אמיתיים, ואין שמחה למעלה מזה. היראה והשמחה צריכות למלא את כל הגוף. זהו החיוב של "בעצרת בעינן נמי לכם", לקיים "בדעת חדרים ימלאו" (משלי כד, ד) - לקרב את כל הגוף כולו לחיים רוחניים.

ועם זה - עלינו לקבל עול תורה. וכמו שדרשו (ירושלמי ר"ה) על הפסוק (במדבר כט, ב) "ועשיתם", אם קיבלתם עליכם ביום זה עול תורה מעלה אני עליכם כאילו עשיתם עצמכם וכו'. ובמיוחד זה שייד בתורה שבעל פה, שהרי לא נכרתה ברית עם ישראל אלא על תושבע"פ (גישין ס:), כי בתורה שבכתב יש איזו שייכות לכל האומות, אבל תושבע"פ היא רק שלנו. ובלי תושבע"פ אין אפילו התחלה של שייכות ליום הזה, ואף את התחלת הספירה לא ניתן להבין בלי קבלת רבותינו בביאור "ממחרת השבת".

משים עצמו כמדבר

דומה כי אין מי שנגע בדלי"ת אמותיו של רבינו הגדול, שלא יכל לחוש את קיום ברי חז"ל "אמר רב מתנה מאי דכתיב (במדבר כא, יח) וממדבר מתנה אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו" סיפורים בלי גבול, סופרו על עמלו הרב בתורה שהיה בכל עת ובכל שעה, כאשר כל הזמנים היו שווים בכך, בחול ובמועד, בזמני שמחה ובזמנים קשים ל"ע, ב"בין הזמנים", ובעיצומם של

ימים קדושים, תמיד באותה רתחא ולהט של אהבת תורה, "משים עצמו כמדבר".

אחד מתלמידי הישיבה סיפר על זכרונותיו מזמן קיץ, כאשר תפילת מעריב מתקיימת סמוך לסדר שלישי, כאשר רבינו עזר על החובה לנצל את הזמן ומיד עם סיום מעריב לפתוח בלימוד בלא שהות כלל. באחד הימים מיד לאחר מעריב, כאשר עבר רה"י ליד מקומי והבחין שאני כבר יושב למול הגמרא, אמר בערגה: "ה'עולם הזה' הכי גדול הוא לשבת וללמוד מיד אחרי מעריב"... שאלתי בתמיהה: 'העולם הזה?', ומרן זצ"ל לא השיב ורק למחרת היום באותה השעה, כאשר עבר על יד המקום בו ישבתי, אמר שוב: "ה'עולם הזה' הכי גדול הוא לשבת וללמוד מיד אחרי מעריב"...

תלמידיו בכל הזמנים העידו כיצד נראה היה לעין כוחותיו האדירים ששלטו על הגוף לחלוטין, הוא היה שקוע בגבורה עילאית לילות שלמים בלימוד, ולאחר מכן ממשיך ללמוד את הסוגיות של הבוקר בעיון נורא. אם הייתה העייפות קשה על הראש ישיבה, היה קם ומהלך בבית המדרש הלך ושוב כדי להתעורר, ופעמים שהיה מתחיל לאסוף ספרים ולסדרם כדי להעיר עצמו. לא פעם ניתן היה לראותו בשעת ליל מאוחרת, כשבית המדרש כבר ריק, והוא יוצא ומניח ראשו תחת הברז הפתוח ושוטף את כל ראשו, כדי להתעורר ולא ליפול לשינה, אלא להמשיך בעמל התורה ביגיעה מופלאה...."

כך ראו עינינו את כל בני הישיבה שעמדו נפעמים, בערב יום השנה יום היארצייט הראשון לבחנר הקדוש הבה"ח אליעזר

שלזינגר הי"ד, בחיר הישיבה שנרצח בידי בני עוולה, כאשר בני הישיבה קיבלו על עצמם לסיים את הש"ס. ביום היארצייט גילו שהייתה טעות, ואף אחד לא לקח על עצמו עירובין. רבינו, כשסיפרו זאת לראש הישיבה, הוא לקח את הענין על עצמו, התיישב במקומו, והחל ללמוד במהירות את המסכת כולה, במשך כמה שעות, כשבני הישיבה לא מתאפקים ומציצים מידי פעם באיזה דף רבינו אוהז... נו, אז אני אקח. וישב ולמד בשקיקה נוראה, ועד להערב יום סיים את המסכת כולה...

סיפר תלמידו הגר"א ויינר שליט"א: לראש ישיבה היו סדרי לימוד מבהילים בהספק ובחשק לא נדלה ללמוד ולהספיק עוד ועוד ש"ס...

פעם אחת יצאנו לגלי צאנז בנתניה בבין הזמנים, והיינו עמו כמה בחורים. הוא אמר לי, שכדי להרגיש בין הזמנים הוא רוצה ללמוד מסכתא עבודה זרה, שמזה זמן לא הספיק לחזור עליה.... בנוסף מלבד לימודו הרגיל ושלל הכתבים הרבים שהיה כותב, היה לרבינו גם סדר לימוד סביב השנה כולו, והיה מסיים ראש השנה קודם ר"ה, יומא קודם יו"כ, ומיד במוצאי יום הכיפורים לא היה הולך אל ביתו, אלא היו מביאים אליו לבית מדרש כוס קפה לשבור את הצום, והיה יושב מיד ופותח מסכתא סוכה עד שעה מאוחרת בלילה. כאשר לפני היארצייט לרבנית הצדקנית ע"ה היה נוהג לסיים מסכתא בכורות. קודם הפורים למד תענית ומגילה, וקודם הפסח פסחים.... בתשוקה בלתי נתפסת, ממית עצמו באהלה של תורה!

קבלת התורה - בכל עת

בתפילת היו"ט, לבד מהזכרת יום מתן תורתנו, הרי שלא נקבעה תפילה מיוחדת על ענין התורה, שלא כבשאר המועדים שבהם יש מצוות ותפילות היום ששייכות למהות החג - יציאת מצרים בפסח, מחילה וכפרה ביוד"כ וכו'.

וטעם הדבר הוא, כי אף שיש ליום חג השבועות מעלה מיוחדת ונתינה מיוחדת, ובו ניתן להשיג ולקבל יותר תורה, מכל מקום מהות התורה היא בכל מקום ובכל זמן, ובכל יום שייך לקבל תורה, וגם החיוב הוא שיהיה בעיניך כאילו היום ניתנה והוא קאי על כל יום ויום.

וכמו שמצינו שיש קשר מיוחד בין התורה למקדש, "כי מציון תצא תורה" (ישעיה ב, ג) [וכדיאר הגר"א ז"ל עה"פ "מלכה ושריה בגוים אין תורה" (איכה ב ט) שחורבן הבית גורם גם לחורבן חלקי בתורה, וההשגה בתורה מוגבלת יותר מאשר בזמן היות הבית על מכונן], אך כל זה הוא תוספת, והתורה עצמה היא מעל כל מגבלה של מקום וזמן.

ולכן ניתנה התורה במדבר, וכמו בהר סיני שהיה מקודש ביותר ולא נשאר לתמיד במצבו הזה אלא רק בזמן מתן התורה, וככתוב "במשוך היובל חמה יעלו בהר" (שמות יט, יג), וכל קדושתו היתה רק לזמן ולפי שעה, כי אין גבול זמן ומקום להשגת התורה והיא מעל לכל, ובכל מקום וזמן שייך לקנות כתר תורה, שהלא תורה מונחת בקרן זוית וכל הרוצה ללמוד יבוא וילמוד (קידושין סו.).

ואף שמיד אחר מתן תורה נצטוו כלל ישראל על בניית המשכן, מכל מקום משמע בחז"ל (כתובות סב:) שלא היה צריך להיות כך, דכתיב "תביאמו ותטעמו", היינו שבנין בית המקדש היה אמור להיות רק אחרי

שיבואו לארץ ישראל ובמדבר יהיו בלא משכן [ורק מתוך חיבה יתירה - כמבואר בגמ' כתובות שם - הקדים הקב"ה ונתן להם את המשכן]. וטעם הדבר, כי בפועל צריך להיות מצב שהתורה תהיה בלי קשר למקום מיוחד, כי כן היא מהות התורה, למעלה מכל זמן ומקום, ותמיד ניתן לקנותה. ולכך לא נזכר במפורש יום חג השבועות כיום המיוחד לקבלת התורה.

עיקר ההצלחה בעמל ובביקוש

אמר רבינו רה"י: "אני רגיל להזכיר את מה שמזכיר התומים בדרשות, התומים שבדורות קודמים שהכירו יותר היה הסמל של שכל תבונה, והוא היה בדורו ראש הישיבה הגדול, התומים היה מקור הגאונות והשכל, והוא כותב שווא ושקר מה שאומרים וחושבים שהחיפוש וחרیפות השכל זו ההצלחה והוא מעיד על עצמו שביום שהוא אמר אהבה רבה בבכיה אז הוא היה מחדש לאמיתה של תורה ואם לא..."

אני רגיל לבאר בזה, שהוא מעין מה שאמרו חז"ל במדרש על "הבל הבלים" אמר קהלת, שראוי רק לשלמה לומר כי הוא היה לו הכל ולא סתם אדם שאומר "הבל". כן גם כאן, אין זה סתם אדם שלא כל כך הבין ואומר שצריך סיעתא דשמיא להבין לימוד... זהו גאון הגאונים ממש והוא מעיד ואומר שהכל הוא מפי ד', ואין ההצלחה בשכל וחיפוש.

והעיד תלמיד של הנצי"ב זצ"ל, שבאחד הימים לא מסר שיעור מאחר שאמר ש"לא הכין את השיעור" ולאחר מכן כששאלו, אמר שלא בכה באותו יום ב"אהבה רבה", ועל כן לא יכל לתת שיעור ביום כזה.

אך בודאי ביום מתן תורה עצמו אפשר ליכות ולקבל בו באופן מיוחד, להיות מקבל התורה בפועל, ולדבקה בו לטוב לנו כל הימים.

מציאות מידי שנה

זמן מתן תורתנו, שחוזר המציאות הזו של קבלת התורה מידי שנה בשנה, וכידוע דאף במציאות הטבעית אמרו חז"ל (שבת קכט:): שאין מקיזין

חיזוק התמדת התורה בימים שאחרי קבלתה

בסיעתא דשמיא, י"ט לחודש שניתנה תורה [תשס"ט]

הן זה עתה סמוך ונראה לזכרון יום המעמד הנורא קבלת התורה, וכבר הוזהרנו באזהרה נוראה על זה "השמר לך פן תשכח וכו' וכו'", אחים יקרים נא ונא לא להתרשל בבחינת "ויסעו מהר ד'" שזה הפורענות שבתורה כמבואר ברמב"ן.

חזקו והתחזקו בעול תורה בשמחה באהבה בהתמדה, לייקר את הזמן העובר ופורח מעלינו, ובתעצומות עוז העיון והעמל בתורת חיים משיבת נפש, כל יראה וכל ימצא בבית המדרש הטומאה הנוראה של "דברים בטלים", ובפרט שלא להפסיק משנתנו בתוך באמצע הלימוד הקדוש, וכ"ש וכ"ש שלא להיות חבר לירבעם בן נבט ח"ו להכשיל גם לאחרים חלילה וחלילה.

נא ונא להשתתף בקביעות בכל סדרי התפילה והלימוד בישיבה, בהרחבת הדעת ובעומק ההכרה אשר "הם חיינו ואורך ימינו" לטוב לנו כל הימים.

דם בערב יו"ט גזרה משום ערב עצרת "דסכנתא דנפיק ביה זיקא ושמה טבוח דאי לא קבלו ישראל תורה - הוה טבח להו" וכו' דגם זה חוזר בכל שנה עד שסכנה להקיז דם.

לפתע עמדו למול עיניו דברי הב"ח...

סיפר רבינו מרן רה"י, מעשה שהיה עם אחד שהיום הוא ת"ח חשוב ומרביץ תורה, בחור שהגיע מארצות אירופה ולא חונך בדרך הישיבות והיה באיזו אוניברסיטה באירופה, וכדי לקרבו הביאוהו לאחת הישיבות לראות קצת מה זה ישיבה. שלחו אותו אלי ואיני יודע מדוע שלחוהו אלי. והיה אצלי בשבת קודש, ואף שלא היה שייך לדברים מכל מקום הקראתי לפניו את דבריו הקדושים של הב"ח (או"ח סימן מ"ז) בגודל מעלת עסק התורה, ואז לא נראה שום השפעה עליו כלל.

לאחר יותר מחצי שנה, אותו בחור הגיע ללמוד בישיבה מהמפורסמות ביותר, ועמל בתורה וכיום הוא מרביץ תורה בישראל. ושאלתי אותו, מה הביאו לבית המדרש, וכיצד התעורר לעזוב את המקום שהיה ולהתמסר ללימוד התורה.

והוא אמר לי, שבשעה שלמד את דברי הב"ח, הוא לא הרגיש קשר לדברים, אלו היו מושגים שהוא לא גדל והתחנך עליהם, אך אחרי חצי שנה ביום שבת קודש בהיותו בתוך האוניברסיטה בפתע פתאום האירו ועמדו למול עיניו כל דבריו הקדושים של הב"ח זיע"א ועוררו אותו ממש, עד שהחליט מיד לעזוב הכל וללכת ללמוד בישיבה והוא עצמו הפך להיות ת"ח חשוב!

כולנו היינו שם במעמד הר סיני, באותה שעה של קבלת התורה, ולשון רבינו הגר"א ששעת מתן תורה מתקיים בה מאמר חז"ל "יפה שעה אחת וכו' מכל חיי העולם הבא", ומבואר בדברי הגר"א בפירושו לשיר השירים וכן הכתיב הגאון הפלאה בהקדמתו, דלא בקש משה רבינו מחיצה לעצמו אלא גם עומד במקומו אליו כבר הכין עצמו ומשם לא יכל לזוז ולהגיע יותר, וככל שהכין את ליבו כך הוא זכה להתקרב. כך היה גם אז, דהכל היה בתוקף הגילוי, בקולות וברקים, וכ"ש וכ"ש דכן הוא עכשיו, דהכל בהסתר ממש, דכל אחד משתייך למתן תורה לפי הכנת הלב ליום מתן תורתנו.

אך בודאי היום הזה עבר על כולנו, ונשאר משהו לכל אחד ואחד, נשאר לכל אחד מקדושת היום ומתפילות היום כפי מה שהכין את עצמו, וכעת עיקר תפקידינו הוא לשמור על הקיים, עד כמה נשאר אחר כך בתוכינו מה שקנינו ביום הגדול הזה.

זו היא התביעה הגדולה שיש לכל אחד, עד כמה אתה שומר את מה שקבלת ומה שקנית, עד כמה אתה לא מאבד בידים את הקנינים הרוחניים בהם התעלית.

שתי בחינות בחג השבועות

בחג השבועות יש שתי בחינות, וכנגדן קרבנות נפרדים. בפרשת אמור נזכרים שתי הלחם והקרבנות שבאים איתם, ובפרשת פנחס נזכרים המוספים, ושם לא נזכרים הקרבנות שעל שתי הלחם. בתפילה אנו מזכירים רק את המוספין ולא את שתי הלחם

בחינה השניה היא זו שגילו לנו רז"ל במטבע התפילה "זמן מתן תורתנו" [וכידוע שכל נוסח התפילה וכל תיבה בה יש בזה משמעות גבוהה, וכדכתב בנפה"ח שכל תיבה מהתפילה או של איזה ברכה היא העולה למעלה... לפעול פעולתה בשרשה העליון המיוחד לה וכו'], ושתי הלחם הם קשורים לענין הזה, כי מנחת העומר, ספירת העומר ושתי הלחם הם מקשרים בין יציאת מצרים לתכליתה, מתן תורה.

ושני הענינים הללו הם ענינים נפרדים באותו יום, ולכך בתפילת המוסף נזכרים רק קרבנות המוספים, כי הם מוקרבים מצד קדושת וחובת היום בתמידין ומוספין, [אך שתי הלחם אין בהם מצד חובת היום טוב שבשבועות, אלא שזה הוא הזמן שקבעה תורה להקריב את קרבן הלחם, ולהתיר חדש במקדש וכן הוא במנחת העומר שמובאת ביום שני של חג הפסח, זמן "יום מתן תורתנו" הוא היום שבו ניתנה תורה, [וקשור יותר למנחה חדשה שתי הלחם ואכמ"ל].

אין שמחה כתורה

רבינו רה"י היה מאריך לעורר על ענין השמחה בלימוד התורה, והידיעה ש"אשרינו מה טוב חלקינו" וכי האושר הגדול ביותר הוא, שזכינו להסתופף בחצרות בית ד',

ורגיל רבינו לחזור על דברי רבינו הגר"א ז"ל ש"השמח בחלקו" קאי גם על לימוד התורה, שיהיה שמח בחלקו, אבל לא "שבע" בחלקו, כי "אוהב כסף לא ישבע כסף". היצר יושב בין שני מפתחי הלב, מחד הוא מחליש ומצד שני אומר לאדם, מה יצא ממך, הרי זה לא מה שחשבת.

ופעם הדגיש רה"י " כל אחד באיזה מידה היה חי עם הרגשה שכזו... ועל כך מתכוין רבינו הגר"א, שכל אחד יחשיב מה שיש לו, ויהיה שמח בזה, אם כולם היו חיים כך, זה היה פותר הרבה הרבה בעיות... כי אם הוא שמח במה שהשיג, זה יגרום לו שירצה עוד!

ומדגיש רבינו כי דרך זו חשובה במיוחד בימי הנעורים, ימי השחרות, ימים של "כחיצים ביד גיבור" שבהם ד"ת נבלעים בדמו, זהו הזמן של השאיפות, זמן שלאדם יש את הכוח לשאוף ולרצות, ויש לו הכוח ל"ויגבה ליבו בדרכי ד'" שזהו חלק גדול בהשגת התורה, ועבודתנו היא, לא רק לחיות ולעשות את זה בשמחה, ובאהבה, תורה תפילה ועבודת ד' בשמחה כל הימים.

עוסקים בהוויות דאביי ורבא!

סיפר אחד התלמידים: כשלמדו בישיבה הקדושה סוגיית גוף ופירות, ופירות דקל, ודקל לפרותיו מה שרבינו הקצות עומד על משנת מהר"ם אלשיך ז"ל, פנה רבינו לתלמידים בסערת הלימוד ואמר: חושבים אתם המהר"ם אלשיך עסק בחיבוריו על התורה והאגדה? והקריא לנו את מה שכתב האלשיך הקדוש בהקדמתו שכל הימים ששה ימים הוא סגור בבית המדרש עם תלמידים, ועוסקים בהוויות דאביי ורבא, ומודה לזוגתו שמוכנה שכל השבוע יעסוק עם התלמידים ורק לקראת שבת שהיה צריך לומר דרשה כתב את דרשות האלשיך הקדוש....

קיום העולם - בזכות התורה

כשקיבלו ישראל את התורה אמרו "נעשה ונשמע", ובחז"ל (שבת פה.) הוא לשון "עמא פזיזא", שלא חשבו ובחנו מה הם מקבלים על עצמם, כי היתה בליבם תשוקה עצומה לקבל את התורה הקדושה, וכדאיתא בחז"ל (ע"ז ב:) שהקב"ה הציע את התורה לכל הגוים ורק ישראל חפצו בה.

ותשוקה זו היא ענין הספירה, שכל יום ספרו וציפו אימתי יבוא היום הגדול שבו יזכו ל"תעבדון את האלוקים על ההר הזה" (שמ ות ג, יב).

וכל זה הוא קודם מתן תורה, אך בשעת מתן תורה עצמה היתה התחלה של מצב חדש, התורה ניתנה בדרך של "כפה עליהם הר כגיגית" (שבת שם), התורה ניתנה בדרך של יראה ופחד, וכל נתינתה היתה מצד הנתינה מהקב"ה, ולא היתה תלויה כלל ברצון ובתשוקה של ישראל.

[וטעם הדבר, כי כל קיום העולם תלוי רק בקיום התורה, ובתחילת בריאת העולם "עולם חסד יבנה", קיום העולם היה רק בחסד הקב"ה ולא היה תלוי כלל במעשי בני אדם.

ורצונו ית' היה שהעולם לא יהיה קיים רק בחסד, אלא במצב של "מידך הכל ומידך נתנו לך", על ידי מעשיהם של ישראל, ודרשו חז"ל (ע"ז ג.) על הפסוק "יום הששי" - "מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם, אם ישראל מקבלין את התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו". והוא מה שכתב בנפה"ח "ואילו היה העולם מקצהו ועד קצהו פנוי אף רגע

אחד מעסק והתבוננות בתורה הקדושה היו חוזרים כל העולמות לתוהו ובוהו" (א, טז ועוד).

כל קיומם וחיותם של העולמות הוא רק על ידי התורה הקדושה, וכיון שקבלת התורה היא תנאי הכרחי לקיום הבריאה, הרי שמתן תורה היה מוכרח להיות מתוך יראה וכפיה, ולא בגלל רצונם של ישראל.

קבלת התורה ב'הדסה עין כרם'

באחת השנים האחרונות חלה בריאותיו. עקב כך היה מרותק למיטתו בבית החולים 'הדסה' במשך תקופה ארוכה, ונאלץ לשהות בחג השבועות אהבת כלולותיו בסביבה זרה ומנוכרת.

מתאר תלמיד שזכה לבקרו, "פגשנו את ראש הישיבה לאחר שבוע בו ניזון מנוזלי אינפוזיה ותרופות. הדלקת הקשה פשטה בגופו, והחולשה השתלטה על כל איבריו, אבל כל אלו נעצרו על סף לבבו. נתקלנו במחזה נורא. שתי דמויות שונות שרועות על אותה מיטת בית חולים – וביניהן פעורה תהום רבה. מן הצד האחד שכב שם רבינו הגדול בדלקת קשה, חלוש וחסר אונים. ומאידך, דמותו הרוחנית נתגבהה לאין ערוך. ליבו הגדול – אש לפניו תלך! הוא בער באש געגועיו לקבלת התורה; דיבר בכלות הנפש על "הימים הנוראים הנוערים עד לב השמים"...

כך שח ר' ר.ש. שזכה לשמשו ולסעדו במסירות עילאית ומיוחדת, ונמצא לצידו בלילה הראשון לאשפוזו בבית החולים, סמוך ונראה

ליום קבלת התורה, "אדייק באותו תיאור נורא על אותו הלילה, שלא ימוש מזכרוני. שהיתי לידו במשך הלילה, כדי להשגיח ולהיות איתו בשעת חוליו. בשעה מאוחרת הוא התעורר וראה אותי, הוא הביט בי, חיך, ולחש חלושות, "אינני צריך שומר, לך יש משפחה, תחזור הביתה מחכים לך"... ונרדם שוב מחולשתו הרבה, אני בכל זאת נשארתי על משמרתי, ואז ראיתי מחזה נורא, שנחרט בלבבי ונשמתי לנצח.

בכל הלילה מללו שפתיו באפיסת כוחות דברי תורה, כאשר מידי שמונה תשע דקות, מתוך עלפוננו חומו וחוליו, הוא התנער והחל קורא קריאת שמע, בהתלהבות ובריקוז עצום, מקבל עול מלכות שמים, מכין את עצמו ל"מעמד הר סיני", לקבל עול מלכות שמים, ושוב נרדם באפיסת כוח, ושוב עוברות דקות ספורות והוא נע בחרדה ושוב החל קורא קריאת שמע ביראה נוראה, ושוב נרדם באפיסת כוח, וכך נמשך מחזה נורא זה כל הלילה, שוב ושוב..."

מספר תלמידו הרה"ג ר' אביעד יהושע סגרה שליט"א: "עודני זוכר אותו היום שהיה מוטל על מיטת האשפוז, כאשר ביקרתי אותו בימי התשלומין. כולו חלוש, אפילו להרים את ראשו או זרועו היה מתקשה, אך נפשו מאירה ושמחה. באושר צרוף, עולה על גדותיו סיפר לנו שאך אמש זכה לסיים מסכת, ונפשו בבקשתו לשיר עמנו ניגון של אהבת תורה לרומם את הנפש בשמחת התורה. הוא היה חלוש ומיוסר, גופו בער ככבשן, אך קורן בשמחה ובחדוה, הן זכה לקבל את התורה!". (בלבת אש)

אדם כי ימות באהל

אחד מגאוני התורה שבירושלים, היה הגאון האדיר רבי משה יהושע לנדא בן ר' לוי יצחק זצ"ל (כ"א טבת תרפ"א – ה' אדר תש"מ) מגדולי תלמידי החזון איש, בעמח"ס ישועת משה, שהיה גר ברחוב השל"ה בשכונת שערי חסד בירושלים, בבנין הצמוד לביהמ"ד הגר"א, ואל מול בימ"ד קטן נוסף שבשכונה.

מלבד גדולתו התורנית, נודע רבי משה יהושע בקולמוסו הטהור, הצח והזך, בו העלה מרגשות ליבו, לב הארי, ביצירות שונותיו לדורות.

אחת מהן היתה הפואימה הבאה, שנכתבה על פי המקובל, לאחר שבבית המדרש הקטן שלמול ביתו, ישב מרן ראש הישיבה זצוק"ל בהיותו בחור צעיר בשקידה עצומה, יומם וליל, ועסק בתורה. רבי משה יהושע, שהתפעם מן המחזה של ההתמדה העצומה, כתב אז את השורות הבאות, שפורסמו לימים לילדי ישראל, להגביר חשקם לאהבת לימוד התורה.

עמלה של תורה

...ושמואל פוזם לאטו נגון גמרא ידוע,

יפה לפזמו תוך עיניו פסגיה חמורה,

עת נתון המון בסבך של קשיות ופרוקים,

כלו מרפז למצא בתעלומה את נקדת המוצא.

יפה לפזמו בלילה בפעם מאחרת,

קשוב לְהַמִּית הָרוּחַ הַמִּתְדַּפֵּק עָצוּב בְּחֵלוֹן
 בֵּית-מִדְּרַשׁ מוֹאָר, לְשֵׁלֵב בְּקֶצֶב הַנְּגִינָה
 מְשֻׁנִּיּוֹת, בְּרִיָּתוֹת וְתוֹסֶפֶתוֹת מִמְּרוֹת תַּנְאִים וְאַמּוֹרָאִים,
 פְּלָגָתוֹת, קִשְׁיּוֹת וְאַבְעִיּוֹת, הַיּוֹת דְּאַבְיֵי וְרָבָא,
 לְצִלּוֹל בְּמַעֲמָקֵי דְבְּרֵיהֶם, וּלְהַתְבַּשֵּׁם בְּטָלְלִים רוֹחֲנִיִּים,
 סְבִרוֹת הָוָה-אַמִּינָה וּמִסְקָנָה, דַּעַת מְקֻשָּׁן וְתִרְצָן
 מְבֹרָרִים הִלְכָה לְאַמְתָּהּ, דִּין מְמַצִּים עַד תָּמוֹ.
 וּכְמָה יוֹאֲרוּ הָעֵינַיִם עִם כָּל חֲדוּשׁ נוֹסֵף,
 עִם כָּל טֶפֶה חֲדָשָׁה, מוֹקֶרֶת מִמַּעַן הַדַּעַת,
 עִם כָּל אֲגָל רֶעֶנֹן, חֲנוּן מִטֵּל הַשָּׁמַיִם,
 כְּמָה יִרְחֹב הַלֵּב, כְּמָה יִגִּיל וְיִצְלוֹז!
 זֶר לֹא יִבִּין לְשִׁמְחָה מַה זֶה עֲשָׂה,
 זֶר לֹא יִבִּין מַה פֶּשֶׁר נִהְרָה זֹאת
 תָּמִיד נְסוּכָה עַל פָּנֵי כְּנִי-יְשִׁיבָה חִוָּרִים,
 מַה הַנָּצִים הַמְהַבְּהִיבִים בְּאַיְשׁוֹנֵי עֵינֵיהֶם הַשְׁקוּעוֹת?
 רַק אֲשֶׁר חָשׁ חֲרִיפוּתָהּ שֶׁל קִשְׁיָה,
 הוּא יְחוּשׁ מִתְקוֹ שֶׁל תִּירוּץ... רַק אֲשֶׁר הִתְלַבֵּט
 יָמִים מִסֵּפֶר עַל מֵאָמֶר סְתוּם אוֹ הִלְכָה תְּמוּהָה,

התנפּסה בעֲשָׂרָה נְסִינּוֹת שֶׁל יְשׁוּבִים דְּחוּקִים,
 פִּלְפֵּל פִּלְפוּלִים שֶׁל הֶכֶל, וְקִשְׁיָה בְּעִינָה עֹמֶדֶת,
 רק הוא יְחוּשׁ אוֹתָהּ חֲדוּהָ עֲלֵאִית,
 תָּצִיף אֶת כָּל בְּתֵי הַנֶּפֶשׁ, תִּשְׁקָהּ
 מִיֵּין-הָאֲשֶׁר הִנָּצַחִי, יִינָה שֶׁל תּוֹרַת אָמֶת
 עַת תִּבְרִיק שְׁלֹא בְּמַתְכּוֹן, סִבְרָה יִשְׂרָה, וְכָה, בְּרָה,
 (אִי מִזֶּה לִפְתָּע בָּאָה? מִי זֶה הַעִירָה פֶּתָאִם?)
 תִּיָּשֶׁר הַדּוּרוֹת הַסִּגְיָה, תִּבְהִיר צְפוּנוֹתֶיהָ הַמְּפֹלְאוֹת,
 כֹּה יִפְלֹס לְכַטֵּחַ דְּרָכּוֹ, בְּמִבּוֹךְ נִפְתּוּלֶיהָ הַטְּמִירִים.
 וְאִם כִּי לִשְׁד מִח וְעֶצְמוֹת יִמְצּוּ מִמֶּנּוּ הַסּוּגִיּוֹת
 וְאִם כִּי בָּרַב עָמַל וְטִרַח יִגִּיעַ עַד חֲקָרָן —
 מִה כְּדָאִים אֵלֶּה הַקְּרִבּוֹנוֹת, קְרִבּוֹנוֹת לֹלֵא-אַשְׁמָה,
 כֹּהֵן גָּדוֹל תְּמִיד לְהִיּוֹת, מִשְׁמַשׁ לִפְנֵי וְלַפָּנִים,
 מִה נָּעִים זֶה הַטִּרַח, זֶה הָעָמַל הַכְּרוּיָה,
 חֲזוּ"ל עָלָיו הַזִּהְיִירוֹ בְּ"סִנְהֶדְרִין": "אָדָם לְעָמַל יָלֵד —
 לֹא לְעָמְלָה שֶׁל מְלָאכָה, לֹא לְעָמְלָה שֶׁל שִׁיחָה,
 אֲלָא לְעָמְלָה שֶׁל תּוֹרָה..."
 י. ל. לנדא

אהבה רבה בבכיות נוראות

בכל ימות השנה, הברכה של 'אהבה רבה' היתה נאמרת בהשתפכות הנפש, בתחינה ובהתרפקות, אמנם בחג השבועות היה זה מחזה איום ונורא. נפשו של רבינו יצאה בדברו.

תלמידים שעקבו במשך השנים העידו כי ברוב השנים לא כיוונו את השעה להתפלל כמנהג ותיקין עם הגץ החמה, מחמת שלא אבה רבינו למהר ב'אהבה רבה', לעיתים היה זה איחור משמעותי של דקות ארוכות, ולעיתים ברגע או שתיים. כי כן יסד המלך, אין להחפז, יצא שכר ה'יראוך עם שמש' שהוא הידור מצוה בהפסד התחנונים ב'אהבה רבה' שזה 'גופי תורה'.

"ותלמדם חוקי חיים". ה"דור דעה", שלא יהיה דור כזה עד דאתי מלכא משיחא, בטחו וקבלו חוקי חיים... כן תחנונו ותלמדנו. מתחנן היה רבינו זצוק"ל ומבקש רחמים לזכות למתנת חיים.

אחרי העמל והיגיעה במסירת כל הכוחות ובריכוז כל החושים, ללמוד וללמד, להבין ולהשכיל, השתוקק רבינו זצוק"ל לתורה של "מפיו דעת ותבונה".

וכך הוה מרגלא בפומיה, "אני רגיל להזכיר את מה שכותב רבנו בעל התומים זיע"א בדרשות יערות דבש, רבנו התומים שבדורות קודמים, שהכירו יותר, היה הסמל של שכל ותבונה, היה מקור הגאונות והשכל, וראש הישיבה הגדול בדורו (הגאון רבי מאיר שמחה היה משבח את סבו שלמד אצל התומים וישב "בתוך הישיבה", כי היו רבים שהיו בישיבה וישבו בחלונות או מחוץ לביהמ"ד, והוא למד בפנים), והוא כותב, אומר אני, שווא ושקר מה שאומרים וחושבים

שהכשרון וחריפות השכל זו ההצלחה. והוא מעיד על עצמו שרק ביום שהוא אמר אהבה רבה בבכיה, אך אז היה מחדש לאמיתה של תורה ואם לא – לא זכה...

והטעים רבינו זצוק"ל, שזהו כעין מה שאמרו חז"ל במדרש על "הבל הבלים" אמר קהלת, אילו אמר זה אדם אחר, היינו אומרים אין הוא יודע מה שיש בעולם, אבל שלמה המלך שהיה לו כל אשר שאלו עיניו והיה לו הכל, לו ראוי לומר "הבל הבלים הכל הבל". אין זה סתם אדם שלא כל כך הבין ואומר שצריך סיעתא דשמיא להבין לימוד... רבנו התומים גאון הגאונים, והוא מעיד ואומר שהכל הוא רק בסיעתא דשמיא, ואין ההצלחה מובטחת בשכל ובחריצות בלבד.

והעיד תלמידו של הנצי"ב זצוק"ל, שבאחד הימים הנצי"ב לא הגיד את שיעורו, והתלמיד שידע שהכין שיעור כראוי, שאלו, מפני מה לא אמר את השיעור. ואמר שלא בכה באותו יום ב"אהבה רבה", ועל כן לא יכול היה לומר שיעור ביום כזה".

ועוד זאת הוסיף רבינו זצוק"ל, בברכה זו אין אנו מבקשים בסתמא, אלא "בעבור אבותינו שבטחו בכך", אנחנו באים בזכות אבות, ואם אמנם רוצים לקבל בזכותם, מחוייבים אנו להשתייך באיזו שייכות ונגיעה למעשי אבותינו, וזאת ע"י התמסרות מוחלטת לתורה.

בהספדו המרשיט אחר מיטתו של הגאון המופלא רבי עקיבא קיסטר זצוק"ל אמר רבינו זצוק"ל בענוותנותו הנוראה, "תמיד קנאתי איך הוא אומר 'אהבה רבה', באהבה רבה שלו יש טעם, רוב הימים אחר כל לילה היה צריך להוציא אותו בברכת התורה, הוא יכול לומר אהבה רבה, כל החיים היה אצלו שבועות!"...

אחד התלמידים מספר, "היה זה לפני שנים רבות, בן משפחתי, בחור צעיר, חובש כיפה סרוגה, ש אוותה להתעלות רוחנית, שוחח עימי, והצעתי לו לבוא לתפילה בישיבה. הוא הגיע לשחרית, וישב מול רבינו הגדול, וכשהגיע ל"אהבה רבה" לא הסיר ממנו את מבטו. הוא דמע ונמלא רגשי קדושה. רגעים אלו שינו את כל חייו, הנער הצעיר שהפך לת"ח, ייחס את סערת הנפש והתשוקה העצומה לתורה, לאותם רגעים בהם חזה בהכנה ל"מעמד הר סיני" בשחרית של "סתם" יום של חולין..." (בלבת אש)

מגילת ספר - דברות שמואל - שבועות

שבועות - זמן מתן תורתנו

שבועות הוא החג היחיד שאינו קשור בתאריך של החודש, וכשקדשו על פי הראיה היה חל בתאריכים שונים [פעמים בה' פעמים בו' פעמים בז' (ר"ה ו' ע"ב)], ובאמת צ"ב דברי הגמ' (פסחים ס"ח ע"ב) "הכל מודים בעצרת רבעי נמי לכם מאי טעמא יום שניתנה בו תורה", דברור שחיוב השמחה בעצרת הוא ענין לעצמו ואינו קשור לזמן מתן תורתנו שהרי תמיד חייב לצאת באותו תאריך, ושמחת מתן תורה היא שמחה אחרת ואין ענינה לחג, ואין מערכין שמחה בשמחה.

שבועות - ר"ת של כל שמות החג - שבועות בכורים עצרת ומתן תורה [בשם הגר"א].

[שבועות תשמ"א]

ושמחת בחגך

מה שכתוב ושמחת בחגך בחג הסוכות בדוקא, על דרך הפשט משום שזה סוף זמן האסיפה ואז זה שיא השמחה, משא"ב פסח ושבועות שאז מתחיל ביכור הפירות [יום הביכורים הכוונה שזהו הזמן שמתחילים הפירות לבכר ואינו ענין להבאת הביכורים].

[שבועות תשמ"א]

מנהג העמדת אילנות ושטיחת עשבים בשבועות

הגר"א בטל את המנהג של העמדת האילנות בשבועות שזה להזכיר שהוא יום הדין לפירות האילן ושנתפלל עליהם, ומאחר והגויים החלו לנהוג בזה יש לבטל מנהג זה, וכמו המצבה שהיתה אהובה אצל האבות והתורה אסרה את זה הואיל ועשאוה הגויים חוק לע"ז שלהם, אבל עדיין יש לקיים את המנהג של שטיחת עשבים שזה זכר להר סיני.

[שבועות תשמ"א]

אקדמות

המנהג לומר אקדמות אחר שמברכים ברכה ראשונה על התורה וארך זמן רב מאד עד שנתבטל, האקדמות נתחברו ע"י ר' מאיר ש"ץ, ורש"י מביאו באיזהו מקומן

[שבועות תשמ"א]

מאכלי חלב בשבועות

הרמ"א מבאר את המנהג לאכול מאכלי חלב בשבועות כדי שיביאו לחם אחר לארוחה בשרית ויהיה זכר לשתי הלחם, וכיום אין מקפידים על זה היות והיום אין משתמשים לחיתוך הלחם

בסכינים שאינם נקיים ואין צריך להביא לחם אחר [אכן הקפיד באותה סעודה שלא תהיה מפה של סעודה חלבית על השולחן, וכן הוא במ"ב סי' תצ"ד ס"ק ט"ז].

[שבועות תשמ"א]

בענין מנהגים

בענין מנהגים, עיין תוס' ב"ב (ב' ע"א ד"ה בגריל) שיש מנהגים שהם מנהג הדיוט ואין לסמוך עליהם אף שזה מנהג המדינה, ומסופר שהיתה קהילה שבזמן פתיחת הארון היו מסתובבים לצד מערב, וביררו שורש הדבר דבעבר היה שם הלוח של בריך שמיא, והמהרי"ל כתב שיש מנהגים של שטות, אכן המהרי"ל הוא אבי המנהגים ובאשכנז היתה הקפדה גדולה על זה. המהרי"ל היה חזן, והרבה מהניגונים של ימים טובים וימים נוראים הם מהמהרי"ל.

[שבועות תשמ"א]

שיחות לחג השבועות

- 93 .....וקרבתנו לשמך הגדול!
- 108 .....כמקבלי מתן נחליאל
- חבר אני לכל אשר יראוך - 108 • זמני ההכנה לקבלת התורה - 108 • פרשת התוכחה
מאהבת ישראל - 109 • עמלים בתורה - 111 • הימים נזכרים ונעשים - 112 • לקבל בלי
גבול - 114 • שבועות ושבת - 116 • אורח חיים למעלה למשכיל - 118 • כי רחקו מעלי - 119
• החובה בזמנים קשים - 120 • לא מאסתים ולא געלתים - 122
- 123 .....שיחות ליל חג השבועות (מתוך דרכי שמואל על התורה)
- 123 .....שיחה א'
- 130 .....שיחה ב'

וקדבתנו לשמך הגדול!

דברי חיזוק והתעוררות שנאמרו על ידי רבינו מדין ראש הישיבה

הגאון רבי שמואל אויערבאך זיע"א בב"ב

במעמד אברכים בני תורה אוד' לד' סיוון תשע"א

אנחנו נמצאים כעת בימים הגדולים, סמוך ליום מתן תורתנו הקדושה

בחז"ל מובא שיש ימים מיוחדים, של "בהיותו קרוב" "אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליום כיפור, כי יש זמנים מיוחדים לעליה.

ומאידך מובא בחז"ל בילקוט ש"בהיותו קרוב" הוא קאי על כל יום ויום, ולכל זמן שאתה חי. והביאו במדרש חבריו של ריש לקיש שראו את גודל שכרו לעזה"ב וביקשו גם כן להגיע לחלקו, והשיבו שרק הוא זכה מחמת שעשה תשובה בזמן שהיה שייך, זמן של "בהיותו קרוב" כל זמן שהיה חי, ולכן שייך היה שיזכה לחלק שכזה. ואילו חבריו כבר לא יכולים להשיג משהו בזמן שאין זה "בהיותו קרוב". כי רק כאן בעולם הזה אפשר להגיע ולהשיג, שם כבר אי אפשר להגיע ולקנות דרגות.

לשון המשנה היא "עולם הזה דומה לפרוזדור עולם הבא דומה לטרקלין", כאן העולם הזה הוא רק מעבר, של "התקן עצמך". מאידך יש לשונות במדרש שלכאורה נראה כאילו זה הפוך: "עולם הזה דומה ליבשה עולם הבא דומה לים... עולם הזה דומה לישוב עולם הבא דומה למדבר". אך למעשה הם הם הדברים.

פשוט וודאי ששם לעוה"ב זה הטרקלין, מקום שעין לא ראתה. אך מאידך, שם אין כלום להשיג, שם זה מדבר ממש, שם זה ים, בו מי שלא הביא מהיבשה צידה אין לו כלום. שם במקום העידון האמיתי אין אפשרות לזכות בכלום. כי כל העבודה היא כאן בעולם הזה "בהיותו קרוב" - כל זמן שאתה חי. רק כאן, בעולם הזה זה המקום ממנו ניתן לקחת, "עולם הזה דומה לישוב, ליבשה, פה מונח הכל בקרן זווית וכל הרוצה ליטול יטול. זה הדבר שכל אחד מחויב להשריש בעצמו כל יום ויום.

וכשאמרו חכמים במשנה "אם לא עכשיו אימתי" זה קאי על כל ימות השנה. אין זה סתם, וכי יש הווא אמינא שיש רגעים של הפקר? רק כאן דורשים מאתנו לדעת איך להתייחס לכל רגע, איך להתייחס לזמן של "בין גברא לגברא" לשעה שהיא כביכול פנויה, התביעה היא בכל רגע לחיות את הידיעה, ש"אם לא עכשיו אימתי" גם הרגע הזה, אם לא חוטפים אותו הוא פורח ובורח.

זו גם כוונת התנא באזהרה "שוב יום אחד לפני מיתתך", הלא ודאי שכך הוא ו"לא ימצא איחור התשובה אלא בעמי הארץ" רק כאן מונחת התביעה באיזו צורה להסתכל על זה, לא רק זירזו גרידא, אלא לדעת שזה ממש כמו רגע האחרון, להתייחס לזה בכל התוקף.

ובכל זאת, תמיד יש בתוך ה"בהיותו קרוב הכללי" זמנים מיוחדים יותר שבהם יש יותר קרבת ד', וגם יותר תביעה.

ימי הספירה הם ימים מיוחדים, שנוהגים בכל שנה ושנה, ימי הבנין בה האדם בונה את עצמו. ומבואר ברבינו הגר"א זיע"א וכן יש לשונות במדרשים, שאם האדם לא תקן ועשה את המוטל עליו ואת הדברים המיוחדים לזמן הזה, הרי זה מעוות שלא יוכל לתקן. ומשמע שסוף הימים

הללו, סמוך לקבלת התורה, הם זמן מיוחד בחלק של העבודה והחיוב להתאמץ יותר להשיג בכוחות עצמו. ובלשון הזוה"ק ובמדרש איתא, ששלושים יום אחרי החג עדין פתוחים השערים ואחר כך יש עוד שבעה ימים וכו', אחר כך כבר יש מוטל על האדם ביתר שאת להשיג בעצמו.

ובביאור הענין, כידוע שתחילת ימי הספירה בעת שיצאו ממצרים. היה חסד עצום, וכמו בזמן בריאת העולם, כש"אדם אין לעבוד את האדמה", ופירש"י להתפלל בטובתן של גשמים. היינו שכל המציאות של הבריאה היתה בחסד גמור "חסד א-ל כל היום". כך גם התחילה כל הבריאה החדשה של כלל ישראל בעת יציאת מצרים. אחרי הקלקול הנורא של אדם הראשון, וכל הבניה מחדש של מציאות כלל ישראל והתיקון הגדול בכור הברזל. אז גם התחיל הכל בחסד גמור, אף שלא היו ראויים לכך.

ועיקר התביעה על הכלל היה שלא פרשו מעבודה זרה. יש לשון במכילתא, (בא) שגם במצרים היו בידם מצוות ומעשים טובים היו זהירים בבן אדם לחבירו ונמנעו מלשה"ר ושלא שינו וכו' הם שמרו על ייחודם בשמם ובלשונם, באהבה ואחוה, וגדורים מעריות ולשון הרע. וזה היה במסירות עצומה במצרים, במקום שרצו שידמו להם ואף על פי כן לא שינו, (וכמו שמאז תמיד בכל הגלויות יש את הנסיון הזה. שרוצים להדמות לגוים שסביב) אך מכל מקום עדין היו שטופים בע"ז. וכשציוה הבורא "משכו וקחו לכם" זה היה כדרשת רז"ל "משכו ידיכם מעבודת כוכבים" הקושי היה להיפרד מהיצר של ע"ז

ואף שחז"ל בטלו את יצה"ר של ע"ז, היינו שהרגו את הרוחניות שבזה, ואת תוקף היצר לע"ז. וכידוע מדברי רבנו הגר"א בסדר עולם, כי עם

ביטול יצרא דעבודה זרה על ידי אנשי כנסת הגדולה אז בטלה הנבואה, כי הכל הוא "זה לעומת זה". וראו בגודל דעתם, שלתוקף הנסיון, אף שמפסידים את הנבואה אך צריך לבטל את יצרא דעבודה זרה. ומכל מקום אף שבטל היצר הקשה של ע"ז, עדין נשאר יצר שכוח, של להמשך אחר הרע.

אנו אומרים פעמים ביום, "השמרו לכם פן יפתה לבבכם" וברגע שיפתה אז מייד "ועבדתם אלוהים אחרים", שורש החטא זה אלוהים אחרים כפשוטו, ע"ז ממש. אך מה שנשאר לדורות, הוא כל התשוקות הרעות כל מה שאדם נמשך לזה, וביטול תורה כנגד כולם. וזה כל חיובינו בקריאת שמע בכל יום, להשריש בתוכנו, את קבלת עול מלכות שמים וקבלת עול מצוות לברוח מה"יפתה לבבכם, ומה "וסרתם"!

וזה מה שמונח במה שאמר רבן גמליאל לתלמידיו "איני שומע לכם לבטל עול מלכות שמים אפילו שעה אחת". אף שהיה פטור מק"ש. אצל רבן גמליאל במדרגתו העצומה, כשחי כל יום את הקבלת עול מלכות שמים וקבלת עול מצוות, הרגיש שאינו שייך בלי זה. בלי הקבלת עול תורה ומצוות של ק"ש.

ובזה יש גם לעורר אותנו, בשעה שקוראים קריאת שמע, צריך להרגיש את הקבלת עול. ואם אדם לא מרגישי הבדל אחרי זה, חסר לו במובן של "קבלת עול מלכות שמים ועול מצוות" ושל "השמרו לכם". אמנם אנו אומרים את זה לפי השגתנו, אך בכל זמן שקוראים ק"ש חובה שנרגיש שמשחו התחדש בקבלת עול.

ובזמן שאחרי יציאת מצרים, אחרי החסד הגדול והאור הגדול שקבלו כלל ישראל, אז יש יותר תביעה שנשיג על ידי עמל ויגיעה שלנו.

וזהו ביאור במה שאמרו חז"ל שבשעת קריעת ים סוף קטרגו המלאכים "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה" היה טענה על כלל ישראל. ומדוע זה מתחיל כעת? מדוע לא קטרגו בזמן של עשר המכות והניסים הגדולים ובזמן השיא של מכת בכורות?

אלא כמו שנתבאר: אז, בזמן הניסים הגדולים במצרים ומייד שיצאו אז היה הכל במציאות של חסד גמור והכל נשתתק, לא היה שום קטרוג. וכשהגיע הזמן שתובעים מכלל ישראל להשיג מכוחם, הרי זה זמן של דין ויש מציאות של קטרוג. ובאותו זמן, עדין הייתה בליבם מציאות של משיכה אחרי יצרא דעבודה זרה.

ואיתא ברבינו הגר"א ז"ל בשיר השירים, שבשעה שאמר הקב"ה "אנכי ד'" נכנסו דברי תורה בליבם, ובשעה שאמר "לא יהיה לך" נעקר מתוכם יצר הרע של עבודה זרה. וממילא בזמן של קריעת ים סוף, כשהתחילו הימים של ההכנה, אז הייתה תביעה וקטרוג כלפי כלל ישראל, ולהגיע לקריעת ים סוף היה צריך מסירות נפש כנחשון שקפיץ למים. כי בזמן הזה הוא כבר מציאות של דין, ושל תביעה מהאדם להשיג בכוחו ובעמלו.

וכמו שביארנו, אף שבתחילת הימים, יש עדין איזו בחינה של חסד, אף כי לא כמו בתחילה ממש. אך יש מציאות של שערים פתוחים, עד זמן של פסח שני ל' יום אחרי החג, ועוד זמן שמובא שיש אחרי זה, אך בודאי ככל שמתקרב זמן מתן תורה, כאן כבר נדרש מאיתנו שנשיג בידינו ובעמלנו ממש.

וכידוע, יש מציאות של זמנים שמגיעה מידי שנה בשנה וכמו שהביאו בגמ' (שבת קכט:) על המקיז דם, "מעלי יומא דעצרתא סכנתא, דנפיק ביה זיקא ושמיה טבוח דאי לא קבלו ישראל תורה הוה טבח להו לבשרייהו ולדמייהו", כי גם הכוח הזה נשאר ופועל בעולם, וממילא יש מציאות של זמן שחוזר מידי שנה בשנה בימי הספירה, בו כל אחד נתבע להגיע ולהשיג בעבודתו שלו.

וכלפי בני התורה, יושבי בית המדרש. אצלם התביעה גדולה יותר.

ומרן הגרי"ז זיע"א התבטא פעם שעיקר מה שקורה ומתעכב וכו', תלוי בבני תורה. הם שישוברים ליד הגמרא, שקרובים לקב"ה יומם וליל. הם נתבעים יותר לפי דרגתם. כי ככל שאדם בדרגה גבוהה יותר כך התביעה עליו יותר בתוקף. הרי הוא קיים "טעמו וראו" טעמת טעם של רוחניות, ומדוע אתה מתרחק ועוזב. נתבע טעמו וראו למה אתה עוזב.

אני רגיל להזכיר את שכותב תמיד חוה"ל וכן ברבנו יונה, שלמדו את דברי הנביאים כנוגעים אליהם למעשה ממש. ובאמת זה המושג של נבואה. כי הנה אמרו חז"ל (מגילה יד.) "הרבה נביאים עמדו להם לישראל כפלים כיוצאי מצרים אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה ושלא הוצרכה לא נכתבה", ובזמן שלפני החורבן היו עוד ועוד נביאים ובכל יום נשלח נביא לישראל, ומה שנכתב הוא רק מה שנצרך לדורות.

וודאי שאין לפרש שדורות אחרים לא יכלו ללמוד כלל שום דבר מאותם נבואות שלא נכתבו, ובודאי הוא שאם שיחת חולין של תלמידים חכמים צריכה תלמוד הרי ש"דבר ד' יקום לעולם" ומכל נבואה שייך

ללמוד משהו, אלא מתבאר מחז"ל שאלו הנבואות שכן נכתבו הם הנבואות שכל עיקר הנבואה מיועדת לכלל הדורות, ואף שהנביא נשלח בפועל בזמן מסוים מכל מקום עצם הנבואה נאמרה מתחילה לדורות ולכל זמן וזמן.

כך גם היא הנבואה בירמיה כשהנביא צווח ותובע "מה מצאו אבותיכם בי עול כי רחקו מעלי" (ירמיה ב'), וביאר בחובת הלבבות שיש כאן תביעה לכל אדם שהשיג איזו מעלה ומדרגה ואחר כך ירד ממנה, כי הרי כל אדם שיש בו קצת בקשה והשתדלות, יש לו רגעים של עליה, וזהו שדורש הקב"ה מהאדם, אחרי שכבר השגת יותר, היית קרוב יותר כבר ראית שאתה מסוגל לזה, איך יכולת לחזור לאחור ולהתרחק?

וכתב הגר"א ז"ל בביאור הפסוק "אורח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה" (משלי טו כד) שלמה המלך כתב כאן את שני הקצוות, ומבאר הגר"א ז"ל שרק מלאכים הם "עומדים" "ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה". כי מלאכים עומדים כל אחד במקומו. כשהאדם לא עולה הוא יורד כי אדם אינו כמלאך, הוא יכול להיות יותר או ח"ו להפך... וכשאינו מוסיף תורה כשהוא לא במצב של "שמן על ראשך לא יחסר" הרי שהוא מתמעט והולך ואם לא יעלה למעלה ירד מטה מטה חס ושלום כי אי אפשר שיעמוד בדרגה אחת.

אם אברך מגיע למצב בו הוא מרגיש, שזהו! הוא כבר עשה שטייגען כמה שנים, עכשיו הוא רק צריך "לשמור על הקיים" הוא לא חושב על עוד להתעלות, הרי שזו ירידה גדולה!

אמנם מחד אדם צריך להיות בר דעת להכיר מה מצבו האמיתי, ומאידך במצבו שלו ליזכור שתמיד חייב להמשיך ולהמשיך, להתעלות

ולשרש את היצר מקרבו, תמיד לזכור את ההתחלה של "משכו וקחו לכם". כי אם לא מתאמץ להתחדש ולהתעלות, הרי אז יש מקום ליצר להכנס. וכדברי רש"י על הפסוק "נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים" (ירמיה ד') "הוּו למידין מעובד אדמה ואל תהי צעקתכם לפני מתוך הרשע כי אם מתוך תשובה שלא היו דומים לזורע בלא ניר והיא נהפכת לקוצים". ולבני תורה שיושבים בבית המדרש, הרבה יותר קל, יש להם את ה"תורתו אומנותו" ליישר את הלב. אך בלא זה, הקוצים אינם נשחתים מעצמם. ודואג ואחיתופל יוכיחו, אף שהיו במדרגה גבוהה ומיוחדים בתפילה כפי שאמרו חז"ל, אך עם כל מעלתם, נכנס בליבם רוח קנאה.

כל אחד, לפי מצבו, מחויב תמיד להיות על המשמר, לעקור מהלב את הקוצים, כל ה"פן יפתה" שיש כיום ה' ישמרנו. וכשאדם נמצא בבית המדרש, "אם פגע כך מנוול זה משכחו לבית המדרש", כאן יש לו יותר אפשרויות, מחד הוא נתבע יותר אך מאידך הוא מסוגל יותר להשחית את הקוצים.

אדם שיושב בבית המדרש, יותר מחויב לזכור תמיד לפני מי אתה עמל, בלי להסיח דעת, וזו גם היתה חלק מהתביעה ב"שלא ברכו בתורה תחילה".

היצר לא נח לרגע, ובחזה"ל מאריך לתאר את מלחמת היצר, שכל דבר קטן כדאי לו ומאידך אין הוא משביע את עצמו בדבר גדול, וכשאדם אינו מסיח דעת, הרי ש"הבא לטהר מסייען אותו" ואז הוא מרגיש את השמחה הגדולה והאמיתית.

ידועים הם דברי המגיד משנה על הרמב"ם בסוף הלכות לולב, "כל המונע עצמו משמחה זו ראוי להיפרע ממנו שנאמר תחת אשר

לא עבדת את ד' אלוֹקִיךָ בשמחה". ומבאר המ"מ שלא שייך שמחה אמיתית בדברים אחרים שסופם כלים וחולפים, הדברים הם רק לפי שעה ולפי דמיון, ושונה מים מלוחים כלשון הגר"א באגרתו. והנפש לא תמלא, רק כשאדם עושה את התכלית שלשם כך נברא, כשעושה את רצון קונו ומרגיש בנפשו בלימוד התורה וקיום המצוות שלשם כך נוצרת, אז שייך שיגיע לשמחה האמיתית ממש, שמחה נצחית. אז יש את ה"משיבת נפש" שבאה לו עם תורת ד', ובלא זה הנפש תהא מבולבלת, ובלא זה הוא פתי, וכל הדברים שהם להפך ממי ששמח בדבר האמיתי בשמחה הנצחית.

"אין לנו שיעור רק התורה הזאת" זה מה שנשאר לנו, למרות שחסר לנו את בית המקדש והמשכן, וכשאלה חסרים הרי הכל פגום, וכמו שמבאר אדונינו הגר"א זל על הפסוק "כי מציון תצא תורה ודבר ד' מירושלים" שבזמן הבית הייתה סיעתא דשמיא מיוחדת לתורה, והפרוש של "מלכה ושריה בגוים אין תורה" הוא שאחרי החורבן נתרופפו עמודי התורה, ומכל מקום הדבר היחידי שנשאר הוא "אין לנו שיעור רק התורה הזאת" הפוך בה הפוך בה דכולה בה ובלי זה הנפש לא תמלא, וזה הדבר היחידי שיעזור לגרש את החושך.

אותה טהרת הלב, מגיעה רק על ידי התורה עצמה, כי "הלא כה דברי כאש" וידועים דברי הרמח"ל ז"ל "כי הבורא יתברך שמו שברא יצר הרע באדם, הוא שברא התבלין לו, וכמו שאמרו חז"ל, בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, והנה פשוט שאם הבורא לא ברא למכה אלא רפואה זו אי אפשר שירפא בשום פנים... בלתי זאת הרפואה".

רבינו הגר"א ז"ל, באדרת אליהו מבאר על מה שאמרו בגמ' על לשון הפסוק "וייצר" שני יצרים ברא הקדוש ברוך הוא, אחד יצר טוב ואחד יצר רע. ואמרו חז"ל עה"פ "להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא" שעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשרה עולמות. ומבאר הגר"א ז"ל שהוא מדוקדק באותיותיו שי"ן שלוש מאות ויו"ד עשרה כי השלוש מאות עולמות הם על שבירת יצה"ר, ועשר הם על העשה טוב. כי עיקר העבודה הוא לשבור את הרע ובזה כמעט כל השכר, ורק בסוף יש מעט דרגות בעשה טוב..

הקב"ה ליבן של ישראל, ואת הלב צריך לשמור בקדושה ובטהרה, להכין מקום לד', "עד אמצא מקום לד'". ואמרו חז"ל לב טהור מכלל דאיכא טמא.

האלוקים עשה את האדם ישר, נאמר על האדם הגדול בענקים שלא היה כמותו. והוא ביקש חשבונות רבים, זה היה הקלקול הראשון, אף שהיה כוונתו לשם שמים מכל מקום היה כאן "חשבונות" שלא כרצון הקב"ה. ועדין נשארה התביעה על כל אחד ואחד, לישר את הלבבות ולישר עקמומיות שבלב. ואף שעמוק הלב ומי ידענו, אך אדם יודע בעצמו מרת נפשו וכשמשתדל לסלק הרע מתוכו, ולהכין מקום לד', אז יש לו סיעתא דשמיא.

וביושביו בית המדרש, שיושבים בבית ד', יש את הכוח על ידי לימוד התורה, לעשות את זה. על ידי שחיים את זה, שיודעים שזו תורת ד', שעשו עיו של הקב"ה, ולזכור ולחיות את המציאות של האושר הגדול ביותר, ששולחנך גדול משולחנם. לא לומדים בשביל להשיג או להגיע לצורך תפקיד וכדו', הלימוד עצמו הוא האושר הגדול ביותר.

אם מזכירים את מי שעל שמו נקראים הכוללים זצ"ל, שמעו ממנו הרבה על תורה, והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני, ופה מתאספים כדי לרענן, וכדי שיהיה "וחי בהם". שיהיה אדם בר דעת, וכל אחד מחויב בזה לחיות ולהרגיש. ולהגיע למעשה.

דעת פירושו "דעת חדרים מלאו" [משלי כד ד] וכביאור הגר"א ז"ל שהשכל יתפשט בחדרי הלב ויגיע למעשה. לא ידיעה בראש, דעה חסרת מה קנית, אומרים למי שקנה דעת. אדם נמדד בזה עד כמה שהוא חי את זה בפועל.

עם ישראל, אותו עם שעבר רדיפות ושמדות, הוא הנקרא "עם מדושני עונג". יש לנו יש תורה ומצוות להתענג בהם, תורה, שבת ותפילה ואין לך אושר גדול מזה. כשאדם חי את הדברים ומיישם למעשה אין מאושר ממנו.

חז"ל אומרים שעם הארץ "אימת שבת עליו", הוא חושש מאיסור סקילה. עם הארץ פירושו אדם כשר, שהרי רוב עמי הארץ מעשרין. רק הוא טרוד כל העת בשדה, ובלשון הגמרא איזהו ע"ה שאין לו ציצית בבגדו, מרוב שטרוד בשדהו. וכשמגיע שבת הוא מסתפק באימת שבת עליו, שירא מאיסור חמור. אך מי שנמצא ליד הגמרא, ולענין זה ודאי נחשבים כתלמידי חכמים, צריך לזכור להיות "כל מקדש שביעי כראוי לו" כל אחד לפי דרגתו, להיות את השבת "טועמיה חיים זכו" להרגיש ולחיות את השבת, את תפילות השבת.

ומבואר ברבינו הגר"א ז"ל שכל מה שפועלת ומשפיעה התפילה ביום חול בשבת זה נעשה מעצמו ובשבת התפילה היא מתחילה

ממקום עוד יותר גבוה. וכשאדם עומד בשבת בתפילה, יתבע מעצמו איך הוא נכנס לזה, לא בהרגל לא בעייפות אלא בכל לב, כשהוא "טועמיה" כראוי לו לפי מעלתו.

אמרו חז"ל "כרום זולות לבני אדם" אלו דברים העומדים ברומו של עולם ובנ"א מזלזלים בהם, ואני רגיל לומר שפשוט הוא שלא מדובר במי שלא מתפלל כראוי לזה לא צריכים את דוד המלך הוא בעל התפילה "אני תפילה", לא צריכים רוח הקודש בשביל להגיד שזה נקרא מזלזלים, אלא גם מי שכבר מתפלל כמו שצריך, מי שנמצא במצב שהוא עומד לפני ד', עדין לגדל רום מעלת התפילה שהיא דבר העומד ברומו של עולם עדין נקראים "מזלזלין בהם", כי הדרישה היא להתפלל כל יום עם טעם חדש בתפילה

בלימוד התורה שייך "חזרה", יש בקשה שתרגילינו בתורתך, (אף שיש מאידך בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, יש גם מזה וגם מזה) אך בתפילה לא שייך חזרה, אם הוא רק חוזר על מה שהתפלל אתמול אין לזה שום טעם של אבק תפילה... אין בזה אשפוך נפשי לפני ד'. ואף שתורה היא בדרגה יותר גבוהה. הרי אדם שהתעלף לא יתנו לו כדי להקיצו משנתו מזון משובח, זה לא יוסיף לו בריאות. רק צריך קודם להקיצו משנתו ולעורר אותו. וזוהי התפילה שמחיה ומעוררת וכמזון לנפש.

ובזה צריך שיהיו כל פעם כחדשים. יש לשון בירושלמי בברכות "שלא תהא תפילה דומה לחברתה" כל פעם להיות במציאות שכאילו לא התפלל מעולם, לשים את כל החושים בעיון ובישוב הדעת, זה הנועם האמיתי, ואדם צריך להכיר בעצמו שהוא שייך לזה.

והזכרנו את שהיה אומר מרנא החזון איש זיע"א שאמר על עצמו שמתייגע בתפילה לא פחות מהיגיעה הסוגיות הקשות. ובעינינו ראינו איך שבכל תפילה היה נופל אחריה על הכסא באין אונים אחרי שהוציא תמצית כוחות נפשו.

כשאדם לא מסתפק במועט, אלא חי את הדברים. תובעים מכל אחד "ובחרת בחיים" ברור לך מנה יפה, לא להסתפק בפירורי חיים, לא להסתפק בשבת של פחד מסקילה בלבד, לטעום את קדושת השבת, לחיות את התפילה. וברור הוא שאם משקיע בתפילה, גם בזה שייך שיעשה "שטייגען".

כאשר מדברים לפני בני תורה, צריכים תמיד לזכור לתבוע מעמינו לזכור מה הטרדה האמיתית, לא לשכוח את עיקר העיקרים.

אני רגיל להזכיר מה שכתב הגר"א בשיר השירים. כאשר מבאר את מה שקרה בימים הללו של קבלת התורה. באותו דור נורא, דור דעה. ואיתא בזוה"ק שלא יהיה דור שכזה עד דאתי מלכא משיחא. ולפי דרגתם היו נתבעים בדקות על כל דבר.

ומפורש שבמציאות הנוראה של מעמד הר סיני, שהיה כעין עולם הבא, לא רק מרע"ה צווה "עמוד פה" אלא כל אחד ואחד יכל להתקרב להר סיני רק לפי מדרגתו, ואחריה היה כעין נכווה מחופתו של חברו. כאן בעוה"ז החושך יכסה, לא ניתן לראות אך לעתיד לבוא יש "ושבתם וראיתם". מי שכבר התעייף משהו. כבר לא יכל לגשת יותר. וזהו מצב שמוטל עלינו לזכור תמיד. "השמר לך פן תשכח" הוא קאי גם על זה. לדעת מה מפסיד כשהוא נשאר מאחור, כשלא מחיה את עצמו עוד ועוד.

המשנ"ב מביא את המג"א לזכור בכל יום בשעה שאומרים "וקרבתנו מלכינו", לזכור את מעמד הר סיני. לחיות את הדברים ולדעת איך הם שייכים לכל אחד לפי מצבו הרוחני ומדרגתו. הקב"ה רוצה שאנחנו נגביה את עצמינו, שכל אחד יגיע להשגות.

ומבאר הגר"א זיע"א, שבתחילה היו כל העשר דיברות בדיבור אחד. וכלל ישראל לא השיגו בזה ופרחה נשמתם, ורק מרע"ה שמע ואחר כך חזרו לחיים בטל של תחיה. ואחר כך החל לפרט, וגם אז אנוכי ולא יהיה לך בדיבור אחד נאמרו. מייד פחדו ממה שקרה ואמרו "דבר אתה עמנו ונשמעה" ואז אמרו "דבר את".

ואמרו חז"ל שמרע"ה תש כוחו כנקבה. מרע"ה רעיא מהימנא הוא תש כוחו כנקבה הוא רצה שכל ישראל יהיו יותר במדרגה גבוהה. ובמדרגתם הגבוהה, היה בזה ירידה. וזו היתה תחילת הפורענות שאחריה מייד "ויסעו מהר ד' ופרשה של פורעניות", וכתב הגר"א ז"ל שכשאמרו "דבר אתה" חזר יצר הרע לליבם.

ומבאר הגר"א ז"ל על דברי ישעיה בזמן החורבן, בעת החורבן הנורא כאשר הוא מעורר ותובע "נזורו אחור". הנביא תובע על שורש החטא ומה הוא "נזורו אחור", בעת מתן תורה, בשעה שאמרו דבר אתה עמנו, אז נזורו אחור. כאשר כלל ישראל הגיעו לדרגה ששומעים הקב"ה בעצמו, ובאותה עת, ביקשו לירד מהמדרגה הגבוהה ואמרו "דבר אתה עמנו", וכמו שביארנו ידוע האדם הוא תמיד במצב של "למען סור משאול מטה" ואינו עומד, אלא או עולה או ח"ו שאול מטה, וכשירדו, כשלא רצו למעלתם לשמוע דבר ד', שם נכנס יצרא דע"ז, שם מונח שורש החטאים הגדולים.

וזוה מקור לדברי חוה"ל, שמעורר על מלחמת היצר, כי היצר אורב לכל מקום שיש חלל פנוי, אין שטח הפקר. או שמלא במקום לד', או ח"ו מקום ליצר. אם מתחיל הנהגה טובה, לא לעזוב לא לסגת. אלא אדם תמיד נתבע לעלות עוד ועוד. בשמחת הלב.

התקבצו כאן מקום של לומדי התורה. ואשרי העושים והמעשים, רק נעורר את עצמינו תמיד לחיות את הדברים הגדולים. לא להגרר ח"ו לקרירות או לרפיון. שכל אחד יזכור בנפשו, שכאן, בבית המדרש כאן מונח הכל. כל קרירות וכל ויתור משאיר מקום ליצר להכנס וללכת אחרי דברים אחרים.

רק שנוכח להתעצם בתורה בשמחה בגבורה, להיות מאושרים שזכינו לבוא לבית המדרש, לא בישנוניות, אלא בשמחה אמיתית. לזכור תמיד ששלך גדול משלהם, אדם שישוב ליד הסוגיה. ולומד על מנת לעשות הוא במנוחת הנפש ובישוב הדעת הכי גדולים שבעולם, הוא שזוכה לכתר תורה שעולה על גביהן.

נקיים למעשה את זכירת מעמד הר סיני, בבין אדם למקום ובין אדם לחבירו. ובכל הדברים הגדולים שיש לנו. אשרינו מה טוב חלקינו.

שיהיו הדברים חיים וקיימים ושמחים כנתינתם מסיני, ובזכות לימוד התורה שבע"פ נגאלין ישראל. ו"לא כרת הקב"ה ברית אלא על תורה שבעל פה" זה תכלית כל האדם בעולמו, ונוכח שבמהרה יתגלה כבוד מלכותו עלינו במהרה בימינו אמן ואמן.

במקבלי מתן נחליאל

שיחת חיזוק שנמסדה על ידי מרן ראש הישיבה רבינו הגדול זצוק"ל
בביהכנ"ס היכל יוסף שלום - בית שמש ב"ה אייר תשע"ז

חבר אני לכל אשר יראוך

"חבר אני לכל אשר יראוך", חבר אני לציבור קדוש של בני התורה, שמחזיקים בקרנות המזבח, שממשיכים בדרך ישראל סבא ולא מחפשים דרך אחרת, לא מחפשים לומר שהזמנים הם זמנים אחרים וש"נשתנו העיתים", וכפי שאמר רבינו החת"ס זל"ה, שיש הרבה שמות לשטן, אך בדור האחרון, הנסיון הכי גדול, הוא 'נייע צייטן' שכביכול יש זמנים חדשים, נשתנו העתים, כביכול דברים משתנים ח"ו, וזה הוא היצר הרע הגדול של דור האחרון... אני מרגיש זכות להתחבר לציבור כזה שרוצים, שמבקשים ואינני יכול לסרב, ואיני אלא כאחד מבני החבורה.

זמני ההכנה לקבלת התורה

אנחנו נמצאים לקראת הסוף של הימים הגדולים של 'שבע שבתות', ויש לשון בחז"ל שכל שבע יש בו בחינת שבת, שבת שהוא היום המקודש ביותר, וכלשון הגר"א באגרתו שהוא "קודש קדשים".

אנו נמצאים בימים של ההכנה לקבלת התורה, ובקבלת התורה, מונח כל התכלית של יציאת מצרים, שהיא שורש כל הגאולות, וכל הגאולה היתה "למען תעבדון את האלוקים על החר הזה", קבלת התורה זה

הגאולה הזמן של קבלת התורה "היום הזה נהיית לעם", כשאז זה נקרא שהם "יצאו ממצרים". וכלשון הרמב"ן בהקדמת ספר שמות, "כי ירידתם שם הוא ראשית הגלות מאז הוחל, והנה הגלות איננו נשלם עד יום שובם אל מקומם ואל מעלת אבותם ישובו. וכשיצאו ממצרים, אף על פי שיצאו מבית עבדים, עדיין יחשבו גולים, כי היו בארץ לא להם, נבוכים במדבר. וכשבאו אל הר סיני ועשו המשכן ושב הקב"ה והשרה שכינתו ביניהם, אז שבו אל מעלות אבותם שהיה סוד א-לוה עלי אהליהם והם הם המרכבה, ואז נחשבו גאולים".

ובעת אלו הימים שבהם סופרים ומצפים, ימי ההכנה לקבלת התורה, זמן הבריאה של כלל ישראל, וידוע מחז"ל ומחמדרשים וזוהר שאלו הם ימי הבנין, יציאת מצרים זו הלידה, כל זמני התשובה מבואר בדברי חז"ל שזה קובע לכל השנה. כמו שיש זמן של 'בהיותו קרוב' עשרה ימים בין ר"ה ליו"כ, שם זה בגלוי, ד' במשפט יעמיד ארץ, מבאר הגר"א, שאלו הם ימים של בריאת העולם, זה זמן שהקב"ה מחדש בורא את העולם, בשעה שמפרקים דבר ובונים זה זמן של לתקן. כשיש קלקולים זה יותר קשה, לכן הזמן של בריאת האדם 'זה היום תחילת מעשיך', זהו זמן שמסוגל לאין ערוך, ובגמרא ביבמות אמרו שאחר זמן זה אפילו הביא כל אילי נביות שבעולם אינו מועיל לו, וכך גם נקבע זמן של ספירת העומר, גם קבעו שזה בגדר מעוות לא יוכל לתקון, זה זמן הבנין של כלל ישראל, (אבל זה אינו בגלוי כ"כ כמו ימי התשובה של ריש שתא אלא בהסתר)

פרשת התוכחה מאהבת ישראל

סיימנו עכשיו את פרשת התוכחה בספר ויקרא, ובזה הקב"ה מדבק אותנו וכלשון חז"ל שאנו חבוקים ודבוקים בקב"ה, והקשר הגדול

בא ע"י התוכחה, הברכות באות בקצרה וכוללות הכל, אך העונשים הנוראים שבתוכחה, מגיעים מאהבת ד' לעמו ישראל, כי את אשר יאהב ד' יוכיח, ואין מטרת העונשים ענין הנקמה ח"ו אלא לטובת ישראל, ובעין המשל ברופא שבדאגתו לחולה הוא דואג לעקור כל חולי שהוא וכל סכנה, כך גם מצינו בנביאים שהם אוהבי ישראל הכי גדולים, ורבות מהנבואות הם הוכחות ועונשים לכלל ישראל ורק מיעוטם הוא שבח.

ובמדרש האריכו חז"ל על השבחים שנאמרו בנבואת בלעם, כי רק בנבואת בלעם מצינו את כל השבחים והמעלות של כלל ישראל, ומתוך השבחים הגיעו לגבהות הלב, 'לא ראה עמל ביעקב'. וחז"ל מגלים שאז גבה ליבם, ועל ידי זה בא החטא הנורא שעד היום נמשך החטא הזה, שפרצו גדרו של עולם וחטאו בבעל פעור, "והרג כ"ד אלף מישראל", כי אף שבבלעם עמד וברכם בדבר האמיתי, של "לא הביט אוון ביעקב" (במדבר כ"ג כ"א), הרי שמברכתו זו "מרשעים יצא רשע", וחז"ל הקדושים מגלים מה קרה אחר כך - 'מברך רעהו בקול גדול קללה יחשב' בבלעם נאמר' (תנחומא בלק), ומלבד מה שהכשיל את עם ישראל בפועל, הרי שמכח ברכתו על ידי ששמעו ברכתו, גבה ליבם (ילקוט במדבר רמז תשע"א). וכל המכשול הנורא של עוון פעור, אשר לולא שפנחס מסר נפשו היו ח"ו כלים, הכל צמח מ"ברכתו" של אותו רשע, שלא גרעה מהעצה המטומאת שלו, וזה על ידי שגבה ליבם מברכתו.

ולעומת זאת דווקא מתוך התוכחות של נביאי ישראל, מהם חזרו למוטב. זה היה מה'אהבת ישראל' של בלעם, ועל זה אמרו 'גדולה קללה של אחיה השילוני מברכה של בלעם'. כי חכמי ישראל האמיתיים עמדו בפרץ כשהייתה סכנה לכלל, וחז"ל ממשילים בזה לרופא

הטוב 'שאמר לחולה כך וכך מאכל יאכל וכך וכך לא יאכל, ואמר, לזה שהוא לחיים, אמרתי לו זה אכול וזה לא תאכל' (תנחומא שמיני ו'). כי הרופא האמיתי, החכם, מזהיר אל תאכל. עומדים בפרץ מוכיחים ותובעים, וכן הוא בזה בגלל הטעות הזו הנפוצה, לכן חז"ל שהם אוהבי ישראל הגדולים קובעים לשון קללה - 'כל האומר הקב"ה ותרן יוותרו חייו', ואילו הרופא אליל אומר תאכל הכל אני ארפא אותך... כי מי שאוהב הוא דורש, מפחד ומזהיר, "אשרי אדם מפחד תמיד", וחכמי ישראל באהבתם, עומדים להוכיח ולתבוע.

עמלים בתורה

ופרשת התוכחה מתחילה ב"אם בחוקותי תלכו", ואני רגיל לומר במה שהקשו המפרשים על דרשת חז"ל "אם בחוקותי תלכו", שתהיו עמלים בתורה' (רש"י ויקרא כ"ו ג' ע"פ ספרא בחוקותי א'), ומקשים היכן רמוז בפסוק הענין של ה'עמל'. אך בפשיטות הדבר הוא, שדרשת חז"ל באה לרבות, אחרי שיש 'מצוות' הרי ש"חוקותי" זה לימוד התורה, וזה הוא הריבוי, אך ה'עמל' בתורה, לזה לא צריך רמז בלשון הכתוב, כי תורה נקנית רק עם עמל, ואם מרבים מהכתוב תורה, הרי שזה עמל התורה [ובפרט התורה שבעל פה], כי אין מציאות של תורה בלי עמל. ידוע הוא לשון חז"ל במדרש תנחומא בפרשת נח, שמאריכים שם כמה דפין, על גדול מעלת עסק התורה שבעל פה, שעל זה בעיקר יש כריתת ברית עם ישראל, כמה אדם מחוייב להיות עמל, להדיר שינה מעיניו, וזו הכוונה שהוא "ממית עצמו" באהלה של תורה, תורה זה עמילות, בלי עמל אין שום מציאות של תורה, לא יגעת ומצאת אל תאמין, זה הפשט הפשוט כאן בפסוק.

ומשמע בהרבה ראשונים שה"עמל" הוא לא רק להבין שמעתא, מה שנקרא היום עמל בלהבין את עומק הסוגיות שבודאי זה נקרא עמל, אך משמע ש'עמלים' נקרא הגם עצם החזרה, שהרי אדם בטבעו אוהב ללמוד חדשות, וכאשר הוא צריך לחזור אותו דבר הרבה פעמים שיהיה שגור, בפרט אז כשזה היה תורה שבע"פ, ממש בע"פ, אז הוא עמל לשנן את דברי התורה, מציאות כזאת שהוא חוזר שוב ושוב זה זה מיגע את האדם, וזה היה עיקר גדול וחשוב בעמל התורה, וב"ה שהיום התחזק העיון ויש גם את העמל בעיון, דור דור ודורשיו...

הימים נזכרים ונעשים

אנו מתקרבים לימים הגדולים של הזמן של מעמד הר סיני, המעמד הנורא, שעליו אומר הגר"א שאז נתקיימה בשלימות המשנה "יפה שעה אחת בתורה ומע"ט מכל חיי העולם הבא", ולשון 'יפה שעה אחת' משמע שכל שעה יכול להיות אבל אנחנו בעוונותינו...

ובידוע 'הימים האלה נזכרים ונעשים', אין זה ח"ו רק היסטוריה רק אזכרה לתאריך ח"ו, דברי הימים זה 'למלכי פרס'... התורה היא תורת חיים, תורה היא נצחית, 'כי קרוב אליך הדבר מאד' זה נוגע לכלל הזמנים המקודשים.

הדברים תמיד מתחדשים, כי הקב"ה מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, כמו שיסדו אנשי כנסת הגדולה, כאמור לעושה אורים גדולים כי לעולם חסדו ובס' נפש החיים הק' בתחילת הספר, מבאר משום שלא אמר "עשה" אלא עושה ע"ש, ומקשים העולם, דהרי נאמר גם למכה מצרים, והפשט דזה נלמד מהחמשך כי לעולם חסדו, כי זה מובן יותר

במה שאמרו למכה מצרים, ויוצא ישראל וכו' לגזור ים סוף וכו', היינו שהחסד מתחדש בכל הדורות על כל צרה שלא תבוא, 'כי לעולם חסדו', אבל תליית המאורות היה בראשית הבריאה, ולא היה שייך כל כך כי לעולם חסדו, כי זה רק המשך וקיום החסד הראשון, וזה שאמרו שהקב"ה מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, ולכן נאמר גם לעושה אורים גדולים, כי לעולם חסדו שגם זה מתחדש בכל יום תמיד, וכן כל כוחות הבריאה, וזהו כי באמת הכל מתחדש בכל הגילויים כל שבת קודש,

והלשון באדרת אליהו כי בלשון הכתוב נאמר 'ויכל' ו'ישבות' בלשון הווה, כי זה מתקיים באיזו בחינה בכל זמן, ובאיזו בחינה, כי אף שאין לנו השגה בעצמותו ית"ש... אבל יש איזו בחינה בימי המעשה שהקב"ה גם מקיים וישבות כל שבת ושבת יש מעין 'כי בו שבת' של הבריאה הראשונה.

השבת במיוחד היא יומו של הקב"ה, "ויכל וגו' וישבות ביום השביעי וגו' ויברך וגו' ויקדש אותו", "ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו וכו'", מתחילת הבריאה, ייחודו של היום השביעי משתייך כביכול בכל מהותו וענינו להקב"ה בורא הכל, "כי בו שבת כו'", "ימים יוצרו ולו אחד בהם", ברא הקב"ה ימים וברר לו אחד מהם, אמר ר' לוי זה יום השבת, הקב"ה השאיר בבריאה מציאות שהיה מוכרח להיות יום אחד בתוך ההסתר הנורא של העולמות, שהרי גם העולם הכי גבוה זה גם נקרא עולם מלשון העלם, עד למציאות של העולם החשוך הזה, וגם כאן היה מוכרח להיות בבריאה יום מיוחד, שיהיה תחילה למקראי הוא כלשון הזהוה"ק 'ומא דנשמתא', שבת קודש קדשים.

לקבל בלי גבול

ובזה יש גם התעוררות גדולה שהרי כל שבת אפשר לקבל בלי גבול בלי גבול, ואני רגיל לחזור על דברי הגר"א ז"ל (ביאור לתיקון"ז ל"ו ע"ב ד"ה ואיהי תוספת) על דברי הגמרא בביצה - 'כל מזונותיו של אדם קצובין מר"ה לר"ה חוץ מהוצאות שבת ויו"ט', שעיקר הכוונה על השפעת ברוחניות. ובר"ה נידון כמה סייעתא דשמיא יקבל בשנה הבאה, ולשון הגר"א שם שזה גם כפשוטו - בגשמיות, אבל עיקר הכוונה במה שאמרו כל מזונותיו של אדם וכו' היינו עד כמה ראוי האדם לקבל חיזוק כוחות הנפש וסייעתא דשמיא להתעלות ולהתגבר בחיי הנצח הרוחניים, ביום השבת, שהוא יומו של הקב"ה, והכל חוזר לשורשים, וזה חוץ מהחשבון, היינו שעיקר הכונה זה על הרוחניות, שהרי בר"ה נידון האדם (כמו שמרחיב בדרשת מהר"ח) כמה מגיע לו שיהיה לו ברוחניות וכמה ח"ו להיפך.. אך שבת ויו"ט זה מחוץ לחשבון, שבת הוא יומו של הקב"ה, ויו"ט נמשך משבת (ויו"ט אקרי שבת 'ממחרת השבת') ובזה אפשר להשיג בלי גבול.

אך יש בזה את הכלל של קדושת ערב שבת, שאמרו - 'מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת', ומובא במשנה ברורה (סי' ר"נ סק"ג) מה לעשות תשובה ולהתוודות בערב שבת, לא "ליפול" לתוך השבת, ואפשר לקבל ע"י שבת בלי גבול. אני מוכיח בשער אלא אני אומר רק כאחד מבני החבורה, לזכור שלא יהיה עיקר השבת ביטול תורה ולא לפנייה ואחריה... ההכנה לקבלת התורה התחילה ביו"ט הראשון, חג הפסח אז התחיל היו"ט ונמשך עד שבועות, ומודגש ענין הספירה "ממחרת השבת", כי אז התחיל השפעת משבת שנמשכו ליו"ט, ויש שבעה שבועות שהם זמן מיוחד.

וכשמגיע היום הזה מתחדשת וחוזרת המציאות כמו בזמן מתן תורה, וכפי שכתב הגר"א בשיר השירים. כאשר מבאר את מה שקרה בימים הללו של קבלת התורה. ומפורש שבמציאות הנוראה של מעמד הר סיני, שהיה כעין עולם הבא, לא רק מרע"ה צווה "עמוד פה" אלא כל אחד ואחד יכול להתקרב להר סיני רק לפי מדרגתו, הזקנים עד מקומם, וכל אחד מכלל ישראל לא יכל לזוז ממקומו, והיה יכול להגיע עד כמה שהיה ראוי, ואחריה היה כעין נכוה מחופתו של חבירו.

והאר"י בזה ב'הפלאה', בהקדמה (הקדמת הפלאה עמ"ס כתובות אות ו'), כי אף שבתורה מפורש בהדיא, שבעת מתן תורה היו משה ואהרן והזקנים כל אחד במקומו, הרי שכל אחד מישראל גם יכול היה להתקרב רק כפי הכנתו, 'שמשה רבינו ע"ה בחכמתו העליונה שהיה יודע רוחו של כל אחד היה מעמיד את כל איש ואיש לפי עוצם כח שכלו והשגתו שיכול להתקרב להשי"ת יותר, ואם היו מתקרבים יותר לא היו יכולים לסבול יתרון האור... והיה חשש פן יפרץ בם ח"ו...' אם אדם מתבונן ומכין עצמו, אז הוא יכול להשיג יותר, אך כפי שאומרים חכמי המוסר, ההרגל אוכל כל חלקה טובה, וכשלא מתבוננים מאבדים חס ושלום את מה שאפשר להשיג, ולהרוס את המעמד הר סיני...

כאן בעוה"ז החושך יכסה ארץ, ולא רק כמו המציאות שיש היום ש'וימש חושך' ח"ו, אלא אפילו בזמנים הגדולים הרי שכאן בעולם הזה לא ניתן לראות, "אכן אתה קל מסתתר", אך לעתיד לבוא בעלמא דקשוט יש "ושבתם וראיתם". בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו, אחד שאחרי מאה פעמים מתעייף אף שמאה פעמים בודאי זו דרגה גדולה אבל הוא לא יכול לעמוד במקומו של חברו, ואם היתה מציאות של נכוה מחופתו בזמן מתן תורה, באותה שעה, בשעה שהיה גילוי נורא דור דעה של משה רבינו

ואחרון כ"ש היום שזה בהסתר ואנכי הסתר אסתיר, בשעה הכי קשה, בזמנים של הסתר בתוך הסתר אז פה ודאי מי שלא הכין לבו, ולא מכין לבו לא יוכל להשיג....

אני מתבייש לומר את הדברים אבל בקשו לדבר... וקשה לסרב... מי שלא הכין לבו אז או שהוא נמצא במצרים או באיזה מקום... ויש לשון ב"אגרת תימן" מהרמב"ם ומעין מה שכתב הרמב"ן ש'הגלות איננו נשלם עד יום שובם אל מקומם ואל מעלת אבותם ישובו' יש באגרת הרמב"ם, שכלל ישראל משיבים לאוה"ע, התוכלו להראות לי כמו מחולת המחנים (שיר השירים ד' א). 'כלומר, שהואמר תטעון כנגדם ואומרת להם הראוני כמו מעמד הר סיני...' ומפורש שעד כמה שהוא משתייך למעמד הר סיני ולקבלת התורה הוא משתייך לכללישראל, וכמה שלא....

שמעתי פעם מהרב דסלר ז"ל הוא היה אומר בשם השווער שלו ר' וועלועל מקלם, שמי שלא מרגיש את הנשמה יתירה' האט אים נישט' לא רק שהוא לא מרגיש אין לו את זה... נשמה מרגישים! את ה'נשמה יתירה' את ה'הנשמה שנתת בי' את ה'נשמת חיים', ומי שלא טרח בערב שבת, לא טרח לקבלת התורה, ודאי שהוא שומר לא לעבור ח"ו ולשבות ממלאכתו, אבל לזאת חיים ייחשב? פרפורי חיים בקושי... חיים נקרא כשזה 'חיים שיש בהם' חיים שיש בהם קבלת התורה ששל 'קול גדול ולא יסף', וזה דבר שייך בכל עת, אבל ודאי ובודאי ביום הגדול והקדוש של קבלת התורה.

שבועות ושבת

ויש ברבינו הגר"א ז"ל שמאריך, שבאיזה בחינה יש בזמן מתן תורתנו מעלה יתירה על ש"ק. אף שבודאי שבת הוא היום הכי מקודש

בשנה, ויש בזה דרגות בתוך השבת עצמה, והטור (או"ח סי' רצ"ב) מביא את זה, ששבת זה היום היחידי שכל תפילה אחרת מחברתה. כל המועדים מעריב מנחה ושחרית זה אותו דבר, חוץ ממוסף שזה דבר לעצמו, אך בש"ק כל תפילה היא אחרת, "אתה קידשת", "ישמח משה" ו"אתה אחד", כנגד שלוש שבתות, שבת של בריאת העולם זה הלילה, בבוקר זה כנגד שבת של מתן תורה, הכל מודים שבשבת ניתנה תורה לישראל, צריכים תורה, דור דעה, והקדוש ביותר זה יום שבת, אחר כך התפילה של מנחה זה כנגד שבת של לעתיד לבוא, יום שכולו שבת, לכן אומרים 'אתה אחד ושמך אחד', תמיד מטבע התפילה "ביום ההוא יהיה השם אחד", 'ושמו אחד' לא כמו העולם הזה, אך במנחה זה 'אתה אחד ושמך אחד', שבת של לעתיד לבוא, עליה אחר עליה, הטור מבאר וכתב האבודרהם שתפילות השבת מתחיל משבת בראשית, 'כי בו שבת' זה הליל שבת ובו יכולו' נעשה שותף במעשה בראשית.

(וגם) בזה יש דרגות עד כמה הוא נעשה שותף, עד כמה שמשתייך לשבת, ה'חפץ חיים' תמיד היה אומר 'כל מקדש שביעי כראוי לו' כל אחד כמה שהוא משתייך לשבת, חז"ל אומרים שעם הארץ "אימת שבת עליו", הוא חושש מאיסור סקילה. עם הארץ פירושו אדם כשר, שהרי רוב עמי הארץ מעשרין. רק הוא טרוד כל העת בשדה, ובלשון הגמרא איזהו ע"ה שאין לו ציצית בבגדו, מרוב שטרוד בשדהו. וכשמגיע שבת הוא מסתפק באימת שבת עליו, שירא מאיסור חמור. אך מי שנמצא ליד הגמרא, ולענן זה ודאי נחשבים כתלמידי חכמים, צריך לזכור להיות "כל מקדש שביעי כראוי לו" כל אחד לפי דרגתו, לחיות את השבת "טועמיה חיים זכו" להרגיש ולחיות את השבת, ומתן תורה היה רק בשבת והכל מודים שבשבת ניתנה תורה לישראל).

ובשבת הדרגה הגבוהה היא בזמן המנחה שאומרים 'אתה אחד ושמך אחד', זה מעין עולם הבא, ובחג השבועות אחרי כל ההכנה של הספירה מתן תורה, יש בחינה שכבר מייד יש את הדרגה הגבוהה הזו, ובודאי שגם בזה שייד לכל אחד עד כמה שהוא הכין לבו, לקבל מקדושת היום.

אורח חיים למעלה למשכיל

בשעת מתן תורה כשכלל ישראל פחדו ממה שקרה ואמרו "דבר אתה עמנו ונשמעה", "דבר את" - ואמרו חז"ל שמרע"ה תש כוחו כנקבה (עי' רש"י דברים ה' כ"ד). מרע"ה רעיא מהימנא הוא תש כוחו כנקבה, הוא רצה שכלל ישראל יהיו במדרגה גבוהה יותר, ובמדרגתם הגבוהה, היתה בזה ירידה. וזו היתה תחילת הפורענות שאחריה מיד "ויסעו מהר ד' ופרשה של פורעניות", וכתב הגר"א ז"ל שכשאמרו "דבר אתה" חזר יצר הרע לליבם.

ומבאר הגר"א ז"ל (פי' ישעיה א' ד') על דברי ישעיה בזמן החורבן, בעת החורבן הנורא כאשר הוא מעורר ותובע "נזורו אחור". הנביא תובע על שורש החטא, ומה הוא "נזורו אחור" - בעת מתן תורה, בשעה שאמרו "דבר אתה עמנו", אז "נזורו אחור". כאשר כלל ישראל הגיעו לדרגה ששומעים הקב"ה בעצמו, ובאותה עת ביקשו לרדת מהמדרגה הגבוהה ואמרו "דבר אתה עמנו".

כי כאשר שוכחים את רום המעלה, מגיעים עד לדברים החמורים ביותר, שזה יהרג ואל יעבור, אחר כך שואלים איך זה קרה... ובחז"ל זה לא מליצות כמו שרגילים לקרוא מפי סופרים, אלא כפשוטו, משה רבינו היה גיבור כמבואר בגמ', והותש כוחו ממש, ובהגר"א בשיר השירים הביא דברי חז"ל על הפסוק "ישקני מנשיקות פיהו" (שה"ש א', ב') - שבשעה

שכלל ישראל שמעו מפי הגבורה "אנוכי ד' אלוֹקִיד" נכנסו ד"ת בלבם כאש, זה התכלית של הלימוד שהתורה תהא בלב - רחמנא ליבא בעי, וכמו שאומר ר"ע (מו"ק כ"א ע"ב) שלא באו לכבודו אלא משום ש"תורת אלוֹקִיו בלבם". וכשאמר הקב"ה "לא יהיה לך אלוהים אחרים על פני", נעקר יצה"ר מלבם,

וזה דבר נורא שחזרו למצב של קודם חטא אדם הראשון, וכמו שהאריך לבאר ב'נפש החיים' (ש"א פ"ו בהגה"ה) שקודם החטא היצה"ר היה מבחוץ, והוצרך הנחש לבוא ולפתות, אך אחר החטא נתערב הכל רע בטוב, והיצה"ר נהיה חלק מן האדם, ונדמה לאדם שהוא עצמו רוצה ובאמת זה היצר וכו' ע"ש. וכאן נעקר יצה"ר מלבם וחזרו להיות כקודם החטא [ובהגר"א הלשון: 'כמעט בלפני החטא', משמע שעדיין לא היה זה ממש כלפני החטא]. ואולם כשאמרו ישראל "דבר אתה עמנו" חזר יצר הרע לתוכם, ובזה הפסידו כל מעלתם, כשאדם מפסיק את ההתעלות בהכרח שיפול, וכדברי הגר"א הידועים על הפסוק (משלי ט"ו, כ"ד) "אורח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה". עוד מבואר בהגר"א בישעיה (א', ד' נדפס מכת"י) שכשאמר ישעיה לישראל "ניאצו את קדוש ישראל נזורו אחור", הכוונה על מה שבמעמד הר סיני אמרו "דבר אתה עמנו ונשמעה", זהו "נזורו אחור", וישעיה אומר להם את זה בזמן החורבן, שמבואר בחז"ל שהיה כבר ג' עבירות חמורות, אך ישעיה מגלה שהשורש כבר מונח ב"נזורו אחור" שהיה במתן תורה, ו'סביביו נשערה מאד'

כי רחקו מעלי

אני רגיל להזכיר את שכותב תמיד חוה"ל וכן ברבנו יונה, שלמדו את דברי הנביאים כנוגעים אליהם למעשה ממש. ובאמת זה המושג של

נבואה. כי הנה אמרו חז"ל (מגילה יד.) "הרבה נביאים עמדו להם לישראל כפלים כיוצאי מצרים אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה ושלא הוצרכה לא נכתבה", ובזמן שלפני החורבן היו עוד ועוד נביאים ובכל יום נשלח נביא לישראל, ומה שנכתב הוא רק מה שנצרך לדורות.

ודאי שאין לפרש שדורות אחרים לא יכלו ללמוד כלל שום דבר מאותם נבואות שלא נכתבו, ובודאי הוא שאם שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה תלמוד הרי ש"דבר ד' יקום לעולם" ומכל נבואה שייך ללמוד משהו, אלא מתבאר מחז"ל שאלו הנבואות שכן נכתבו הם הנבואות שכל עיקר הנבואה מיועדת לכלל הדורות, ואף שהנביא נשלח בפועל בזמן מסוים, מכל מקום עצם הנבואה נאמרה מתחילה לדורות ולכל זמן וזמן.

כך גם היא הנבואה בירמיה כשהנביא צווח ותובע "מה מצאו אבותיכם בי עול כי רחקו מעלי", וביאר בחובת הלבבות שיש כאן תביעה לכל אדם שהשיג איזו מעלה ומדרגה ואחר כך ירד ממנה, כי הרי כל אדם שיש בו קצת בקשה והשתדלות, יש לו רגעים של עליה, וזהו שדורש הקב"ה מהאדם, אחרי שכבר השגת יותר, היית קרוב יותר כבר ראית שאתה מסוגל לזה, איך יכולת לחזור לאחור ולהתרחק?, על כך צווח הנביא (בקלם שאלו מאיפה יודעים שהוא צווח הם שמעו את הצווחה...

החובה בזמנים קשים

קשה להאריך יותר בפני ציבור... ציבור קדוש שכזה, והזכרנו בתחילה שאלוהם זמנים קשים אי אפשר להתעלם מזה זמן של 'ואנכי הסתר אסתיר' של 'רבים קמים עלינו' קשה תמיד להאריך, ויותר מזה יש ברבינו הגר"א דברים שהם מכבשוננו של עולם, שכבר בחטא של אדם הראשון

היה מעורב הנשמה של הערב רב, ואחר חטא העגל - שאין לך כל פקידה ופקידה שאין מזה, וכמו שאמרו על "וביום פקדי", אם כן אפשר לומר שאין לך חטא וגזירה שאין בו מהערב רב, וכל הגזירות הנוראות נמשכים מזה, ומלא בדרשות חז"ל שבאחרית הימים זה יהיה עיקר הגלות, וזה הדבר היסודי, וזה בשורש נפשנו, שבגלל שאנו לא הרחקנו אותם כמטחוי קשת, ורצינו להתחשב בהם, אז כנגד זה אנחנו התרחקנו כמטחוי קשת. והערב רב הם כל הצרות, חבל שמתחילים להבין את זה אבל הכינו אותנו...

ויש ברבינו הגאון דבר נורא, שמבואר, שיש שבעים אומות, אך עמלק הוא הרע שבכולם, וכנגדו כל המלחמה, ואין הכסא שלם עד שימחה שמו של עמלק, כי הוא הרע בעצם. כי עמלק לוחם נגד הרוחניות ונגד התורה הקדושה בלי שום סיבה וצורך, רק בדרך של לעקור על מנת לעקור. וממנו הגיעה המידה הזו של "אשר קרך" הקרירות והאדישות. הוא שנקרא בתורה "ולא ירא אלוקים", רבינו החפץ חיים, המאמין הגדול והנורא, שאין לנו השגה, אברהם אבינו נקרא ראש המאמינים אצלינו לפי דורותינו החפץ חיים הוא מושג של מי שחי את האמונה, . הוא פחד שמתפשט קרירות בעולם כל יום היה קורא את הבראשית ברא...

אין לנו שיוור אלא התורה הזאת לשמור ולעשות ולקיים, רק להתחבר ולהצטרף לציבור כזה ואיש לרעהו יאמר חזק, חיים הם למוציאיהם אחד צריך להוציא את הדברים מהפה, על אף שכולם יודעים אבל צריך להוציא את זה כמו שהרמח"ל מאריך בהקדמה שדוקא דברים הרוחניים לא נפעל מעצמו צריך להחיות את זה להחיות להחיות ...

'הפוך בה והפוך בה דכולה בה', מבאר הרמח"ל 'כגחלים ואש שהופכים בהם' כפשוטו, כמו 'חותה ומגיס בגחלים' שאז יוצא יותר אש, כך

בדברי תורה. ולהתעלם מכל זה, נחשב ממש 'מסירם מליבו', לקבל על עצמינו עול תורה, הקב"ה יזכינו לבוא לחג עם עול תורה באמת לא שאחרי שבועות נתעורר... עול תורה של לשמור ולקיים ולהתחזק.

לא מאסתי ולא געלתי

באחרית הימים ההסתר גדול, הקב"ה השאיר לנו את התורה הזאת, ובוזה מתקיימת היום ההבטחה של "לא מאסתי ולא געלתי", ואמרו חז"ל במדרש - 'וכי מה נשתיר להם שלא נגעלו ושלא נמאסו, והלא כל מתנות טובות שנתנו להם נטלו מהם, ואילולא ספר תורה שנשתיר להם לא היו משנים מאומות העולם כלום' (ספרא בחוקותי ב). כי מה יש לנו, בית המקדש אין לנו, נבואה אין לנו, מה יש לנו? יש לנו את התורה, מה שיש לנו זו 'התורה הזאת' שלא תהא מוחלפת.

טוב שמתחזקים ביחד העיקר לשמור, ולא לקטרג על אחרים אלא העיקר לשמור ולעשות כנתינתה מסיני ללא שום שינויים ח"ו... הדברים יהיו חיים וקיימים, ובוזה נזכה באמת לקבל את יום מתן תורה, ועל ידי שנמסור נפשנו על קיום התורה, ככל שתהיה בנו יותר אהבת תורה, כך תתעורר בנו הציפיה האמיתית לגאולה השלימה, מצפים ומחכים שתתגלה התורה במלואה, במציאות של "ישקני מנשיקות פיהו", ואז "ונגלה כבוד ד'", יתגלה הקב"ה ונשמע תורה מפיו. ללמוד על מנת לקיים בלי שום התרפות בלי שום קרירות ח"ו ובלי שום פשרות, וזה יקרב את את הגאולה השלימה שיתקיים במהרה ונגלה כבוד ד' ומלאה הארץ דעה את ד' במהרה בימינו אמן אמן.

(תשואות ח"ח לתלמידו חביבו של רבינו הגדול הרה"ג ר' בן ציון פנט שליט"א שעמל במסירות להבאת דברי רבינו הנ"ל זיע"א מבית המדרש "היכל יוסף שלום" בבית שמש לאור עולם)

שיחות ליל חג השבועות (מתוך דרכי שמואל על התורה)

שיחה א'

חג השבועות זמן מתן תורתנו, כתב רבינו הגר"א שחג השבועות הוא מרכז המועדים, שהוא באמצע, ולא רק שהוא באמצע הרגלים, אלא הוא ממש המרכז, הדבר העיקרי. ובחג השבועות העולמות מתעלים בבחינה מסוימת יותר מושבת קודש, שבשבת קודש מתעלים כל הזמן מדרגה לדרגה, וכמו שכתב הטור (אור"ח רצ"ב) שיש ג' שבתות, ובערבית כנגד שבת בראשית, ובשחרית כנגד שבת מתן תורה, ובמנחה כנגד שבת שלעתידי לבוא שאז הוא שיא ההשגה "ה' אחד ושמו אחד", ובשבועות העולמות מתעלים עוד יותר גבוה בלי הדרגה, וכל שכן יותר משאר ימים טובים.

ובכתוב במהר"ל ששבועות הוא רק יום אחד ואין חול המועד כשאר ימים טובים, שמשום שהוא נעלה מכל המועדים לא שייך להמשיך את קדושתו לימים שאחריו, ומסתמא יש בזה שייכות לעניין 'קוב"ה אורייתא וישראל חד הוא', וכעניין "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" (זכריה י"ד ט').

והטעם בכל זה בגלל ההכנה הגדולה שיש לחג השבועות, שהכל תלוי בהכנה של האדם ומי שטרח בערב שבת הוא יאכל בשבת (ע"ז ג' א') שכמה שהאדם יותר מכין את עצמו כך הוא יותר ראוי להשיג את גדולת הימים. וכמו שכתבו רבינו הגר"א וההפלאה (בהקדמה) שבמתן תורה מלבד משה ואהרן והזקנים שנתפרש שלכל אחד מהם היה מקום

לעצמו במעמד הר סיני, כך גם לכל אחד ואחד מבני ישראל היה מחיצה לעצמו והכל היה תלוי לפי הכנתו. ובשבועות שיש הכנה גדולה של מ"ט יום שהם שבעה שבועות, וכל שבוע מורכב משבעה ימים, וכמו שכתב המהר"ל ששבע זה מספר שלם, והם כנגד המידות "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה" (דברי הימים א, כ"ט י"א) ואין לנו השגה בדברים האלו אבל כך הם הדברים, ורק על ידי הכנה גדולה זו מגיעים לדרגה יותר גדולה משבת ואפילו ממנחה של שבת.

ולכן מתן תורה נקרא חג העצרת שעוצר בתוכו את כל הימים שלפניו ימי הספירה, וכמו שמיני עצרת שעוצר בתוכו את כל ימי חג הסוכות, וגם בשביעי של פסח יש קצת בחינה של עצרת. ואף שלשמיני עצרת יש גם הכנה גדולה, שהוא בא אחרי הימים הנוראים ואחרי ימי חג הסוכות, מכל מקום אין זה במישרים הכנה לשמיני עצרת, ודאי שאין שום דבר סתם והכל במכוון, אבל בשבועות כל מהות הימים הללו הם הכנה לחג השבועות, ולכן בשבועות מגיעים לדרגה יותר גבוהה משבת.

בתורה לא נתפרש ששבועות הוא יום מתן תורה, ורק אנשי כנסת הגדולה קבעו בתפילה 'זמן מתן תורתנו' שבאמת אין יום קבוע לקבלת התורה, ומהתורה חג השבועות זה הזמן שעם ישראל הגיעו על ידי עבודה לשיא מדרגתם וזה הזמן הראוי ממילא לקבל את התורה.

מעמד הר סיני היה מעמד נורא, ואומות העולם חשבו שחוזר להיות מבול "ה' למבול ישב" (תהלים כ"ט י') וכל העולם הזדעזע ממתן תורה. וכתוב בחז"ל שבאו ושאלו את בלעם, ואמר להם בלעם שזה לא מבול אלא "ה' עז לעמו יתן". ובמעמד הר סיני זכו עם ישראל לגילויים גדולים,

שהקב"ה ירד עליהם בכבודו ובעצמו, וכמו שכתוב בגמרא (סוטה ה.) "אני את דכא" שהקב"ה ירד על הר סיני ולא הגביהו להר סיני למעלה, שאם הקב"ה היה מעלה אותם למעלה אז אחר כך כשהיו יורדים היו מפסידים את מעלתם, ולכן הקב"ה ירד למטה בשביל שיהיה קיום לקדושה פה בעולם.

וכתב הגר"א שבשעת מתן תורה נתקיימה בעם ישראל דברי המשנה (אבות ד' י"ז) "פה שעה אחת של תשובה ומעשים טובים בעולם הזה יותר מכל חיי העולם הבא", עולם הבא ממש, שאפילו הנביאים לא ראו וכמו שכתוב (ישעיהו ס"ד ג') "עין לא ראתה אלוקים זולתך יעשה למחכה לו". וכיון שהיה מצב של עולם הבא, היה את המצב של 'כל אחד נכוה מחופתו של חבריו' (ב"ב עה.) האמור בגמרא על העולם הבא, שרק בעולם הזה הכל בהסתר פנים אבל לעתיד לבוא יהא מצב של "ושבתם וראיתם בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו" (מלאכי ג' י"ח) שם הכל בגלוי וניכר שכל מעט הכנה כבר נמצאים בדרגה אחרת. ולכן בזמן מתן תורה כל אחד השיג לפי הכנתו כמו שכתבו הגר"א וההפלאה, וזכו להגיע לדרגה הגבוהה של "פנים בפנים דיבר ה' עמכם בהר מתוך האש" (דברים ה' ד'). ובפסיקתא (רבתי יתרו פיסקא כ' ד"ה תנו רבנן) כתוב שהמלאכים היו צריכים להגביה את ראשיהם של עם ישראל כדי שיוכלו לראות את "פנים בפנים דיבר ה' עמכם".

וכל יציאת מצרים תכליתה היה קבלת התורה "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה" (שמות ג' י"ב) ובזה עם ישראל נהיו לעם, כמו שכתוב (דברים כ"ז ט') "היום הזה נהיית לעם". וכתב הגר"א (אדרת אליהו פ' בלק מהדורה רביעאה עה"פ "וישא משלו") שחמישים

פעמים בתורה מוזכר יציאת מצרים כנגד חמישים שערי בינה, וז"ל 'וכן משה רבנו גילה בתורה נ"ן פעמים יציאת מצרים, וכמ"ש נ' שערי בינה נברא בעולם, וכולן נתגלו למשה חסר אחת והוא אנכי ה' אלוקיך שאמר הקב"ה בעצמו' [ואין אנו יודעים עפ"י איזה חשבון זו הפעם החמישים, אבל הגר"א היה יודע למנות אותיות שבתורה]. ולפי מה שאמרנו הדברים מובנים מאד, כיון שתכלית יציאת מצרים היא מתן תורה ואז עם ישראל הגיעו לשיא דרגתם ל"פנים בפנים" לכן הפעם החמישים שהיא כנגד השער החמישים היא "אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" וגו' שאת זה שמעו בשעת מתן תורה מפי הקב"ה בעצמו, שאז השיגו את השער החמישים "פנים בפנים".

עוד מבואר בחז"ל שכששמעו "אנכי ה'" מפי הגבורה נתקעו דברי תורה בליבם וכששמעו "לא יהיה" נעקר יצר הרע מליבם, ובמקום אחר כתוב בחז"ל שעל ידי שנתקעו בתוך ליבם לא היה שכחה כלל. אבל כשעם ישראל ביקשו "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלוקים פן נמות" (שמות כ' י"ט), איבדו את מדרגתם וחזר יצר הרע לליבם. וכתב רבינו הגר"א שזה היה השורש לחטא העגל ולכל החטאים שבאו לאחר מכן, כיון שלא רצו להחזיק בדרגה גבוהה כזו שלא רצו לעשות כל כך 'שטייגען', ועל ידי זה נגרם השכחה. וכתוב בפסיקתא שלאחר זמן שראו שהם שוכחים את התורה, ביקשו ממשה רבנו שישמעו עוד פעם מפי השי"ת, ואמר להם שהקב"ה כבר לא רוצה, ורק לעתיד לבא יזכו לכך שישמעו תורה מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו.

ו**כתב** רבינו הגר"א שבשעת מעמד הר סיני עם ישראל זכו להשיג את הנשמה, מה שלא שייך להשיג בעולם הזה, שהנשמה רק חופפת

מעל האדם "מרחוק ה' נראה לי" מרחוק מרחוק ממש, ורק את הנפש והרוח בקושי אנחנו משיגים.

ומשה רבנו הרועה הנאמן רצה שעם ישראל ישארו בדרגה זו וישמעו את כל התורה מפי הקב"ה, וכמו שאמרו חז"ל שכשאמרו "דבר אתה עמנו" תש כוחו של משה רבנו כנקבה. ואין זה מליצה ח"ו (כמו שחושבים רבים יראים ושלמים) אלא כפשוטו שמשה רבנו הרעיא מהימנא עם כל גבורתו שהיה גיבור גדול "ולכל היד החזקה", רצה שכל עם ה' יהיו בדרגתו שישגו את הדרגה הגבוהה לשמוע את כל התורה מפי הקב"ה וכיון שלא זכו לכך תש כוחו כנקבה.

ולמרות החיסרון הזה הקב"ה חיפה עליהם ואמר "מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי וגו' כל הימים" (דברים ה' כ"ה) שלכל הפחות יהא לזה קיום על ידי היראה, שהקב"ה רצה שיהיה קיום לשעה אחת וכו', מפני שאין כל חדש תחת השמש, ובשביל שיהא לעולם הבא השגה כזו חייבים שיהא כך גם בעולם הזה למרות שבשורש כבר היה חיסרון מהרגע הראשון.

צריכים להתבונן בקדושת היום ובשמחתו, וכמו שאנחנו חוזרים תמיד שבכל הזמנים הגדולים מתעוררים כל ההשפעות שהיו אז, שהימים נזכרים ונעשים שאין זה סתם זכר למאורע שהיה אז. וכבר הזכרנו את דברי האור החיים הקדוש (פרשת בחוקתי עה"פ ואם לא תשמעו לי) שכתב 'כי אטימת אוזן מדברי תורה הוא כמי שבא לדבר עימו האדון מלך העולם וימאן לשמוע אליו' ובמיוחד עכשיו בזמן מתן תורה שכביכול הקב"ה בא לדבר איתנו ממש, ומי שמסיר אזנו ח"ו זה ממש אטימת אוזנו, וכל יום זה כך, וח"ו שלא להיות בכלל ה"מסיר אוזנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה".

וצריכים להתבונן עמוק עמוק, איך אנחנו נראים לפני שבועות ואיך לאחר שבועות, לא לחיות רק את הרגע, לא להיות כסיל. וכמו שכתב הרמב"ן (דברים כ"ג כ"ג) עה"פ (קהלת ה' ג') "כי אין חפץ בכסילים" שאין הכוונה סתם לא להיות כסיל, שזה פשוט, אלא הכונה שלפעמים האדם מתעורר לשפר מעשיו אבל אין לזה קיום רק לשעתו שלא מתבונן עמוק עמוק בליבו האם הקבלה שלו היא אמיתית, וצריך לנהוג בחכמה. וכבר כתוב בגמ' (תמיד לב.) איזהו חכם הרואה את הנולד, והיינו לראות איך הוא יראה בהמשך. ובודאי שאסור לזלזל בכלום, וכל התעוררות ואפילו קטנה יש לה חשיבות אבל עדיין זהו כסילות, וצריך קבלת עול תורה אמיתית בלב שלא מספיק במוח אלא צריך לב מבין, וכמו שכתוב "ולבבו יבין" וגם רבי עקיבא אמר על עצמו (מו"ק כא:) "תורת אלוקים בליבו" ולא אמר במוחו, אלא בליבו שהעיקר זה להכניס ללב "ולבבו יבין".

איתא בירושלמי (ר"ה ד' ח') 'אמר רב משרשיא בשם ר' אידי בכל הקרבנות כתיב חטא ובעצרת אין כתיב חטא, אמר להם הקב"ה מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה, מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימיכם'. מי שחושב שמספיק קצת התעוררות בשביל להיחשב כאילו לא חטאתם מעולם זהו כסיל, והא גופא אנו רואים מהירושלמי עד כמה הקבלת עול תורה אינה פשוטה וצריך לקבל קבלה אמיתית שע"י כן כאילו לא חטאתם מעולם [ובחג השבועות צריך ללמוד כפי הכוח שיש לאדם, ואולי קצת יותר מכפי כוחו] ובודאי שאי אפשר לקפוץ מדרגות ולכן צריכים לחשוב ולהתבונן איך לעלות מדרגה לדרגה.

הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם' (פסחים סח:) צריכים לשמוח ביום הזה, אבל לא סתם שמחה מדברים חיצוניים, אלא שמחה שבאה

מחמת ההשפעות הגדולות והקדושה שיש ביום הזה, וכדברי רבינו הגר"א (בביאורו לישעיה) על מה שאמרו חז"ל (שבת קיח.) 'כל המענג את השבת' שלא אמרו כל המתענג בשבת והיינו שאין הכונה לענג את עצמו אלא המענג את השבת.

ולחתחזק בתורה שלא יהיה ח"ו בבחינה של "מסיר אזנו משמוע תורה" וגם בזה יש דרגות, יש מי שסתם לא לומד, אבל גם מי שלומד צריך ללמוד לשמוע מה התורה אומרת, וכמו שאמרו עם ישראל במתן תורה "נעשה ונשמע" עד שאמר הקב"ה (שבת פח.) מי גילה רז זה לבני שמלאכי השרת משתמשים בו "גיבורי כוח עושי דברו לשמוע בקול דברו" (תהלים ק"ג ב') שכל הפילוסופים הכי גדולים לא מסוגלים להבין איך על ידי העשייה מתחברים לשמיעה, ורק עם ישראל השיגו דבר זה.

והקב"ה יזכנו שבתפילות ובתורה של היום נשתייך קצת לשעה אחת שנתקיימה בזמן מתן תורה, וכמו שכתוב במדרש (תנא דבי אליהו רבה כ"ה) 'חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי' ולפחות שיגיעו קצת.

ולחתבונן שוב ושוב עמוק עמוק, איך נראה לאחר מתן תורה, ושכל אחד יקבל אפילו דבר קטן לפי כוחו ואפילו קצת יותר מכוחו ביום הגדול הזה, מי יתן שנזכה לקיים את הדברים למעשה ממש, כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה לטוב לנו כל הימים, כי זה כל האדם.

שיחה ב'

נמצאים כבר ביום הגדול, 'יום החמישים' אחר ההכנה הגדולה של כל ימי הספירה, ומובא בשם האריז"ל שמה שזוכים בפסח במתנה שלא לפי המדרגה, פסח לשון קפיצה ודילוג, מסתלק אחר כך, ומגיע שוב בשבועות על ידי העבודה שלנו שזה עיקר המטרה שנגיע לזה בעצמנו, וכמו שהיה ביציאת מצרים שנגאלו על ידי הקב"ה שלא כפי מדרגתם, "העם החולכים בחשך ראו אור גדול", ואחר כך שוב היו צריכים להגיע לזה על ידי העבודה העצמית שלהם עד מתן תורה. ולכן מתחילה צריך שיהא אכילת מצה שהיא מיכלא דאסוותא וכמו חולה שאינו יכול לאכול כל מאכל, וכן בקרבנות מתחילה מקריבים קרבן העומר שהוא לחם שעורים, מאכל בהמה, שזה בדרגה פחותה, ועתה אחר כל הזיכוך של ימי הספירה מקריבים שני הלחם הבא מן החיטים מן החמץ.

ועתה אנו עומדים כבר ממש ביום הגדול שהוא יום מתן תורה, כפי שקבעו לנו חז"ל בתפלה, 'זמן מתן תורתנו' ואמנם בתורה לא נזכר דבר זה כלל, שעניין הזמן של נתינת התורה לא שייך להיכתב בתורה שבכתב שהוא ספר הגלוי לכל העמים, ודבר זה נשאר חתום ומכוסה בתורה שבעל פה, "פה אל פה אדבר בו", ועיקר הכריתת ברית עם כלל ישראל הייתה על תורה שבעל פה "כי על פי הדברים האלה כרתי איתך ברית ואת ישראל".

ועוד מבואר ברבינו הגר"א שחג השבועות נקרא מרכז המועדים, פסח לפנינו וסוכות לאחריו, שיש סדר למועדים, ובסדר זה נידון חג השבועות כמרכז המועדים. ואף לפי מה שנתגלה בתורה הוא כך, שניתנו

החגים בקציר ובאסיף התבואה, וחג האסיף שהוא זמן שנשלם איסוף התבואה, ולכן לפי פשוטו אז הוא עיקר השמחה, "והיית אך שמח", ואמנם אף בשרשי הדברים הוא סדר של מועדים ובסוכות שנשלם סדר זה אז יש את השמחה הגדולה, אבל שבועות הוא המרכז שהוא העיקרי שבהם. ובחג השבועות יש עליה גדולה יותר מכל המועדים, מגיעים לדרגה של שבת, אחר הלילה, ואחר התפילה, מגיעים כמו בשבת, ואמנם עדיין לא כמו במנחה של שבת. ובשבועות יש גם מעלה אף על שבת, שהדרגות הקיימות בשבת קודש רק ביום אחר התפילות, בשבועות מתחיל כבר בלילה.

וידוע מה שכתב הרמב"ן שכל ימי הספירה הם כחול המועד, ושבועות הוא כשמיני עצרת שעוצר בתוכו הכל, שעיקר תכלית יציאת מצרים היא במעמד הר סיני, זה היה כל התכלית "בחוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה".

ואנחנו מאמינים בני מאמינים, יודעים כפי שלימדונו גדולי הדורות, שכל זמן וזמן חוזר הארת אותו זמן מחדש, וביום זה אנו זוכים לחזור למעמד הגדול והנורא הזה אשר לא היה כמוהו, 'אילו קירבנו לפני הר סיני', וכפי שביאר אדונינו הגר"א שעל שעה זו נאמר 'פה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא', ואף שגם אז לא היה בשלמות כל הצורך מכל מקום נשאר בכלל יפה שעה אחת. ומובא בחז"ל כששמעו מפי הגבורה "אנכי ה' אלוך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" נקבעו דברי תורה בליבם, וכששמעו "לא יהיה לך וגו'" נעקר יצר הרע מליבם.

וכל אחד כפי מה שהכין עצמו למתן תורה כך הוא זוכה, וכמו שהיה במעמד הר סיני, "הגבל את ההר וקידשתו", ומפורש אמנם רק על משה ואהרן וחזקנים, כמו שכתוב במדרש, משה מחיצה לעצמו ואהרן מחיצה לעצמו וזקנים מחיצה לעצמם, אבל כתוב ברבינו הגר"א ובחפלאה שכל אחד ואחד מ ישראל יכול להתקרב רק כפי דרגתו, כל אחד כפי מה שהכין ליבו, וכמו שכתוב על לעתיד לבוא שכל אחד ואחד נכוה מחופתו של חברו, וכן הוא עד היום שכל אחד זוכה לפי מה שהכין ליבו, ובשונה מזמן מתן תורה שכולם היו על הר סיני במציאות, בזמן הזה שעיקרו הוא בפנימיות מי שלא מכין ליבו הוא עדיין נשאר במצרים וכלל לא הגיע למעמד הר סיני.

ואמנם יש לנו לשים אל ליבנו נקודה נוראה [וקשה לחזור על זה הרבה כדי לא לפגום את ההרגש בזה], דברי רבינו הגר"א על הפסוק בישעיה "ניאצו את קדוש ישראל נזרו אחור", שה'נזרו אחור' הוא בשעה שאמרו "דבר אתה עמנו", והנביא דיבר כבר בדורות מאוחרים כשכבר ראה החטאים ממש, עבודה זרה, גילוי עריות, ושפיכות דמים, ומגלה לנו הנביא ישעיה, שהוא היה באיזה בחינה הממשיך של משה רבנו ע"ה, וכמו שאמרו חז"ל משה אמר "האזינו השמים" "ותשמע הארץ" וישעיה אמר "שמעו שמים והאזינו ארץ", ומגלה ששורש הפגם היה כבר בהתחלה בשעה שאמרו דבר אתה, שלא רצו לשמוע ישירות מפי ה', ובזה איבדו את כל מה שנקבע בליבם וחזר היצר לליבם. ומשה רבנו ע"ה, הרועה הנאמן, 'רעיא מהימנא', רצה שכולם יתעלו למדרגתו "ומי יתן כל עם ה' נביאים", תש כוחו כנקבה, וכמו שדרשו חז"ל על הפסוק 'ואת תדבר אלינו' (דברים ה, כג), כיון שראה פה כבר את שורש הפגם. ואמנם הקב"ה

ברוב רחמיו אמר "מי יתן והיה לבכם זה להם ליראה אותי" והיינו שאם היו ממשיכים באותה יראה כל הזמן היה שייך עדיין שיחזיקו במדרגתם הנוראה על ידי זה.

שבאמת אז היה יראה גדולה ושלא כמו בזמן דוד שהביאו את ארון ברית ה' שאז היה קלות ראש קצת ונענשו על זה, והאריכו רבותינו שמתחילה שמעו את כל עשרת הדברים מפי השי"ת בכללות, ואחר כך שמעו שתי דברות בפרטות ופרחה נשמתן, וזה היה שורש היראה הגדולה, ואמנם אם היו מחזיקים בזה עוד היו זוכים שהיה נקבע בליבם לגמרי, והיו יכולים לשמוע הכל מפי ה', וכמובן צריך לזכור שאין לנו השגה בחטאי דור דעה, כתוב שלא יהיה דור כזה עד ביאת מלכא משיחא, והכל היה דק מן הדק.

יש לנו לקחת מזה מוסר אלינו, שבנמצאים במדרגה גבוהה צריך להתחזק מאד לא להרפות מזה, לא להיות 'נזרו אחור' ח"ו, ואם רואים לפעמים שיש ירידה אחר הימים הגדולים האלה, זה מורה שהיה חסר בעצם כבר בשעה ראשונה, וכבר כתב בחובות הלבבות שאדם שהחזיק באיזה מדרגה ואחר כך ירד מזה על זה צווח הנביא "מה מצאו אבותיכם בי עוול כי רחקו מעלי", וזה נאמר לכל דור ודור, רק נבואה שנצרכה לדורות נכתבה, ולפעמים זה יותר חמור אם מגיעים למדרגה גבוהה ואחר כך מרפים ממנה.

זה היה שורש הפגם של חטא העגל, אשר עד היום לא תוקן הקלקול הנורא הזה, ואף שעיקרו היה על ידי הערב רב מכל מקום היה תביעה גדולה על כל כלל ישראל, ועד היום הזה, "וביום פקדי ופקדתי", אין לך

כל פקידה ופקידה שאין בה עונש על חטא העגל, עד מה שהיה בדור האחרון, החורבן הנורא, ולואי שהקב"ה יאמר כבר די לצרותינו. ומה שאין לך כל פקידה ופקידה שאין בה מחטא העגל, הביאור הוא שעדיין לא תקנו את חטא העגל, אנחנו אומרים כל יום "השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם", שאמנם ביטלו יצרא דעבודה זרה אבל עדיין יש "וסרתם", ואם היה יצרא דעבודה זרה היה נורא ואיום, כמו שמנשה אמר לרב אשי.

ובאמת רואים את חסדי ה' הנוראים בראותינו את הפריחה והשגשוג של עולם התורה אחר השואה הנוראה, היכלי התורה והחסידות עומדים במלא הדרם, והשי"ת יעזרנו שזה ימשיך הלאה ביתר שאת וביתר עוז שלא יוכלו לפגוע בזה אחים תועים שטעו ונתבלבלו על ידי אורך הגלות, ויש עלינו תביעה להחזיק בעין החיים ולהתחזק ביותר בתורה הקדושה, תורת חיים, וזה ישמור עלינו.

וצריך לזיזת ביותר מהעניין של "ויסעו מהר ה'", כתינוק הבורח מבית הספר, וברמב"ן מפרש מה שאמרו בגמרא בשבת על פרשת "ויהי בנסוע הארון" שבאה להפסיק בין פורענות לפורענות, שזה על הפורענות הזו של "ויסעו מהר ה'", כתינוק הבורח, וזה שייך לכל דור ולכל זמן, וכבר אמר מרן רבי ישראל מסלנט, שכל פעם שקמים מהגמרא צריך לזיזת שלא יהיה ויסעו מהר ה', שיחיה זה בצורה של כפורש מן החיים.

כמו שחוזר בכל שנה ההשפעה הנוראה של הזמן, חוזר גם האפשרות ח"ו של ויסעו מהר ה', וצריך לזיזת מאד אחרי שעוברים הימים הגדולים להמשיך להתחזק בתורה ביתר שאת וביתר עוז, ולא להתרפות

ח"ו, להחזיק בעוז בעץ החיים, ואם נזכה להתחזק בזה נזכה גם לתקן את הפגם שהיה אז ב"ויסעו מהר ה'", ונזכה לשוב למעלתנו הגדולה 'וישמיענו ברחמיו שנית לעיני כל חי', ונזכה כבר לשמוע תורה מפי הקב"ה.

ואיתא בחז"ל שכשיבוא המשיח ללמד את כלל ישראל תורה, יאמרו ישראל וכי לזה עברנו כל הגלויות והשמדות, בשביל לשמוע מפי המשיח, אין אנו רוצים לשמוע אלא מפי הקב"ה בעצמו, ותתקבל טענתם ועל זה כתוב "ונלוו אליו גויים רבים" שהגויים ינהרו אל המשיח לשמוע מפיו, אבל עם ישראל ישמעו מפי הקב"ה, "ישקני מנשיקות פיהו", ובזה יהיה גם התיקון למה שאמרו במעמד הר סיני "דבר אתה עימנו" ולא רצו לשמוע מפי הגבורה.

הקב"ה יעזרנו שיהיו הדברים חיים וקיימים לטוב לנו כל הימים, ובמהרה נזכה לגאולה השלמה ונגלה כבוד ה', "ונראהו עין בעין בשובו אל ציון" במהרה בימינו אמן.